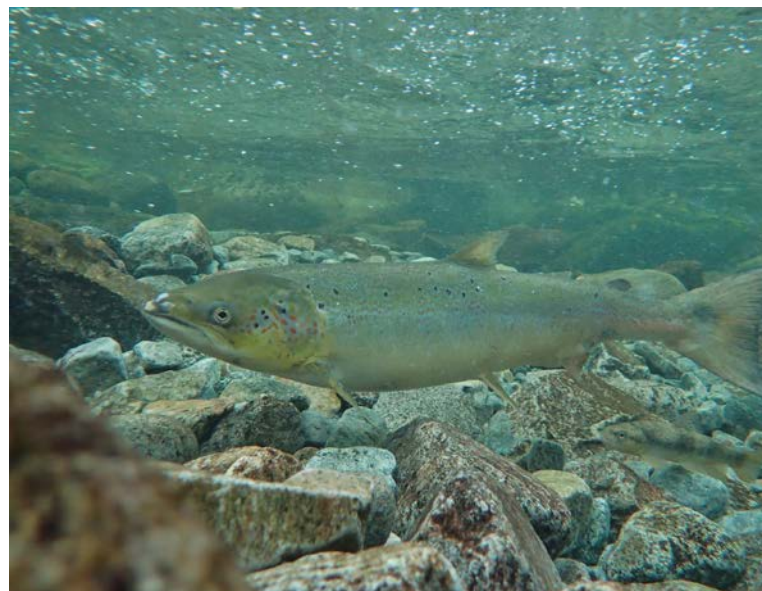

Undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger - Årsrapport for 2017

Laboratorium for ferskvannsekologi og innlandsfiske

Uni Research Miljø
Nygårdsgaten 112
5008 Bergen

Telefon: 55 58 22 28

ISSN nr: ISSN-1892-8889

LFI Uni Miljø-rapport nr: 311

Tittel: Undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger - Årsrapport for 2017

Dato: 22.06.2018

Forfattere: Helge Skoglund, Bjørnar Skår & Sven-Erik Gabrielsen

Kontrollert av: Godfred Anker Halvorsen

Geografisk område: Hordaland

Oppdragsgiver: Statkraft Energi

Kontaktperson hos oppdragsgiver: Sjur Gammelsrud

Antall sider: 86

Utdrag: Det er utført fiskebiologiske undersøkelser på oppdrag fra Statkraft i seks regulerte vassdrag i Hardanger i perioden 2007-2017. Vassdragene er Sima, Osa, Jondalselva, Øyreselva, Austrepollelva og Bondhuselva, og inkluderer blant annet gytefisketellinger, ungfiskregistreringer og temperaturforhold. I denne rapporten gjengis resultater fra undersøkelser utført i 2017 og fra en ny habitatkartlegging etter «miljødesignmetoden» i elvene gjennomført vinteren 2018.

Forsidefoto: Gytefisk av laks i Austrepollelva (øverst t.v.) og Øyreselva (øverst t.h. og nederst t.h.), samt sjøaure i Sima (nederst t.v.) under drivtellingene høsten 2017. Alle foto: Helge Skoglund v/LFI Uni Research Miljø.

Forord

På oppdrag fra Statkraft Energi AS har Laboratorium for ferskvannøkologi og innlandsfiske ved Uni Research Miljø utført fiskebiologiske undersøkelser i seks regulerte vassdrag i Hardanger: Sima, Osavassdraget (Norrdøla og Austdøla), Jondalselva, Øyreselva, Austrepollselva og Bondhuselva. Undersøkelsene ble påbegynt i 2007 og omfatter blant annet undersøkelser av vannførings- og temperaturforhold, ungfisktettheter og gytefisktellinger. Den foreliggende rapporten har til hensikt å rapporterte undersøkelsene utført i 2017, og er andre årsrapport i prosjektperioden 2016-2021. Kontaktpersoner hos Statkraft er Sjur Gammelsrud og Rolf Yngvar Jenssen har fulgt opp prosjektet lokalt.

Vi takker for et godt samarbeid.

Bergen, juni 2018

Helge Skoglund
PhD, prosjektleder

Innhold

Sammendrag	6
1 Bakgrunn og målsetting.....	7
2 Materiale og metoder	7
2.1 Gytefisktelling.....	7
2.2 Eggtetthet og elveareal	7
2.3 Elektrisk fiske	8
2.4 Habitatkartlegging	9
3 Hovedresultater fra prosjektet.....	9
3.1 Beskrivelse av vassdragene	9
3.2 Vanntemperatur	11
3.3 Situasjonen for lakse- og sjøaurebestandene i Hardangerfjorden.....	12
3.4 Gytefisktelling i de regulerte Hardangerelvene	12
3.5 Ungfiskundersøkelser	15
3.6 Fiskeutsettinger	16
3.7 Habitatforhold	16
4 Sima	19
4.1 Beskrivelse av vassdraget	19
4.2 Vannføring og temperatur	19
4.3 Gytefisktelling.....	21
4.4 Elektrisk fiske	23
4.5 Habitatkartlegging	26
5 Osa (Norrdøla og Austdøla)	31
5.1 Beskrivelse av vassdraget	31
5.2 Vannføring og temperatur	32
5.3 Gytefisktelling.....	34
5.4 Elektrisk fiske	35
5.5 Habitatkartlegging	39
6 Jondalselva	45
6.1 Beskrivelse av vassdraget	45
6.2 Vannføring og temperatur	45
6.3 Gytefisktelling og eggtetthet.....	47
6.4 Elektrisk fiske	48
6.5 Habitatkartlegging	51
7 Øyreselva.....	54
7.1 Beskrivelse av vassdraget	54
7.2 Vannføring og temperatur	54
7.3 Gytefisktelling og eggtetthet.....	56
7.4 Elektrisk fiske	58
7.5 Habitatkartlegging	60
8 Austrepollelva.....	65
8.1 Beskrivelse av vassdraget	65
8.2 Vannføring og temperatur	65
8.3 Gytefisktelling.....	67
8.4 Elektrisk fiske	68

8.5	Habitatkartlegging	70
9	Bondhuselva	75
9.1	Beskrivelse av vassdraget	75
9.2	Vannføring og temperatur	76
9.3	Gytefisktelling.....	77
9.4	Elektrisk fiske.....	79
9.5	Habitatkartlegging.....	81
10	Litteratur.....	86

Sammendrag

I årene 2007-2017 er det gjennomført fiskebiologiske undersøkelser i følgende seks regulerte vassdrag i Hardanger; Sima, Osavassdraget (Austdøla og Norddøla), Jondalselva, Øyreselva, Austrepollelva og Bondhuselva. Denne rapporten er årsrapport for undersøkelser foretatt i 2017, og omfatter gytefisktellinger, ungfiskundersøkelser, temperaturforhold og habitatkartlegging.

Gytebestandene av laks har vært gjennomgående lave i undersøkelsesperioden (<50 gytefisk), og i mange av elvene kun bestående av et fåtall gytefisk (0-10). Bestandene har med noen unntak vært under gytebestandsmålene, og på et nivå som forventes å være begrensende for ungfiskproduksjonen. Ungfiskundersøkelsene viser at tetthetene av lakseunger har vært høyest i Jondalselva og i Øyreselva. I Sima og Bondhuselva er det jevnlig registrert lakseunger, men tetthetene har vært gjennomgående lave. I Austrepollelva og Osavassdraget har forekomsten av lakseunger vært mer sporadisk og med lave tettheter.

Bestandene av sjøaure er generelt større enn for laks i alle elvene. Med unntak av Sima (77-477 gytefisk og Osavassdraget (56-213), har gytebestanden av sjøaure vært noen titalls individer (<100 gytefisk) i alle elvene. Med unntak av Jondalselva og Sima er det sannsynlig at gytebestanden i flere år har vært begrensende for ungfiskproduksjonen. Det har likevel vært registrert ungfisk av aure på alle stasjoner ved elektrisk fiske i samtlige seks elver i hele undersøkelsesperioden. I Sima og Osa har sjøaurebestanden økt og vært høyere i siste halvdel av undersøkelsesperioden, mens bestandene i de øvrige elvene har vært forholdsvis stabile.

Situasjonen for laksebestandene har i en årrekke vært kritisk i en rekke vassdrag tilknyttet Hardangerfjorden, som følge av vedvarende fåtallige gytebestander og høyt innslag av rømt oppdrettslaks. I tillegg er mange av sjøaurebestandene betydelig redusert. Den uheldige bestandssituasjonen omfatter dermed ikke bare de regulerte vassdragene, men synes å gjenspeile generelt dårlige overlevelsesvilkår for utvandrende smolt i Hardangerfjordssystemet. Flere av vassdragene har likevel vist en økning i laksebestanden i årene etter 2011. Dette tilsier at forholdene i sjøfasen kan ha vært noe bedre i de senere årene.

Habitatkartlegging utført høsten 2017 og vinteren 2018 viser at de fleste elvene i stor grad er dominert av stryk og med en elvebunn dominert av stein og blokk. Dette gjenspeiler i stor grad den bratte gradienten i elvene. Målinger av hulromkapasitet i elvebunnen tilsier at skjulforholdene for ungfisk er noe varierende, men kan gjennomgående klassifiseres som moderat. Den forholdsvis storsteinete elvebunnen med lite innslag av grus resulterer i at tilgang til egnet gytesubstrat er forholdsvis begrenset i de fleste elvene. Tilgang til gytehabitat vurderes som *moderat* i Sima, Osa, Jondalselva og Austrepollelva, og som *lite* i Øyreselva og Bondhuselva. Basert på kartleggingen er det gjort en vurdering av aktuelle habitatflaskehals for fiskeproduksjon, og det er forslått aktuelle habitattiltak i de ulike vassdragene.

1 Bakgrunn og målsetting

Uni Research Miljø LFI har på oppdrag fra Statkraft gjennomført undersøkelser for å kartlegge flaskehals for ungfiskproduksjon og gjennomføre tiltak for å løse eventuelle flaskehals i de seks regulerte vassdragene Sima, Osavassdraget (Norrdøla og Austdøla), Jondalselva, Øyreselva, Austrepollselva og Bondhuselva. Undersøkelsene har pågått siden 2007 og resultatene har tidligere vært rapportert i ulike rapporter (Sandven m.fl. 2009, 2010, Skår m.fl. 2011, 2012, 2013, 2014, 2015). Undersøkelsene i perioden 2007-2012 ble utført som en del av pålegg fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) som erstatning for pålegg om fiskeutsettinger i samme periode. Disse undersøkelsene ble rapportert i Skår m.fl. (2013). I påvente av nytt pålegg videreførte Statkraft undersøkelsene i perioden 2013-2015 (Skår m.fl. 2015). I brev fra Miljødirektoratet (datert 05.01.2016) ble Statkraft pålagt å utføre undersøkelser og tiltak i vassdragene i perioden 2016-2020. Pålegget erstattet det opprinnelige utsettingspålegget for settefisk i vassdragene i perioden. På bakgrunn av dette har Uni Research Miljø LFI fått i oppdrag å utføre undersøkelser i vassdragene i perioden 2016-2020. Målsettingene med undersøkelsene er:

- Overvåke bestandene av laks og sjøaure, og evaluere effekten av reguleringsinngrepene
- Evaluere effekten av gjennomførte (habitattiltak og planting av overskuddsmateriale av rogn samlet inn for genbankdrift) og eventuelle nye kompensasjonstiltak for fiskebestandene
- Tilrå eventuelle nye kompensasjonstiltak for fisk

Denne årsrapporten presenterer resultatene fra alle undersøkte år.

2 Materiale og metoder

2.1 Gytefisktelling

Gytefisktellingene ble utført ved at en eller flere personer dykket nedover elva med snorkel, jmf. Norsk Standard NS 9456:2015. Observasjoner av fisk ble fortløpende notert og kartfestet på vannfast blokk av dykkerne. Sjøauren ble delt inn i følgende størrelseskategorier: <1 kg, 1-2 kg, 2-3 kg og >3 kg. Blenkjer, dvs. umoden fisk som vandrer frem og tilbake mellom ferskvann og sjø, ble registrert, men ikke tatt med i regnskapet over gytefisk. Laksen ble delt inn i følgende størrelseskategorier: smålaks (<3 kg), mellomlaks (3-7 kg) og storlaks (>7 kg). Oppdrettslaks ble skilt fra villaks. Nyrømt oppdrettslaks kan i hovedsak lett skilles fra villaks på utseende, mens oppdrettslaks som har rømt som smolt og/eller gått i sjøen i lengre tid vil ofte ikke kunne skilles fra villaks. Dette medfører at andelen av oppdrettslaks generelt kan bli underestimert ved dykkerregistreringene.

2.2 Eggtetthet og elveareal

Eggtetthet er beregnet ut fra en forventning om antall egg som produseres pr. hunnfisk i de ulike størrelseskategoriene i bestandene i forhold til elvearealene gitt i Tabell 1. Det foreligger to ulike arealberegninger for hvert vassdrag. Det ene arealet er beregnet ved bruk av ArcGis og N50-kartverk, det andre ved tverrmåling av elvene sammen med avstandsverktøy i ArcGis. Dette er mer detaljert forklart i Skår m.fl (2013). Elvearealene basert på N50 kartgrunnlag ble lagt til grunn for beregninger av eggtetthet i de ulike vassdragene, siden det er dette arealet som blir benyttet av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning ved tilsvarende beregninger (Hindar m.fl. 2007, Anon. 2016). Selv om det oppmålte arealet er mer beskrivende for produktionsareal i vassdragene, ble arealet beregnet fra kart benyttet

til dette for å kunne vurdere gytefisktellingsene opp mot et konkret gytebestandsmål beregnet av NINA (Hindar m.fl. 2007).

Tabell 1 Beregnet areal og lengden på lakseførende strekning er beregnet vha. N50-kartgrunnlag (Statens kartverk) i ArcGis 9.2. I Norddøla og Austdøla er arealet beregnet ut fra en skjønsmessig vurdering av bredden på elveløpet. Oppmålt areal er beregnet ved breddemåling av elvene og avstandsverktøy i ArcGis 9.2. Prosentvis forskjell mellom arealene og vannføring under oppmålingen er også vist.

Vassdrag	Lengde (km)	Beregnet areal fra N50 kart (m ²)	Oppmålt areal (m ²)	Forskjell (%)	Vannføring l/sek
Sima	4,3	63 000	52 000	18	420
Norddøla (Osa)	3	26 000	26 000	0	--
Austdøla (Osa)	1	11 000	10 500	5	--
Jondalselva	0,9	25 000	15 000	40	--
Øyreselva	1,2	28 000	16 000	43	1000
Austrepollelva	1,9	27 000	10 500	61	--
Bondhuselva	2,5	45 000	35 000	22	--

For å beregne andelen av hunfisk i gytebestanden er det brukt samme inndeling som NINA benytter for utregning av gytebestandsmål (Hindar m. fl. 2007). Her antas andelen av hunfisk blant mellomlaks og storlaks å være hhv. 70 % og 55 %. Blant smålaksen er andelen hunfisk antatt å variere mellom vassdragene etter sjøalderfordeling i bestanden, men er satt mellom 10-30 % hunfisk for de fleste bestandene. For sjøaure ble det antatt en kjønnsfordeling på 50 % for alle størrelsesgruppene. Videre er det antatt at gjennomsnittsvekten for smålaks, mellomlaks og storlaks er hhv. 2 kg, 5 kg og 8 kg. For sjøaure er vekten for hver av observasjonskategoriene 0,5-1 kg, 1-2 kg 2-3 kg og >3 kg oppgitt som henholdsvis 0,75 kg, 1,5 kg, 2,5 kg og 4 kg. Antall egg pr. kg hunfisk ble antatt å være 1450 for laks og 1900 for sjøaure (Sættem 1995, Hindar m. fl. 2007). I følge Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (Anon. 2016) er det satt et gytebestandsmål for laks i Austdøla, Austrepollelva, Øyreselva og Jondalselva. For de tre førstnevnte vassdragene er det satt et gytebestandsmål for laks på 2 egg per m², mens det i Jondalselva er satt et mål på 4 egg per m². For Sima og Bondhuselva er det hittil ikke satt gytebestandsmål. Med bakgrunn i disse tallene er det antatt et gytebestandsmål for laks på 2 egg per m² i disse to elvene. For sjøaure er det antatt gytebestandsmål i intervallet 2-4 egg per m² for samtlige elver.

2.3 Elektrisk fiske

For å undersøke tettheten av ungfisk ble det gjennomført et kvantitativt elektrisk fiske med tre gangers overfiske på hver stasjon i henhold til standard metode beskrevet av Bohlin m. fl. (1989). Undersøkelsene ble utført på tidligere etablert stasjonsnett i de vassdragene dette var mulig, og arealet på hver stasjon var 100 m². All fisk samlet inn ved elektrisk fiske ble artsbestemt, og et utvalg ble frosset ned for senere aldersbestemmelse ved lesing av otolitter eller lengdefordeling. Resten av fisken ble gjenutsatt etter optelling og kategorisering som 0+ eller eldre. Basert på aldersanalyse av innsamlet fisk og kategorisering i felt er det skilt mellom ensomrig og eldre fisk. Tetthetsberegningene er gjort for hver av disse to gruppene.

2.4 Habitatkartlegging

Høsten 2017 og vinteren 2018 er det utført habitatkartlegging på de lakseførende strekningene i de aktuelle elvene. Kartleggingen ble utført med utgangspunkt i metodene beskrevet i Forseth & Harby (2013) – *Håndbok i miljødesign i regulerte laksevassdrag*. Kartleggingen ble utført ved at en person snorklet og/eller vadet nedover vassdraget, mens en person gikk langs elven og gjorde fortløpende notater på skjema og kart på vannfast papir. Det ble brukt GPS for å stedfeste ulike interessepunkter. Elvestrekninger med forholdsvis like fysiske forhold (mesohabitatnivå), ble beskrevet med følgende habitatparametere:

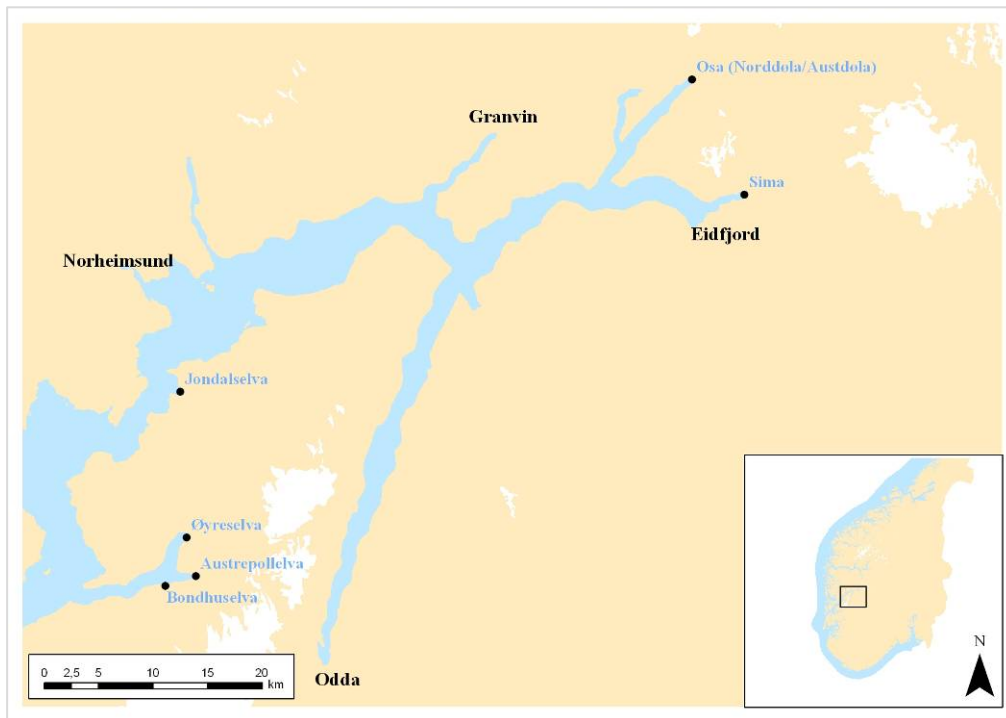
- **Mesohabitat/elveklasser** ble kartlagt etter metode beskrevet av Borsányi et al. (2004), og ytterligere beskrevet i Forseth & Harby (2013). Metoden baserer seg på en klassifisering etter fire kriterier: Størrelsen på overflatebølger, helningsgrad, vannhastighet og vanddyb.
- **Bunnsubstrat** ble estimert som dekningsgrad (% av overflatearealet av elvebunnen) av ulike substratkategorier: Mudder (organisk finsediment), sand (<1 mm), grus (1-64 mm), stein (64-384 mm), blokk (> 384 mm) og fast fjell.
- **Skjulforhold** for ungfisk ble målt ved å utføre skjulmålinger på utvalgte steder hvor substratforholdene var representativt for ulike substratkategorier. Dette gjøres ved å måle hvor mange ganger en 13 mm tykk plastslange kan føres inn i hulrom mellom steiner innenfor en stålramme på 0,25 m². Størrelsen på hulrommene bestemmes ut i fra hvor langt inn slangen kan stikkes, og deles inn i tre skjulkategorier: S1: 2-5 cm, S2: 5-10 cm og S3: >10 cm. For at skjulmålingene skal gjøres så representative som mulig med tanke på substratsammensetningen innenfor et område, foretas skjulmålinger i transekt ved at metallrammen kastes ut på tre «tilfeldige» punkt i elven innenfor et område med forholdsvis likt substratforhold. Vektet skjul ble deretter funnet ved å beregne gjennomsnittet av skjulmålingene for hver av de tre målingene. Ut i fra verdiene for vektet skjul klassifiseres skjulforholdene som svært lite (< 1), lite (1-5), middels (5-10), mye (> 10) og svært mye (>15).
- **Gyteområder** ble kartlagt basert både på undervannsobservasjoner av bunnforholdene ved snorkling, og erfaringsmessig kjennskap til laksens krav til gytehabitat. De viktigste kriteriene vil være substratforhold, vannhastighet og vanddyb.

For en nærmere beskrivelse av kartleggingsmetodene henvises det til Forseth & Harby (2013). Resultatene fra kartleggingen ble digitalisert ved bruk av ArcGIS 10.4. Habitatkart og gyteområder er tegnet ut i fra kart og notater fra feltarbeidet, samt ved hjelp av flyfoto. Kartene er basert på elvepolygon fra FKB grunnlagskart, slik at arealene ikke nødvendigvis er representative for elvearealet ved den rådende vannføringen under kartleggingen.

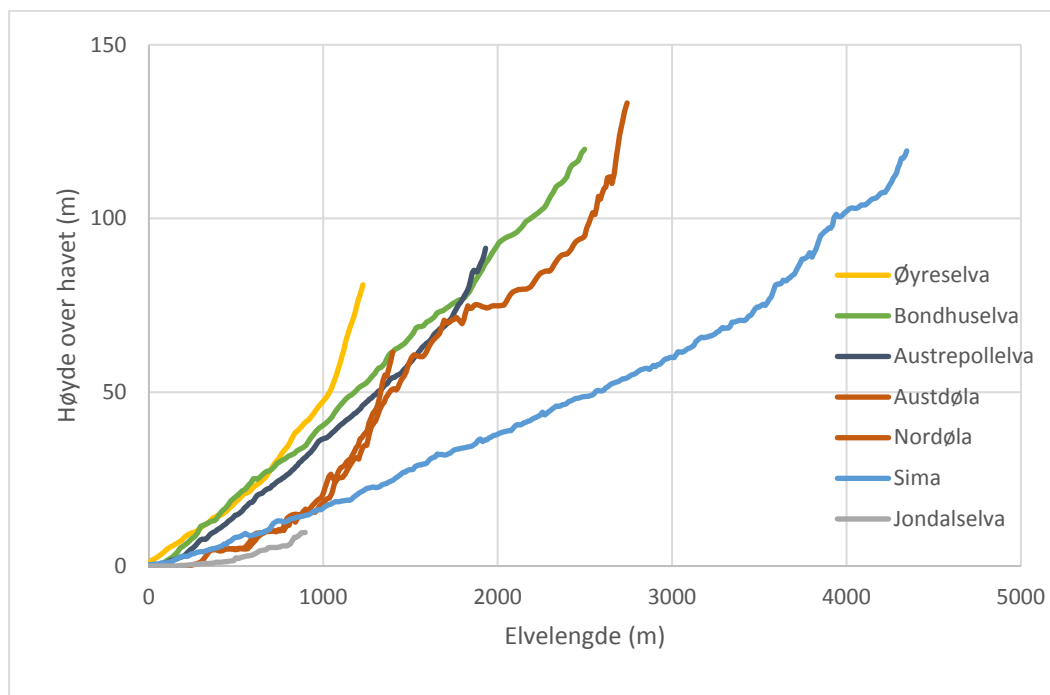
3 Hovedresultater fra prosjektet

3.1 Beskrivelse av vassdragene

Alle de undersøkte elvene som omtales i denne rapporten har utløp til Hardangerfjorden (**Figur 1**). De er relativt korte og har forholdsvis høy gradient, dvs. at de er bratte (**Figur 2**). Lengden på den lakseførende strekningen varierer, fra Jondalselva med 0,9 km til Sima med 4,3 km (**se Tabell 1**).

Figur 1. Oversiktskart over studieområdet i Hardangerfjorden. Elvemunningene i de undersøkte vassdragene er markert på kartet.

Figur 2. Stigningsplott for de lakseførende strekningene i de aktuelle vassdragene.

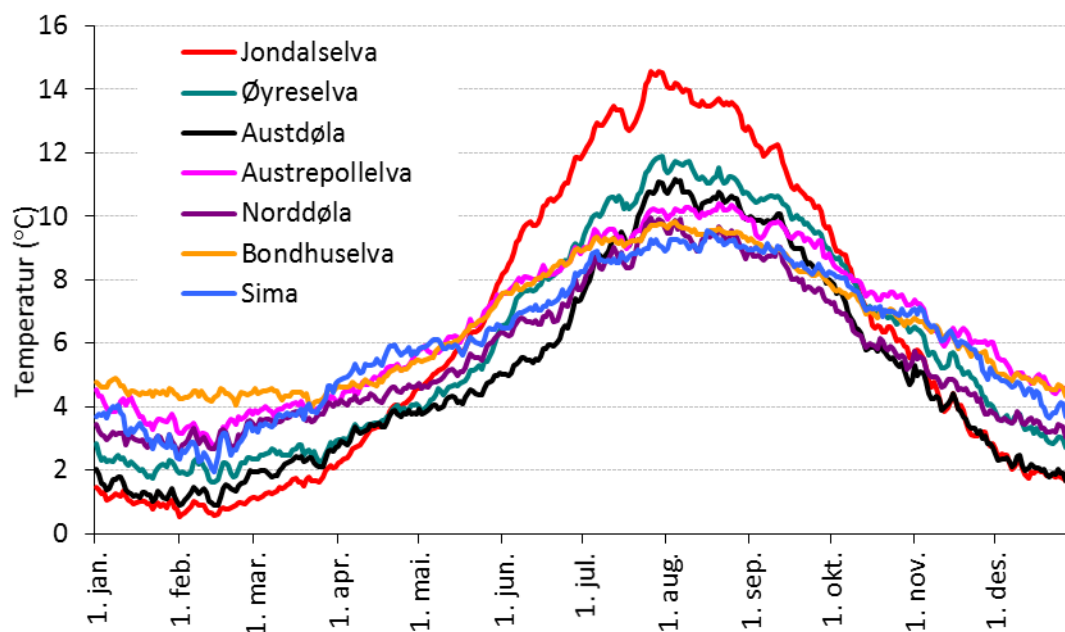
Felles for alle vassdragene er at de har fått redusert vannføring som følge av at deler av nedbørfeltene er overført til henholdsvis Mauranger- og Sima kraftverk. I **Tabell 2** finnes en oversikt over vannføringssituasjonen før og etter regulering. Sima, Austdøla, Øyreselva og Austrepollelva har alle fått en sterkt redusert vannføring etter reguleringen, mens endringen har vært noe mindre i Norddøla, Jondalselva og i Bondhuselva.

Tabell 2. Oversikt over gjennomsnittlig vannføring i de aktuelle elvene før og etter regulering. For Sima (NVE nr. 50.5), Jondalselva (47.1) og Bondhuselva (46.4) er vannføringen basert direkte på målte verdier. For elvene i Osa er vannføring beregnet ut i fra målestasjonen Hølen (50.1) før regulering og målestasjonen Brakhaug (46.7) etter regulering. Øyreselva og Austrepollelva er beregnet ut i fra nedbørfelt. Data og beregninger er oppgitt fra Statkraft.

Vassdrag	Gjennomsnittlig vannføring (m ³ /s)		Gjenværende vannføring (%)
	Før regulering	Etter regulering	
Sima	9,0	2,1	23,4
Osa-Norrdøla	2,9	1,5	52,6
Osa-Austdøla	10,2	1,7	16,3
Jondalselva	6,0	4,3	71,4
Øyreselva	10,3	1,7	16,3
Austrepollelva	6,7	0,9	12,9
Bondhuselva	6,1	4,1	67,0

3.2 Vanntemperatur

Temperaturforholdene varierer mye mellom de undersøkte elvene. Jondalselva skiller seg fra de andre elvene ved at den er varmere om sommeren og forholdsvis kald om vinteren (**Figur 3**). Alle de øvrige vassdragene bærer preg av å være forholdsvis sommerkald. Sima og Bondhuselva er de kaldeste elvene, og er også karakterisert med forholdsvis høye vintertemperaturer. Den lave temperaturvariasjonen mellom årstidene i flere av vassdragene tyder på en strek påvirkning av grunnvann. Grunnvannet har trolig fått større påvirkning etter at overflateavrenningen ble redusert som følge av reguleringene. Dette gjelder særlig for Austrepollelva, Osa, Sima og Øyreselva. Den lave sommertemperaturen i Bondhuselva skyldes i stor grad tilførsel av kaldt smeltevann fra Folgefonna, mens høy vintertemperatur kan skyldes grunnvannspåvirkning og at utløpet av Bondhusvatnet drenerer gjennom en steinur. I de fleste elvene skiller sommeren 2015 seg ut som den kaldeste sommeren i perioden, mens sommeren 2014 var blant de varmeste.

Figur 3. Gjennomsnittlig vanntemperatur (døgnnivå) fra de seks regulerede elvene i Hardanger i perioden 2007-2017.

3.3 Situasjonen for lakse- og sjøaurebestandene i Hardangerfjorden

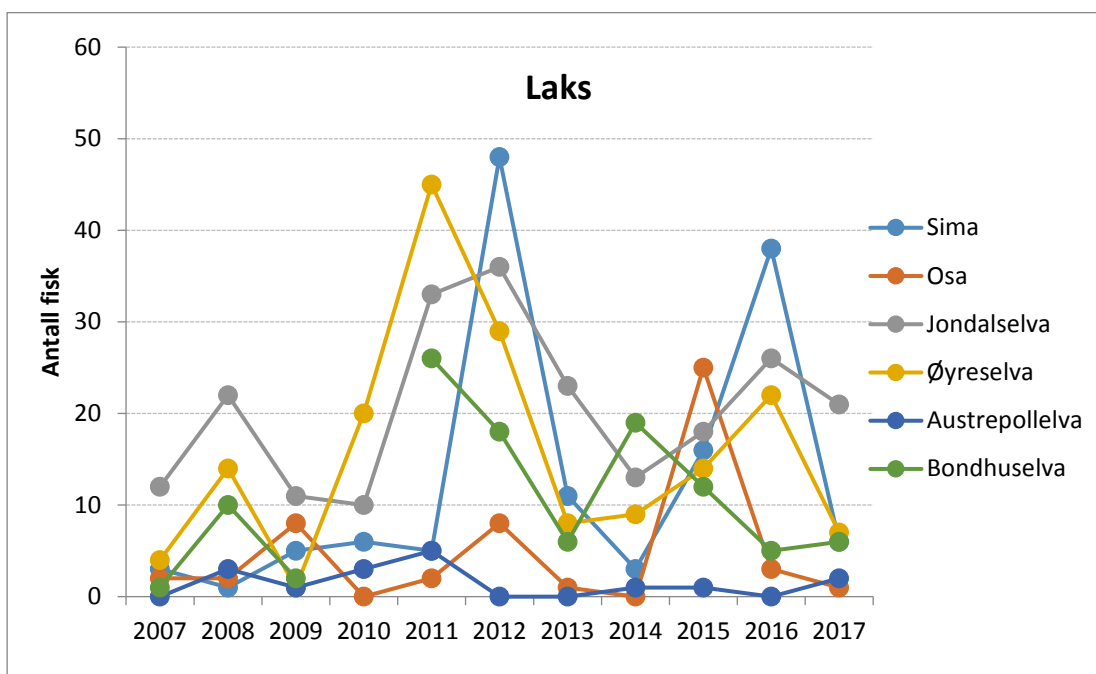
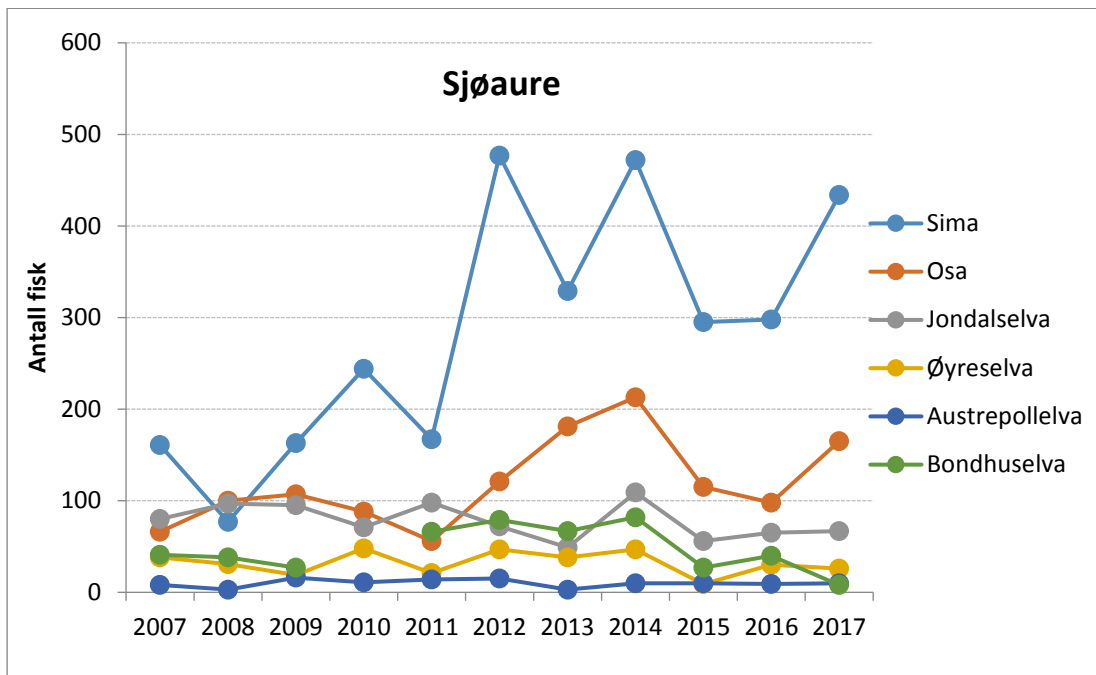
Hardangerfjorden var tidligere en av de viktigste regionene i Hordaland for laks og sjøaure, men siden 1990-tallet har det vært en sterk tilbakegang for villfisken i regionen. Som følge av dette har villaksen i en årrekke vært fredet både i sjøen og i de fleste vassdragene i fjordsystemet. I de senere årene er også innført restriksjoner etter fiske på sjøaure i sjøen og i flere av vassdragene i fjordsystemet, og omfatter blant annet Jondalselva, Øyreselva, Austrepollelva og Bondhuselva. Siden 2004 har Uni Research Miljø utført gytefisketelling i mange av vassdragene tilknyttet Hardangerfjorden. Resultatene fra disse viser også at mange av laksebestandene er fåtallige og i mange år har vært under gytebestandsmålene selv uten fangstuttak (Skoglund m.fl. 2009, Skoglund m.fl. 2014, 2015, 2016, 2017). En sammenstilling av tilgjengelige data fra gytefisketellinger og fangststatistikker viser at innsiget av laks til elvene varierer betydelig mellom år, men at innsiget er gjennomgående lavere for vassdrag i indre del av fjordsystemet (Vollset m.fl. 2014). Dette tyder på at laksesmolt fra de indre vassdragene er utsatt for en høyere kumulativ dødelighet ved utvandring gjennom fjordsystemet. Analysen viser ingen sammenheng mellom vassdragsreguleringer og innsiget for laks og sjøaure, noe som trolig skyldes at slike vassdragsreguleringer er overstyrt av den gjennomgående lave sjøoverlevelse for bestandene i fjordsystemet. I flere av elvene i regionen har det imidlertid vært en økning i laksebestanden i perioden etter 2011. Dette indikerer at det har vært en bedring i sjøoverlevelsen til mange av laksebestandene i de senere årene.

For sjøauren synes bestandssituasjonen å være mer varierende (Skoglund m. fl. 2017, Vollset m.fl. 2014). Alle vassdragene i regionen har selvreproduserende bestander, men størrelsen på gytebestandene varierer til dels mye mellom vassdrag. I flere av vassdragene, som i Etneelva, Granvinsvassdraget, Eidfjordvassdraget, Steinsdalselva, Omvikedalselva og Uskedalselva, er det i dag livskraftige bestander av sjøaure, men nivåene på bestandene synes generelt å være til dels betydelig redusert i forhold til tidligere. I flere av vassdragene i de indre delene av Hardangerfjorden har det blitt registrert en økning i sjøaurebestandene i perioden etter 2010, og har i perioden siden vært langt mer tallrike enn i perioden 2004-2010.

Høyt smittepress av lakselus er fremhevet som en viktig påvirkningsfaktor for bestandene av laks og sjøaure i Hardangerfjorden. Overvåking av lakselus har vist at det jevnlig forekommer betydelige infeksjoner av lakselus på ville bestander av laks og sjøaure i Hardangerfjorden (Karlsen m.fl. 2018). I Havforskningsinstituttets risikovurdering for norsk fiskeoppdrett, betegnes risikoen som så høy at infeksjonspresset som har vært observert i flere av de undersøkte årene vil gi bestandsreducerende effekter på villfisk (Karlsen m.fl. 2018).

3.4 Gytefisketelling i de regulerte Hardangerelvene

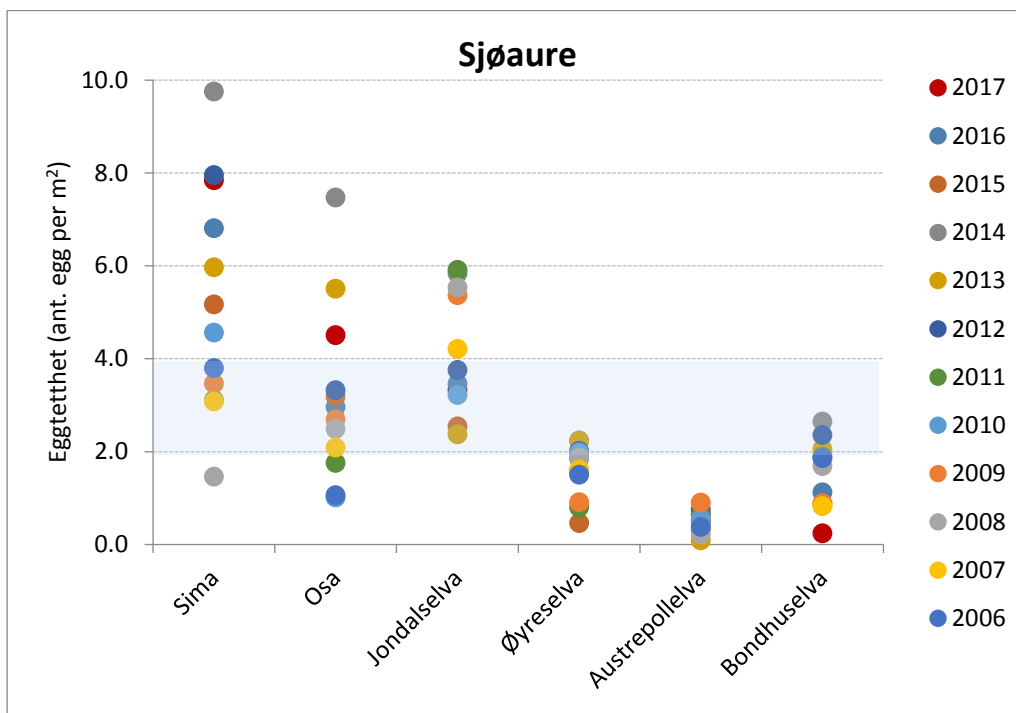
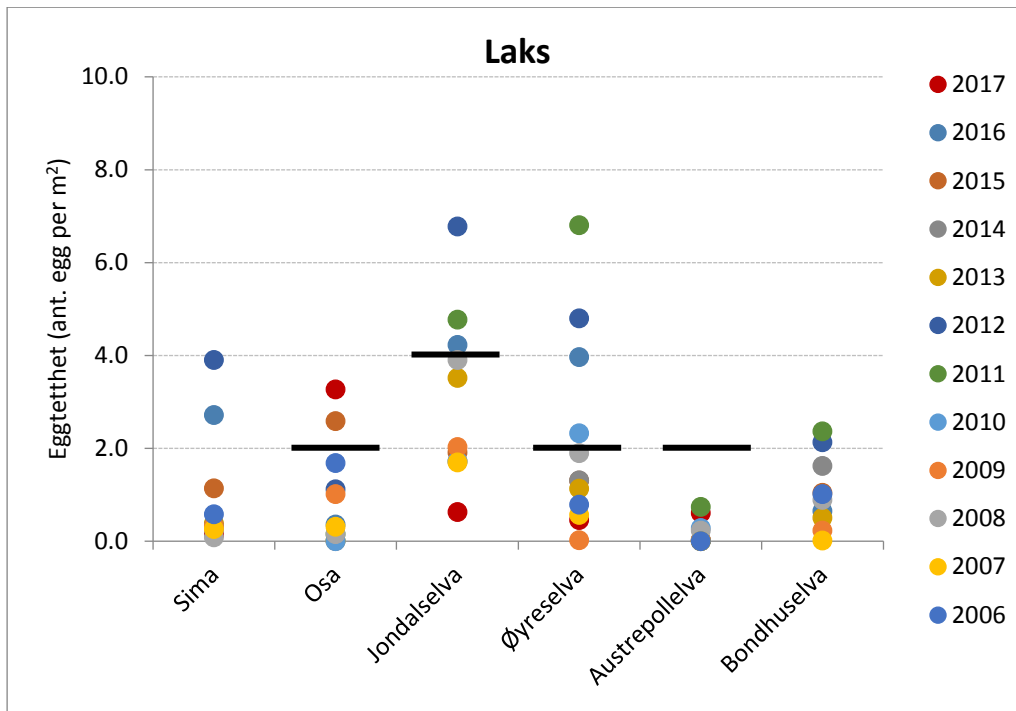
I alle de aktuelle elvene er det utført gytefisketellinger i prosjektperioden 2007-2017 (**Figur 4**). For flere av elvene foreligger det også data fra gytefisketellinger lenger bakover i tid. Gytebestandene av laks har vært gjennomgående lave, og i mange av elvene kun bestående av et fåtall gytefisk (<10). Jondalselva har hatt den mest stabile gytebestanden av laks (10-36 gytelaks), mens det meste som har vært observert er 48 laks i Sima i 2012. I Austrepollelva og Austdøla har det også vært flere år uten observasjoner av gytelaks. Det er også observert rømt oppdrettslaks i alle elvene. Gytebestanden av sjøaure har generelt vært større enn for laks i alle elvene. Med unntak av Sima (77-477 gytefisk) og Osa (56-213), har gytebestanden av sjøaure med enkelte unntak bestått av noen titalls individer (<100 gytefisk) i alle elvene.

Figur 4. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) registrert på gytefisktellinger i de seks elvene i perioden 2007-2017.

I **Figur 5** er resultatene fra gytefisktellingerne oppgitt som eggtettheter, dvs. hvor mange egg som forventes å bli gytt per m² elveareal. Ingen av vassdragene har hatt gytebestander som er tilstrekkelig store til å oppnå gytebestandsmål for laks gjennom hele undersøkelsesperioden, men noen av vassdragene har nådd målet i enkelte år (**Figur 5**).

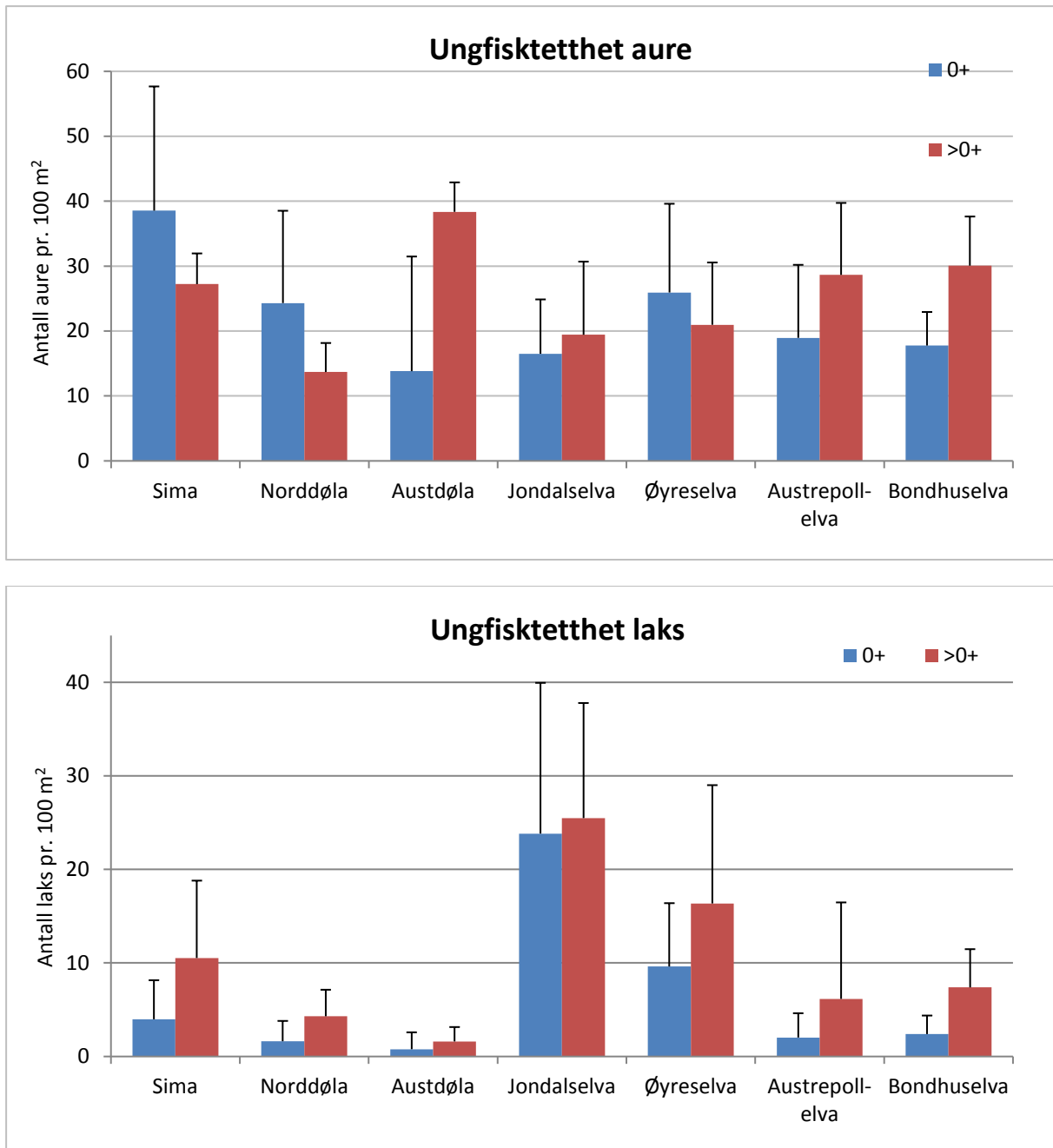
Tilsvarende eggtettheter beregnet for sjøaure er generelt på et høyere nivå enn for laks (**Figur 5**). I noen av vassdragene er gytebestandene likevel så lave at de trolig er begrensende for ungfiskproduksjonen. I Jondalselva og Sima har det vært relativt gode eggtettheter gjennom store deler av perioden, mens det i Øyreselva, Austrepollelva, Bondhuselva og Osa har vært generelt lave eggtettheter for sjøaure.

Figur 5. Eggtettheter for laks (øverst) og sjøaure (nederst) beregnet ut fra gytefisktellningene i perioden 2006-2017. Linjene markerer gytebestandsmål i hvert vassdrag for laks (øverst), mens boksen angir nivået for et antatt gytebestandsmål på mellom 2 og 4 egg pr. m² for sjøaure (nederst). I Sima og Bondhuselva er det ikke fastsatt gytebestandsmål for laks, men det er rimelig å anta at 2 egg per m² er et realistisk nivå også i disse elvene.

3.5 Ungfiskundersøkelser

Gjennomsnittlig ungfisktetthet av laks og aure i de ulike elvene gjennom hele perioden er vist i **Figur 6**. Samlet sett er tetthetene av lakseunger i vassdragene på et lavt nivå. Tetthetene har vært gjennomgående høyest i Jondalselva, men også i Sima og Øyreselva har det vært tidvis moderat til gode tettheter av eldre laks. I Bondhuselva er det hvert år registrert eldre laks, men innslaget av ensomrig laks har vært lavt eller fraværende. I Norddøla, Austdøla og Austrepollelva har forekomsten av lakseunger vært mer sporadisk og med gjennomgående lave tettheter.

Figur 6. Gjennomsnittlige ungfisktettheter med standardavvik for årsyngel (0+) og eldre ungfisk (>0+) av aure (øverst) og laks (nederst) i de undersøkte elvene fra 2007-2017.

Tetthetene av aure er generelt sett gode og er høyere enn tetthetene av laks (**Figur 6**). De tre elvene med høyest tetthet av eldre aure er Austdøla, Bondhuselva og Austrepollelva. Tetthetene av aure er

gjennomgående mer stabile sammenliknet med tetthetene av laks, både mellom vassdrag og mellom år i de samme vassdragene. Det er registrert årsyngel og eldre aure i alle vassdragene i hele undersøkelsesperioden.

3.6 Fiskeutsettinger

I alle elvene har Statkraft opprinnelig hatt pålegg om utsettinger av sjøaure- og/eller laksesmolt som kompensasjonstiltak for tapt fiskeproduksjon etter regulering. Utsettingspåleggene av laks og/eller sjøørret i vassdragene opphørte midlertidig formelt i 2007 (Sima i 2002). Utsettingspåleggene ble opphevd i 2016, mens det gjennomføres planting av overskuddsrogn fra innsamling av materiale til genbank i henhold til avtale mellom Statkraft og Miljødirektoratet. Dette utføres av personell fra Statkraft, og en oversikt over overskuddsmateriale som så langt er tilbakeført er gitt i **Tabell 3**. Det meste av materialet er satt ut ved rognplanting, men i 2016 ble det også satt ut settefisk i Jondalselva.

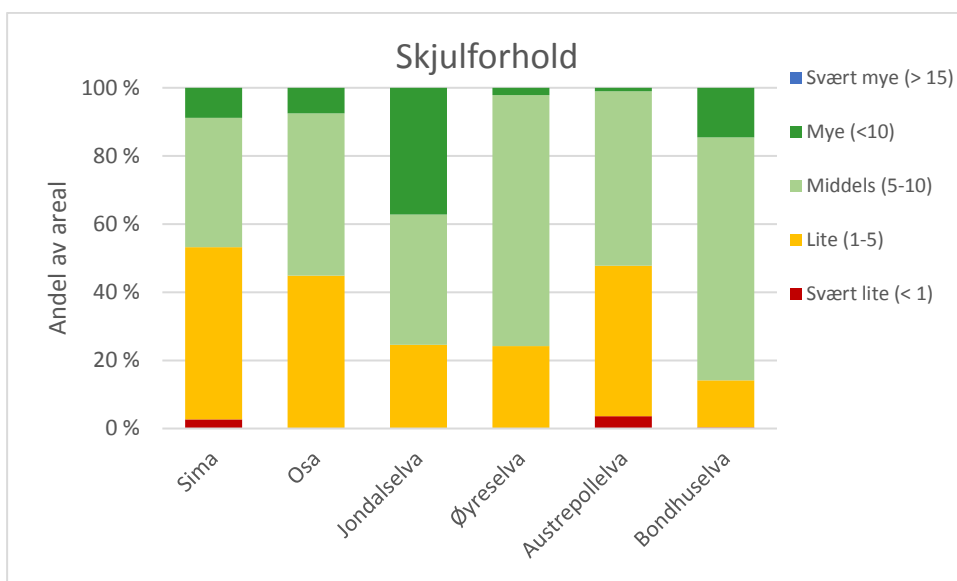
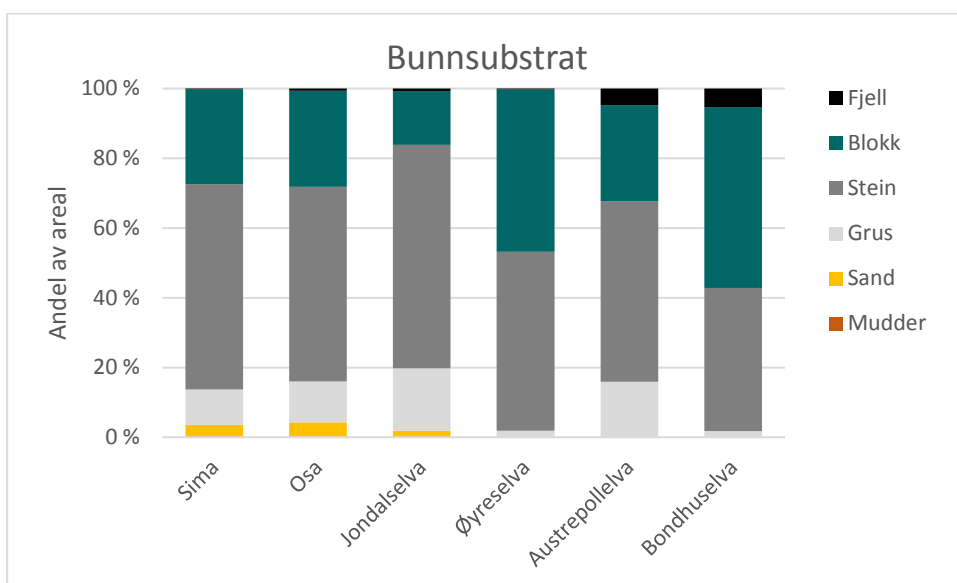
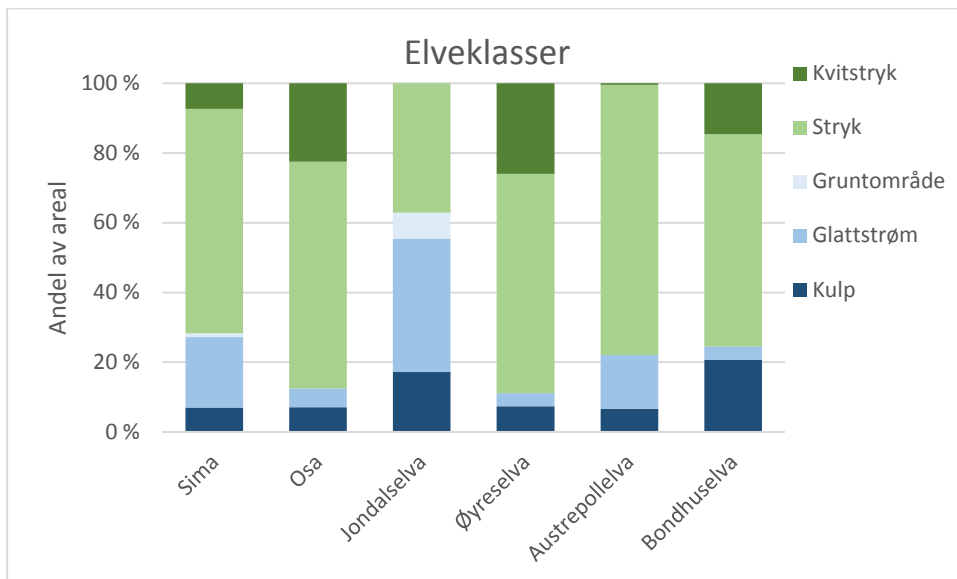
Tabell 3. Utsetting av overskuddsmateriale fra genbankprosjektet i Hardangerfjorden 2016 og 2017. Data oppgitt fra Statkraft.

Vassdrag	År	Utsettingslokalitet	Stadium	Laks	Aure
Jondalselva	2016	Ovf. anadrom	Rogn	10000	6000
		Anadrom	Settefisk	2268	1111
	2017	Ovf. anadrom	Rogn	12500	7000
Sima	2017	Anadrom	Rogn	0	5500
Osa	2017	Anadrom	Rogn	0	2400
Austrepollelva	2017	Anadrom	Rogn	0	7500

3.7 Habitatforhold

Habitatkartlegging utført høsten 2017 og vinteren 2018 viser at de fleste elvene i stor grad er dominert av stryk og av bunnsstrat dominert av stein og blokk (**Figur 7**). Dette gjenspeiler i stor grad den bratte gradienten i elvene (**Figur 2**). Målinger av hulromkapasitet i elvebunnen tilsier at skjulforholdene for ungfisk er noe varierende, men kan gjennomgående klassifiseres som moderat. Skjulforholdene var noe bedre i Jondalselva sammenliknet med de øvrige elvene, men for øvrig er skjulforholdene forholdsvis like.

Det forholdsvis storsteinete bunnsstratet med lite innslag av grus resulterer også i at tilgang til egnet gytesubstrat er forholdsvis begrenset i de fleste elvene (Tabell 4). Stort sett forekommer gytemuligheter i forbindelse med små partier hvor det finnes gytegrus langs elvebredden eller i bakevjer. Til gjengjeld er slike «gytelommer» generelt spredte over store deler av elvestekningene. Ut ifra kriteriene fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013), vurderes tilgangen til gytehabitat som *moderat* i Sima, Osa, Jondalselva og Austrepollelva, og som *lite* i Øyreselva og Bondhuselva (Tabell 4).

Figur 7. Fordeling av ulike elveklasser (øverst), substratklasser (midten) og skjulklasser (nederst) basert på andelen de utgjør av elvearealet i de aktuelle Hardangerelvene.

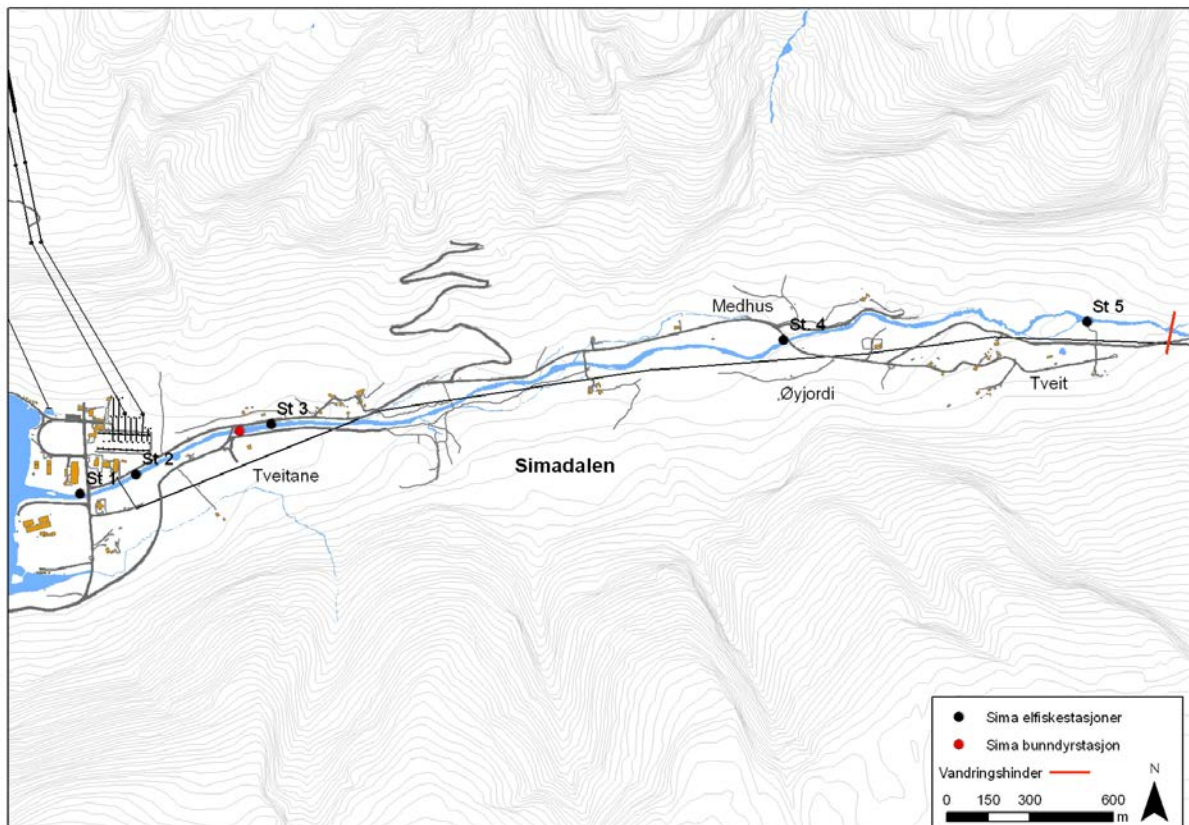
Tabell 4. Vurdering av gytemulighetene i de undersøkte vassdragene basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

Vassdrag	Elveareal m ²	Kartlagt gyteareal	Andel gyteareal	Gytemuligheter vurdering
Sima	62533	876	1,4	Moderat
Osa	49444	856	1,7	Moderat
Jondalselva	19362	378	2,0	Moderat
Øyreselva	17205	110	0,6	Lite
Austrepollelva	14885	370	2,5	Moderat
Bondhuselva	39519	112	0,3	Lite

4 Sima

4.1 Beskrivelse av vassdraget

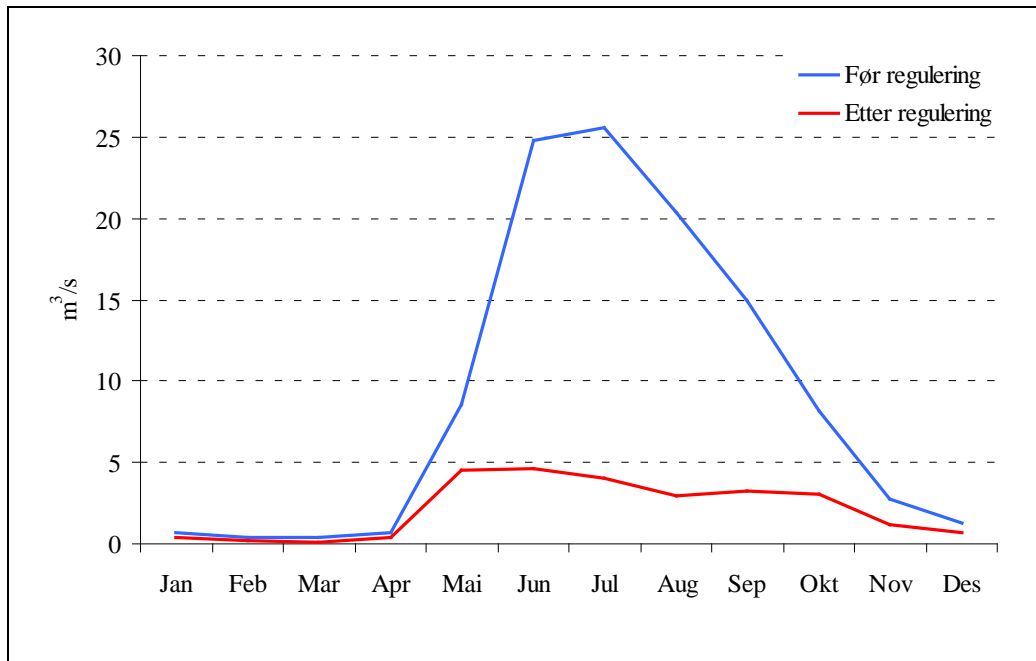
Sima (NVE vassdragsnr. 050.4Z) renner ut i Simadalsfjorden innerst i Hardangerfjorden og har sitt utspring fra fjellområdene rundt Hardangerjøkulen. I nedbørfeltet finnes flere innsjøer, blant annet Holmavatnet, Rembesdalsvatnet (reguleringsmagasin), Skytjedalsvatnet og Ramnebergvatnet. Vassdraget ble regulert i perioden 1973-79 og har et naturlig nedbørfelt på 146 km². Etter reguleringen er dette redusert til 35 km², og Skytjedalsvatnet er den eneste gjenværende uregulerte innsjøen i nedbørfeltet. Den lakseførende strekningen i Sima er ca. 4,3 km lang. Dette utgjør et vanddekt areal som er oppmålt til ca. 52 000 m². De fem etablerte elfiskestasjonene i Sima er vist i **Figur 8**.

Figur 8. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske og prøvetakingslokalitet for bunndyr i Sima. Vandringshinderet for laks og sjøaure er vist med en rød strek.

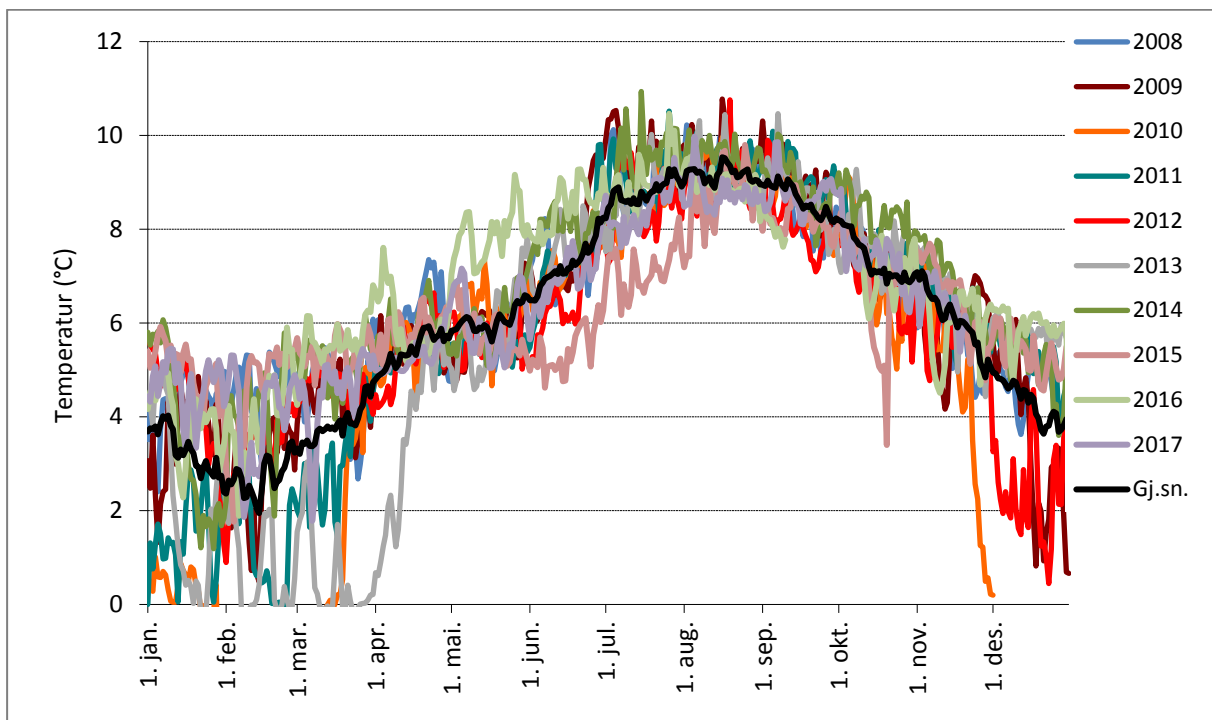
4.2 Vannføring og temperatur

Vannføringsregimet har endret seg betydelig etter reguleringen av Sima (**Figur 9**). Dette har ført til at årlig gjennomsnittlig vannføring nå er 23 % av det den var før reguleringen. Reduksjonen er størst om sommeren. Den laveste registrerte vannføringen forekommer normalt i mars, da gjennomsnittlig vannføring er nede i 110 l/sek. Før reguleringen var gjennomsnittlig vannføring i mars måned 380 l/sek.

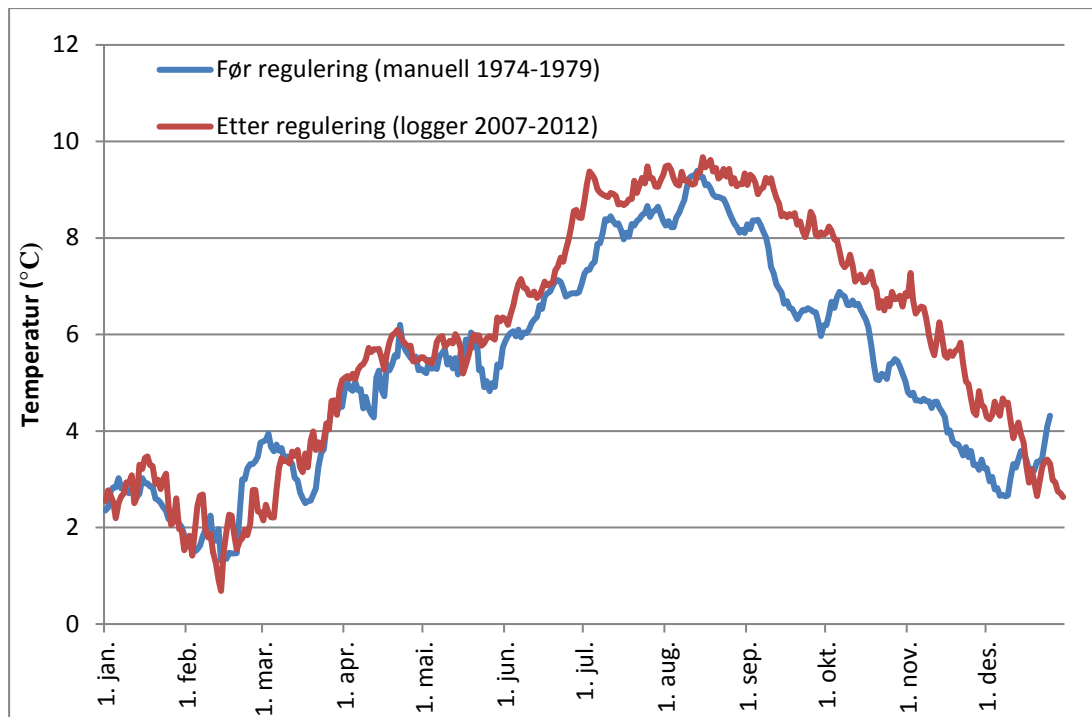
Figur 9 Beregnet vannføring før og etter regulering av Sima. Data for Sima er beregnet direkte fra målte verdier ved vannmerke 50.5 Sima. Vannmerket ble nedlagt i 1989 (data framskaffet av Statkraft).

Temperaturdata fra de ulike årene i prosjektperioden viser at Sima er sommerkald og vintervarm (**Figur 10**). Temperaturen om sommeren overstiger sjelden 10 °C, mens temperaturen gjennom vinteren ofte varierer mellom 2-5 °C. Dette temperaturregimet skyldes trolig en høy grad av grunnvannspåvirkning gjennom året.

Figur 10. Døgnmiddeltemperaturer fra loggere i Sima i perioden 2008-2017. Temperaturer under 0 grader tyder på at loggeren ved flere anledninger har vært tørrlagt i perioder på vinteren.

Fra Sima finnes det manuelle temperaturmålinger fra tidsrommet 1974-1979, som er i perioden under utbyggingen, men før Sima kraftverk ble satt i drift (**Figur 11**). Det er dermed sannsynlig at disse vil gi et representativt bilde av temperaturforholdene i vassdraget fra perioden før reguleringen. Målingene viser at Sima var sommerkald og vintervarm også før regulering, og at elven har blitt varmere om sommeren og høsten etter regulering. Dette kan trolig forklares med at det kalde smeltevannet fra breen og de høyereliggende feltene er fraført. Det må påpekes at de manuelle temperaturregistreringene fra før reguleringen har lav oppløsning og var ufullstendige i perioder, og vil være beheftet med en del usikkerhet. Det er derfor mulig at målingene viser et bilde som kan avvike noe fra de reelle temperaturforholdene. For øvrig må det bemerkes at vintertemperaturen også var høy før regulering. Dette tilsier at vintervannføringen også tidligere var preget av høyt grunnvannstilsig.

Figur 11. Temperaturforhold i Sima før og etter regulering. Data før regulering er basert på løpende ukemiddel fra manuelle målinger fra NVE foretatt i perioden 1974-1979, mens data etter reguleringen er gjennomsnittsverdier på døggnivå fra loggere i perioden 2007-2012.

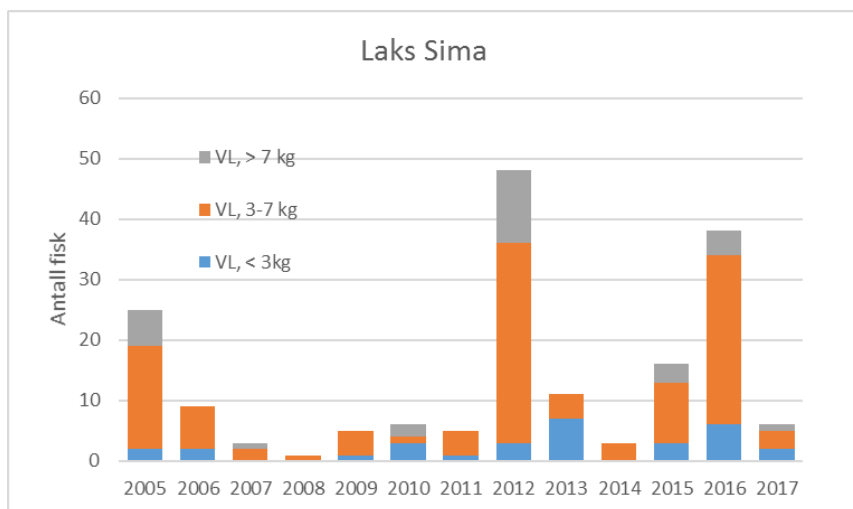
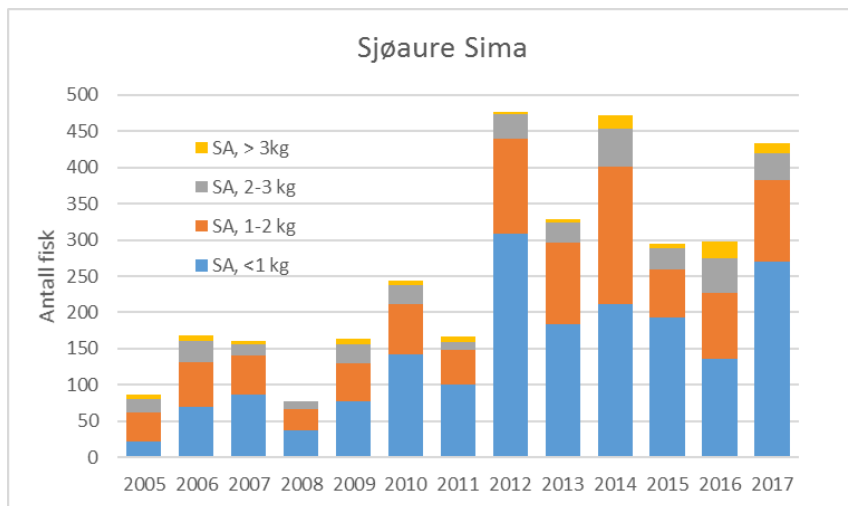
4.3 Gytefisktelling

Gytefisktellingene i Sima er utført årlig siden 2005. Det ble også gjennomført gytefisktelling i 2000 (Barlaup & Halvorsen 2000) (**Tabell 5**). Antallet registrerte villaks har vært lavt i undersøkelsesperioden med unntak av 2012 og 2016 da det var en markert økning i talte villaks (**Figur 12**). Basert på et elveareal på 63 000 m² er egg tettheten for villaks beregnet å være mellom 0,1- 3,9 egg per m² (**Tabell 5**). Antallet observerte sjøaurer har vært langt høyere og har variert fra 77-532. I perioden 2005-2016 gav dette en egg tetthet på mellom 1,5-9,8 egg per m². Det har vært en positiv utvikling i gytebestandene i Sima i løpet av perioden, med en økning i gytebestanden av sjøaure i perioden 2012-2017 sammenliknet med årene 2005-2011. Det er ikke fastsatt et konkret gytebestandsmål for laks i Sima, men med bakgrunn i målsettingen for lignende vassdrag i regionen antar vi at gytebestanden bør være tilsvarende 2 egg per m² for å sikre en fullverdig rekruttering i vassdraget. Tilsvarende antar vi at en egg tetthet mellom 2-4 egg per m² antakelig vil være tilstrekkelig for å sikre fullverdig rekruttering av sjøaure, noe som har vært oppnådd i store deler av undersøkelsesperioden.

Antallet villaks har vært lavt, og har med unntak av årene 2005 og 2012 vært under et antatt gytebestandsmål på 2 egg per m² (**Figur 5**). Det er observert relativt få rømte oppdrettslaks, men det lave antallet villaks resulterer i at selv et fåtall oppdrettslaks i enkelte år utgjør en betydelig andel av gytebestanden (**Tabell 5**). Fordelingen av gytefisk i Sima viser at det er klart størst tetthet av gytefisk i øvre del av vassdraget.

Tabell 5. Resultater fra gytefisktellingene i Sima i perioden 2000-2017.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Eggtetthet sjøaure	Eggtetthet laks	Andel oppdrettslaks (%)
2000	532	26	0	8.4	0.6	0
2005	87	25	1	2.2	2.0	3.8
2006	169	9	0	3.8	0.6	0
2007	161	3	0	3.1	0.3	0
2008	77	1	1	1.5	0.1	50.0
2009	163	5	2	3.5	0.3	28.6
2010	244	6	0	4.6	0.3	0
2011	167	5	0	3.1	0.3	0
2012	477	48	1	8.0	3.9	2.0
2013	329	11	0	6.0	0.4	0
2014	472	3	0	9.8	0.2	0
2015	295	16	3	5.2	1.1	15.8
2016	298	38	1	6.8	2.7	2.6
2017	434	6	0	7.8	0.4	0

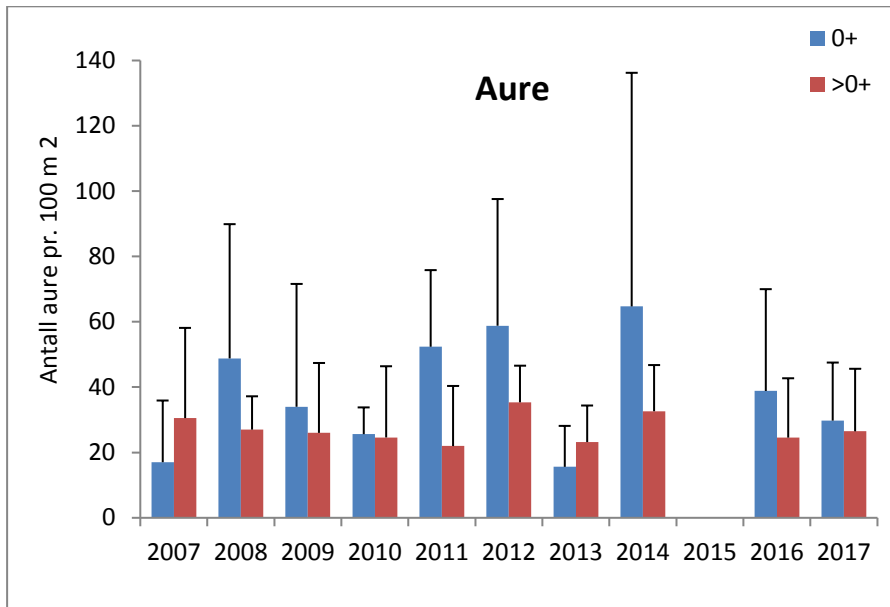

Figur 12. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) i ulike størrelsesgrupper observert ved drivtellingene i Sima i perioden 2005-2017.

4.4 Elektrisk fiske

4.4.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Rekrutteringen av årsunger (0+) har variert en del i perioden 2007-2017 (**Figur 13**). Den gjennomsnittlige tettheten av ensomrig og eldre aure på stasjonene har vært høy i overvåkingsperioden. Vinteren 2012-2013 var vannføringen svært lav i en lengre periode. Høsten 2013 var de gjennomsnittlige tetthetene av aure lavere enn i årene før. Resultatene fra elfiske i de siste årene indikerer imidlertid at gjennomsnittlig tetthet er tilbake på omlag det samme nivået som tidligere.

Figur 13 Gjennomsnittlige tettheter for ungfisk av aure i Sima i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). Det ble ikke utført ungfiskundersøkelser i 2015.

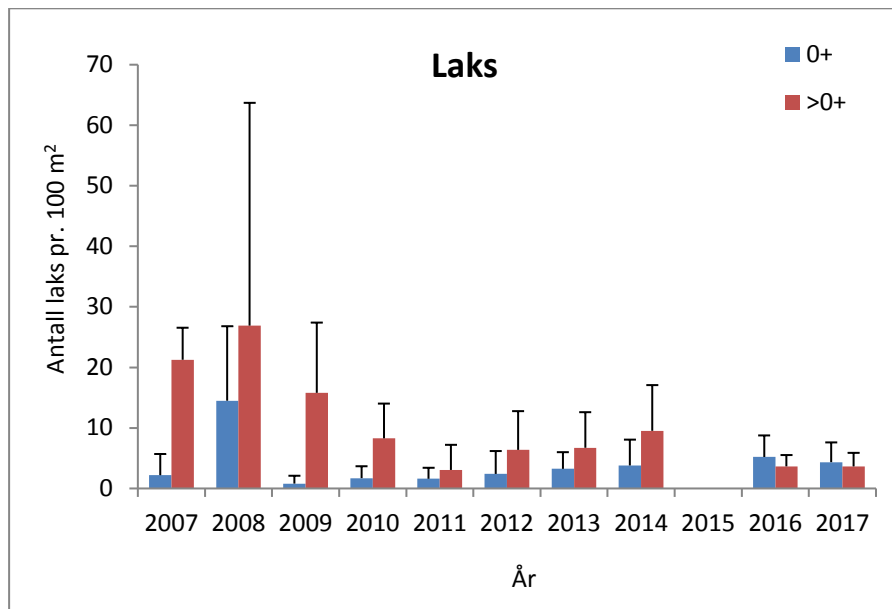
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Sima i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 6**. Ungfisk av aure hadde en gjennomsnittlig lengde på ca. 6 cm etter første vekstsesong, 9-10,5 cm etter andre og 12-14 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som de fleste aurene smoltifiserer og forlater Sima etter 3 år på elva.

Tabell 6. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten i Sima i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
20.11.2007	5,8 (0,5)	84	8,8 (0,9)	43	11,8 (1,7)	82	14,7 (2,0)	4
12.11.2008	6,0 (0,7)	195	9,7 (1,3)	92	12,8 (1,6)	9	18,5 (--)	1
01.12.2009	6,2 (0,6)	170	10,0 (1,4)	112	12,1 (1,1)	11	13,6 (--)	1
11.11.2010	6,0 (0,6)	56	10,7 (1,0)	72	12,3 (--)	1	--	0
14.10.2011	5,6 (0,5)	23	9,6 (0,9)	44	12,8 (1,7)	4	--	0
10.10.2012	5,5 (0,7)	27	9,9 (1,1)	38	14 (1,2)	6	--	0
23.11.2013	5,1 (0,6)	37	8,8 (0,7)	20	12,0 (0,8)	4	--	0
10.11.2014	5,9 (0,6)	35	9,5 (0,7)	28	12,5 (0,8)	13	--	0
10.10.2016	5,7 (0,5)	25	9,0 (0,8)	18	10,5 (3,2)	11	--	0
20.11.2017	5,4 (0,5)	28	8,9 (0,7)	14	12,8 (1,5)	4	--	0

4.4.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

De gjennomsnittlige tetthetene av eldre laks har variert mellom 3-27 fisk per 100 m² (**Figur 14**). De høyeste tetthetene av laksunger ble registrert i de første årene av undersøkelsesperioden.

Figur 14. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks i Sima i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årssunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). Det ble ikke utført ungfiskundersøkelser i 2015.

Aldersbestemt materiale av laks fanget i Sima i perioden 2007 - 2016 er vist i **Tabell 7**. Ungfisk av laks hadde en lengde på ca. 4,5- 5 cm etter første vekstsesong, 7-8 cm etter andre, 9-10 cm etter tredje og 11-12,5 cm etter fjerde vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som de fleste laksene smoltifiserer og forlater Sima etter 3 til 4 år på elva.

Tabell 7. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten i Sima i perioden 2007-2016. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)		Femsomrig (4+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
20.11.2007	4,7 (0,7)	11	7,8 (0,7)	71	9,9 (1,2)	32	10,6 (0,3)	2	14,0 (--)	1
12.11.2008	4,9 (0,5)	58	7,3 (0,5)	33	9,3 (0,9)	52	11,0 (1,1)	14	--	0
01.12.2009	4,7 (0,3)	4	7,7 (0,8)	33	10,2 (0,8)	25	11,9 (0,8)	19	--	0
11.11.2010	4,9 (0,4)	8	7,6 (0,4)	3	10,2 (0,9)	8	--	0	--	0
14.10.2011	4,4 (0,1)	5	7,4 (0,7)	7	9,8 (0,4)	3	12,6 (0,2)	3	--	0
10.10.2012	4,1 (0,3)	11	7,3 (0,5)	12	10,3 (1,2)	13	12,2 (1,0)	6	--	0
23.11.2013	4,1 (0,2)	7	7,4 (0,5)	11	11,1 (1,2)	4	--	0	--	0
10.11.2014	--	0	6,8 (0,7)	23	10,6 (1,5)	10	--	0	--	0
10.10.2016	4,6 (0,4)	10	7,0 (--)	1	11,2 (0,9)	8	--	0	--	0
20.11.2017	--	0	--	0	--	0	--	0	--	0

4.5 Habitatkartlegging

Habitatkartlegging i Sima ble utført den 23.08.2017. Vassdraget ble delt inn i tre segmenter ut i fra gradient og habitatsammensetning. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 8**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt i **Figur 15** og i kart **Figur 16**, **Figur 17** og **Figur 18**.

Alle segmentene i Sima er i stor grad bestående av strykpartier og med stein som dominerende substrat i elvebunnen. Det er et økende innslag av grus og sand i nedre del av elven (dvs. segment 1). Innslaget av sand skyldes trolig avrenning fra et grustak i øvre del av segment 1. Sanden utgjør ikke noen betydelig del av bunnssubstratet målt i dekningsgrad (ca. 7%), men fyller til dels igjen hulrom mellom steiner i substratet. Dette resulterer i at skjulforholdene for ungfisk også er dårligere i segment 1 enn i segment 2 og 3 (**Figur 15** og **Figur 18**). Totalt sett kan skjulforholdene i vassdraget kategoriseres som middels.

Den gjennomgående storsteinete elvebunnen resulterer i at gyteområder i hovedsak finnes på grusbanker og på mindre partier med tilgjengelig gytegrus bak store stener etc. Slike partier finnes spredt langs hele vassdraget. Selv om tilgangen til gytesubstrat dermed ikke er så stor, så bidrar dette til at det forekommer gyting og rekruttering av ungfisk langs hele vassdraget.

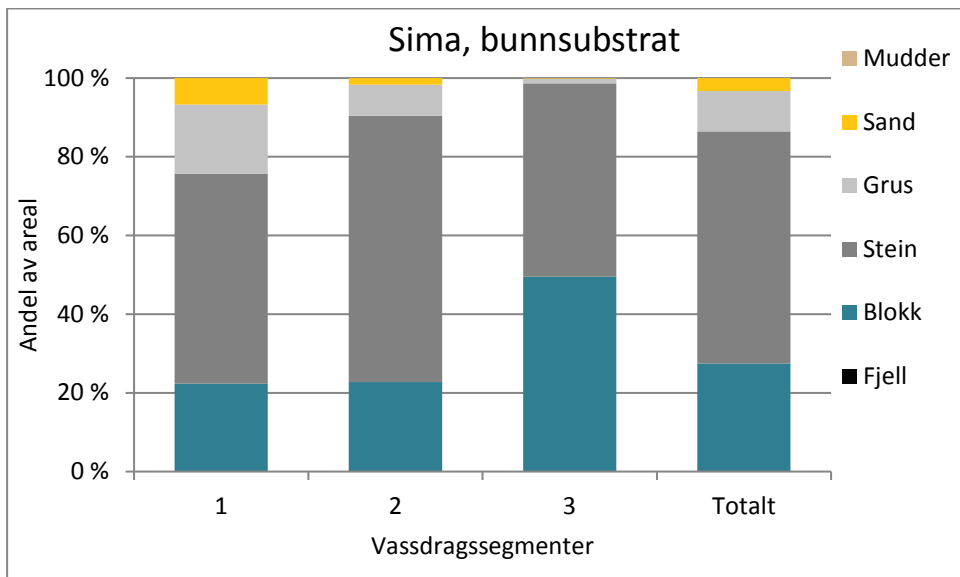
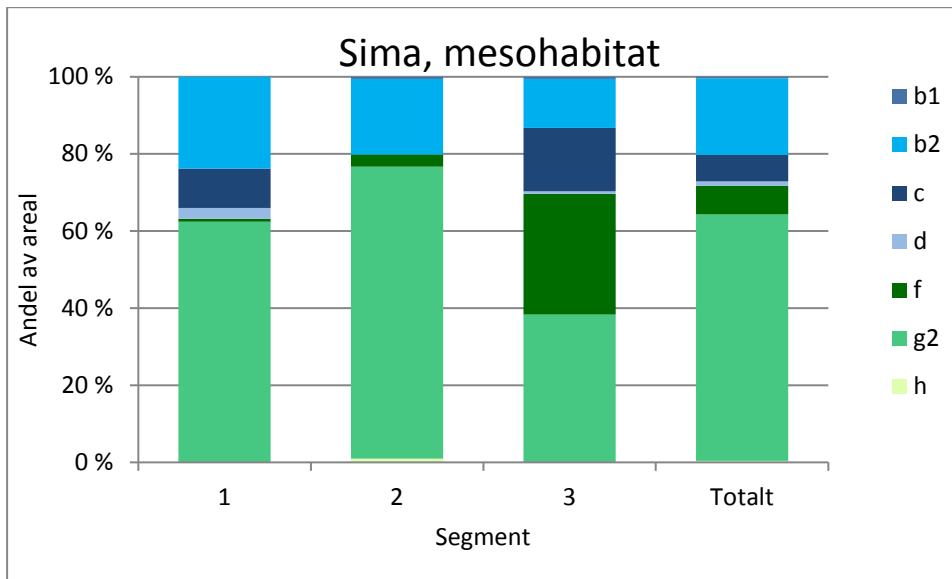
Tabell 8. Vurdering av gytemulighetene i Sima basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

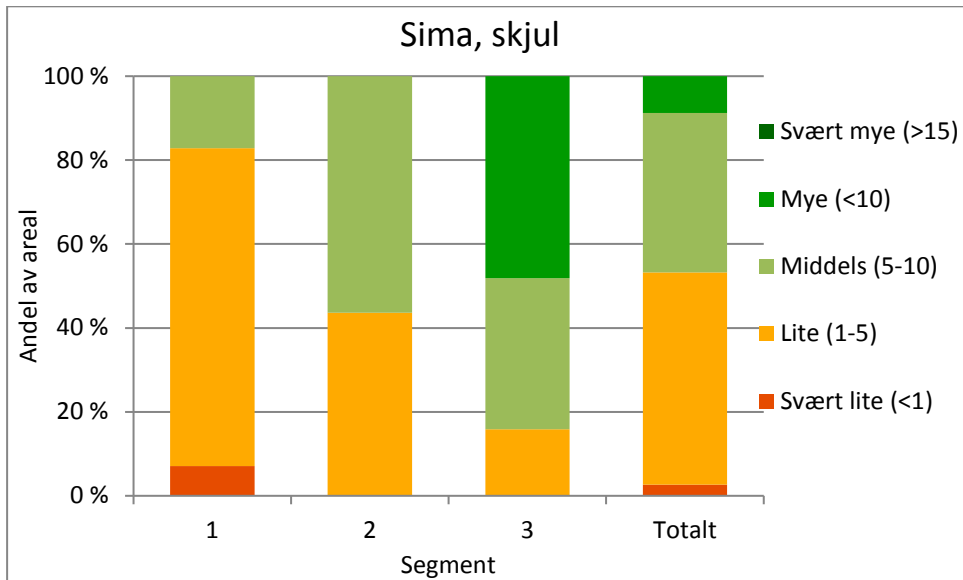
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
1	1,5	23371	312	1.3	Moderat
2	1,9	27752	414	1.5	Moderat
3	0,9	11410	150	1.5	Moderat
Totalt	4,3	62533	876	1.4	Moderat

4.5.1 Habitatflaskehals og forslag til tiltak

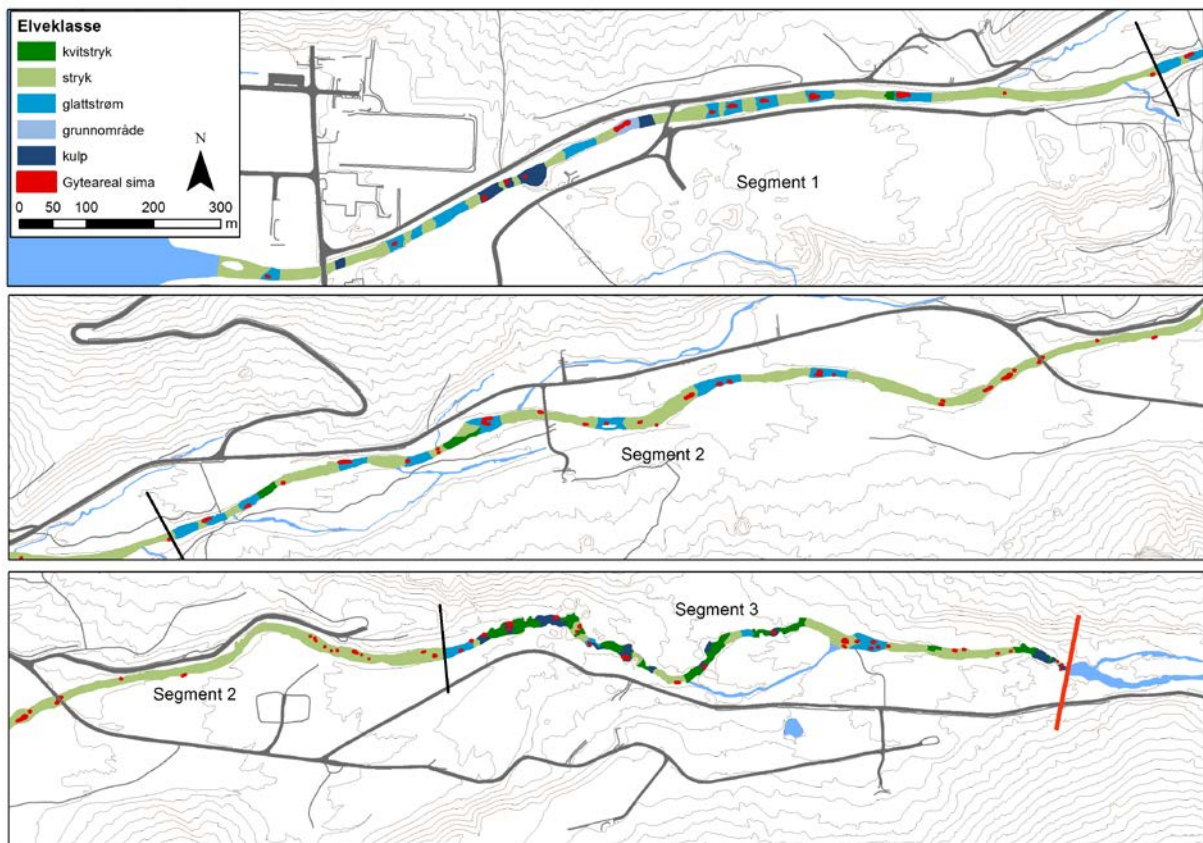
Basert på resultatet fra habitatkartleggingen vurderes både gyteområder og ungfiskhabitat som moderate habitatflaskehals for fiskeproduksjon i Sima, men at skjulforhold for ungfisk er spesielt begrensende i nedre del av vassdraget. Det er sannsynlig at habitattiltak for å øke både gyte- og skjulforhold kan bidra til økt naturlig rekruttering i vassdraget. Som følge av gradientforholdene synes det ikke å være hensiktsmessig å legge ut gytegrus i elven. Imidlertid synes steinutlegg i nedre deler av vassdraget (segment 1) å være et aktuelt habitattiltak. Steinutlegg kan bidra direkte til økt skjultilgang, samtidig som det bidrar til å skape variasjon i strømforhold. Dette gjelder særlig i terskelbassengene i nedre del av elven, som delvis har blitt gjenfylt med sedimenter, og som fremstår som litt «sterile» med lite hydraulisk variasjon.

For øvrig vurderes vannføringsforholdene som en større flaskehals for fiskeproduksjonen i Sima enn habitatforholdene. Økt vannføring gjennom vannslipp vurderes som et aktuelt tiltak som vil kunne tas opp i forbindelse med vilkårsrevisjonen for Eidfjordreguleringen.

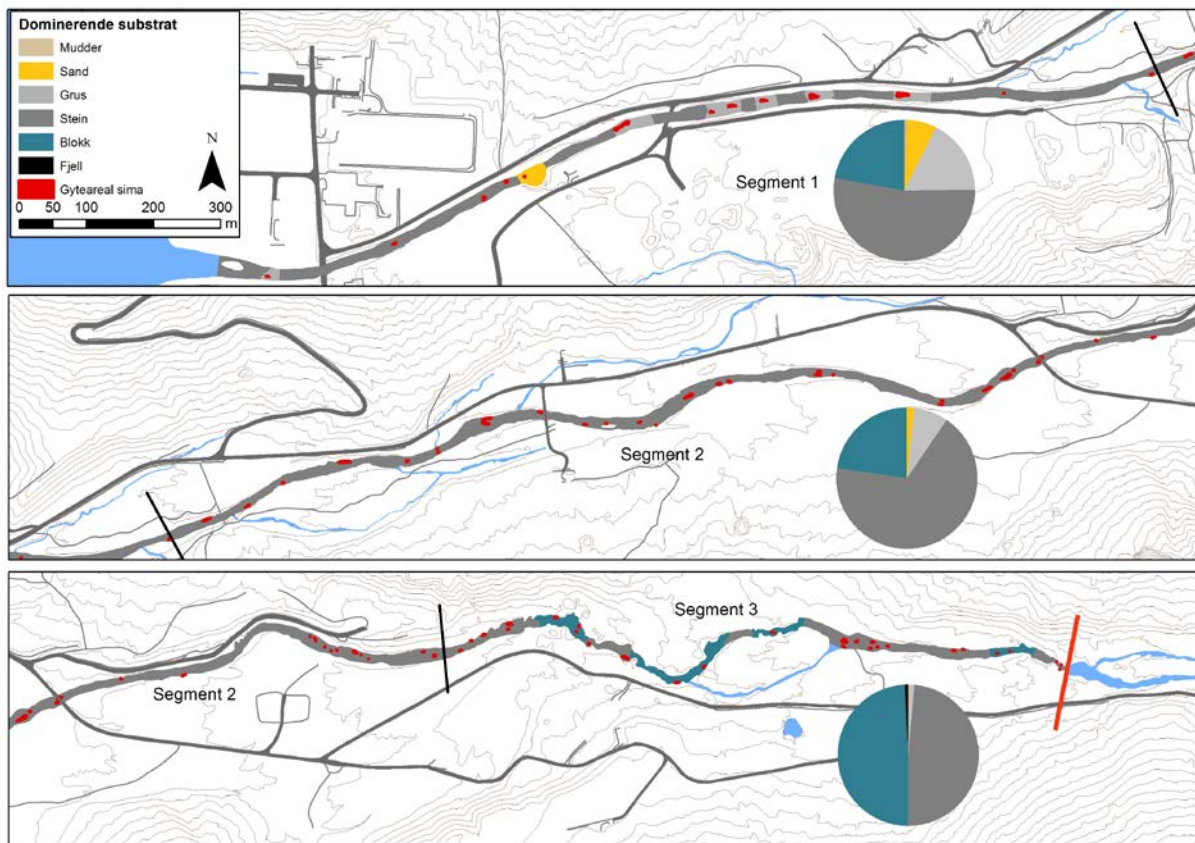

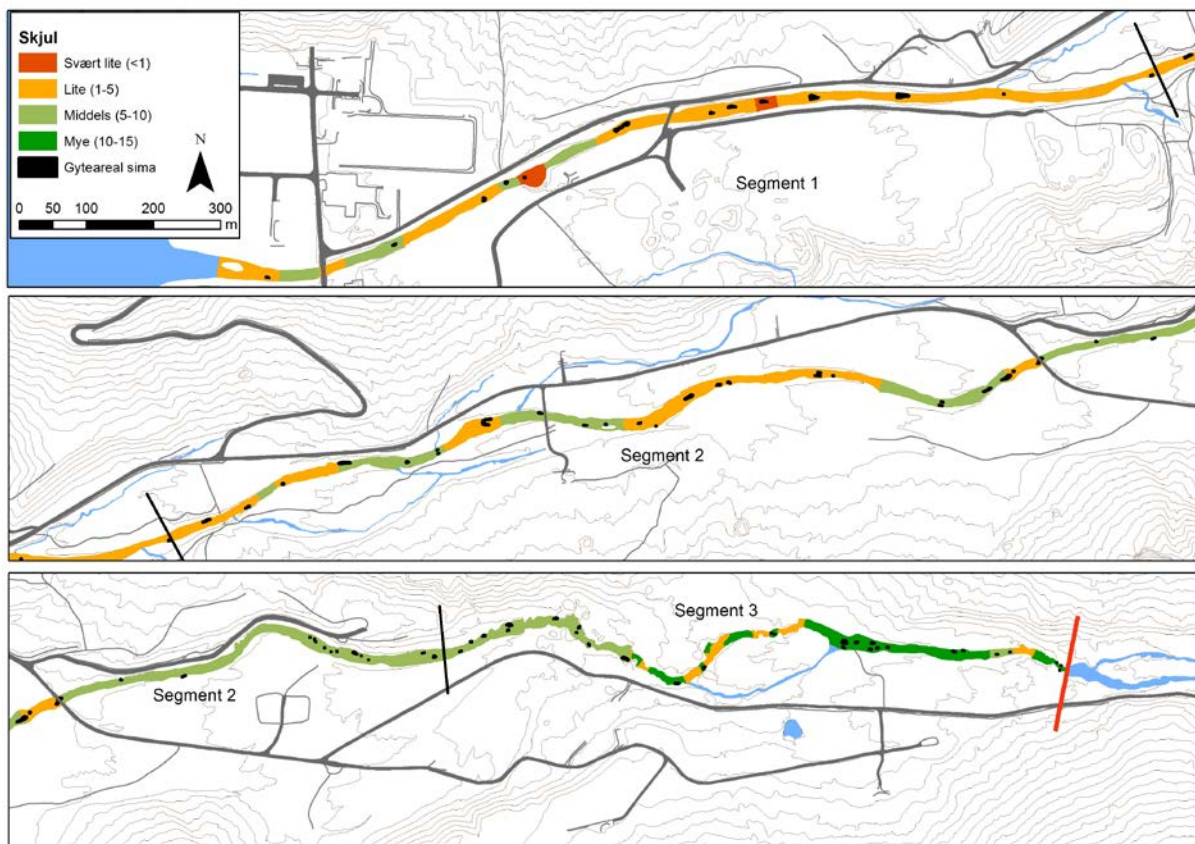
Figur 15. Oversikt over mesohabitatklasser (øverst), bunnsubstrat (midt) og skjul (nederst) kartlagt i Sima 23.08.2017. Mesohabitatklasser farget i grønt er ulike kategorier stryk, mens blått indikerer ulike mesohabitatklasser med glatt vannoverflate (kulp og glattstrøms).

Figur 16. Kart med oversikt over elveklasser og gyteområder fra habitatkartlegging 23.08.2017 i Sima.

Figur 17. Kart med oversikt over bunnsubstrat fra habitatkartlegging 23.08.2017 i Sima.

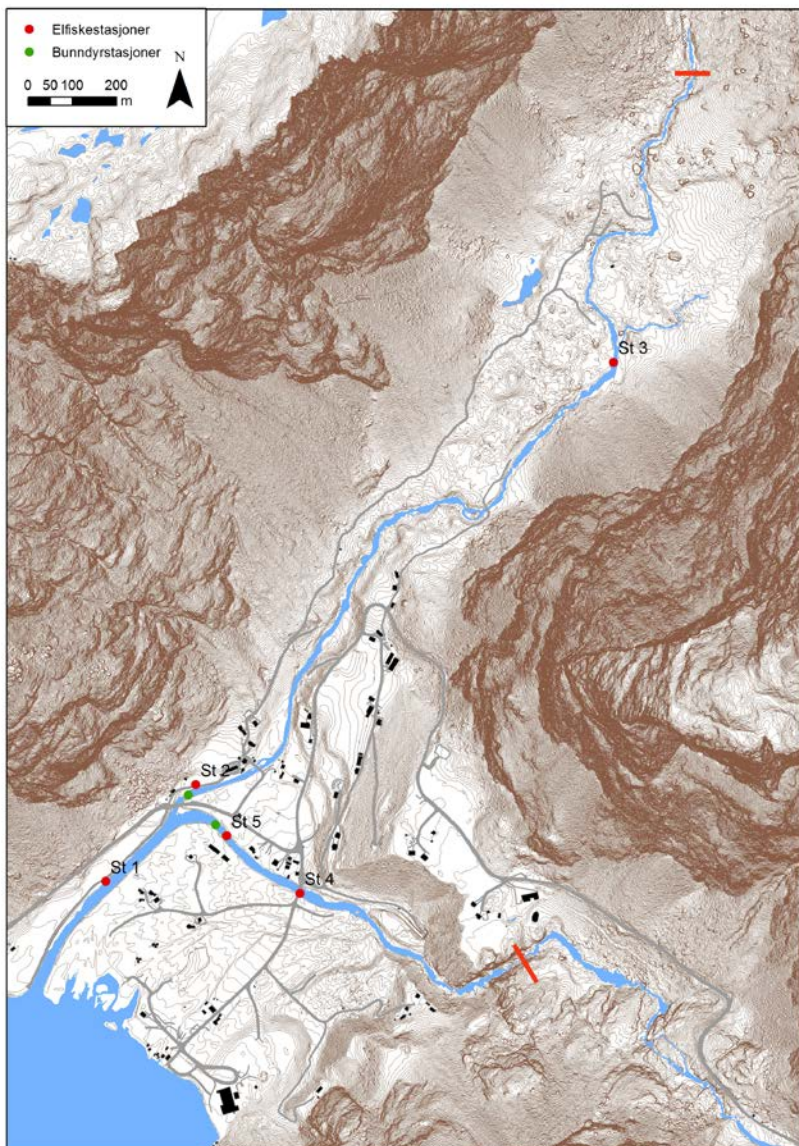

Figur 18. Kart med oversikt over skjulforhold for ungfisk fra habitatkartlegging 23.08.2017 i Sima. Skjulklassene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

5 Osa (Norddøla og Austdøla)

5.1 Beskrivelse av vassdraget

Osavassdraget (NVE vassdragsnr. 051.2Z) renner ut i Osafjorden i indre deler av Hardangerfjorden. Vassdraget består av de to greinene Austdøla og Norddøla. Austdøla har sitt utspring fra Søre Grøndalsvatnet, Rundavatnet (reguleringsmagasin) og Langvatnet (reguleringsmagasin). Norddøla har færre innsjøer og har sitt utspring fra Ruvlenutvatnet og Skrulsvatnet (reguleringsmagasin). Reguleringen av vassdraget startet i 1974. Vann fra nedbørfeltet til Osavassdraget blir nytt til kraftproduksjon i Sima kraftstasjon. Det totale nedbørfeltet for vassdraget er på 174 km², men som følge av reguleringen er arealet av nedbørsfeltet redusert til 47 km². Den lakseførende strekningen er til sammen ca. 4 km lang, med 2,5 km i Norddøla, 1 km i Austdøla og 0,5 km fra samløpet og ned til sjøen (**Figur 19**). Det vanddekte arealet av den lakseførende strekningen er beregnet til ca. 36 500 m².

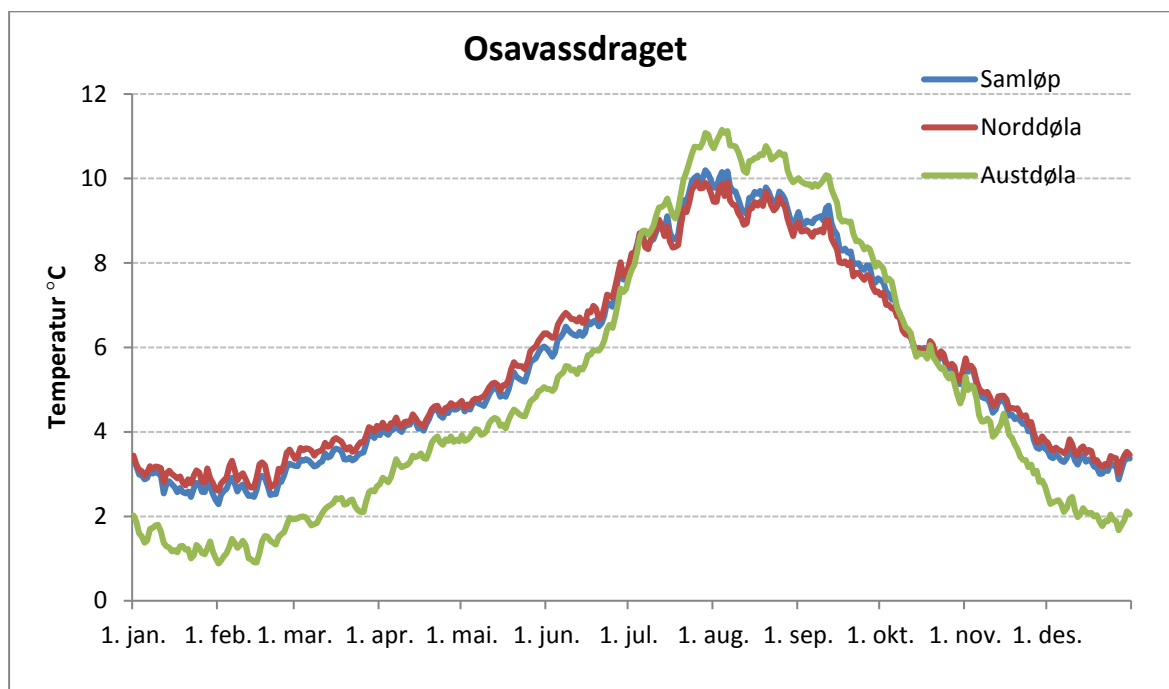
Figur 19. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske, prøvetakingslokaliteter for bunndyr og målestasjon for vannføring i Osavassdraget. Vandringshindrene for laks og sjøaure er vist med røde streker.

Det er fisket på fem elfiskestasjoner i Osavassdraget, fordelt på to i Norddøla, to i Austdøla og en i samløpet. I Austdøla er det en målestasjon for vannføring like ovenfor vandringshinderet for laks og sjøaure.

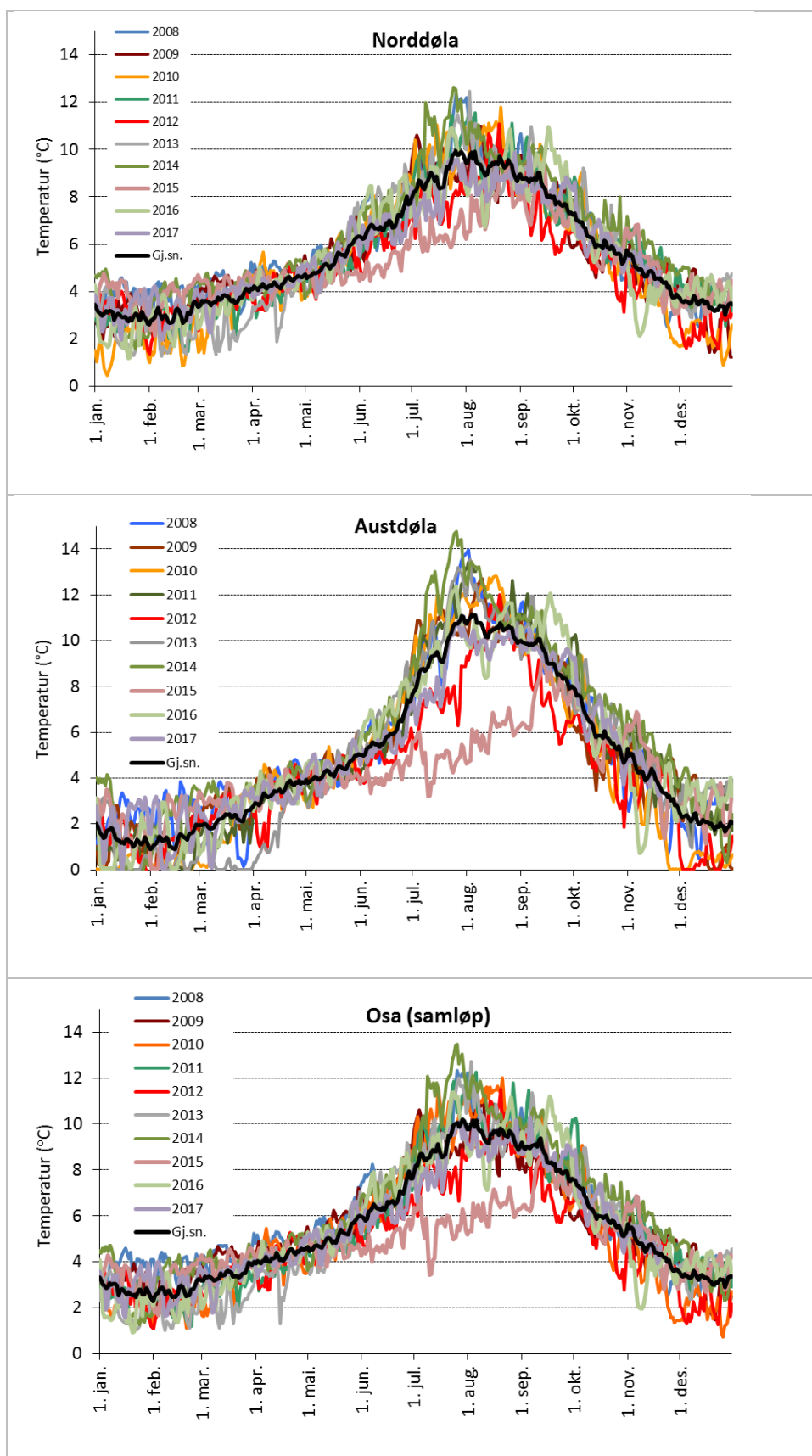
5.2 Vannføring og temperatur

Vannføringsregimet har endret seg betydelig etter reguleringen av Osa, og endringene er størst i Austdøla. Dette har ført til at årlig gjennomsnittlig vannføring i Norddøla og Austdøla er redusert med hhv. 47 og 84 % av det vannføringen var før reguleringen (Sandven m. fl. 2009). Reduksjonen er størst om sommeren. Den laveste beregnede vannføringen i Norddøla forekommer i mars, da gjennomsnittlig vannføring er beregnet til 710 l/sek.

Vanntemperaturen i vassdraget er registrert i både Norddøla, Austdøla og på samløpsstrekningen i perioden 21.11.2007-20.11.2017. Austdøla har hatt noe høyere sommertemperatur og lavere vintertemperatur enn Norddøla i perioden (**Figur 20**), noe som sannsynligvis skyldes en høyere grunnvannstilførsel i Norddøla. Temperaturforholdene på samløpsstrekningen er forholdsvis lik som i Norddøla, noe som trolig reflekterer at Norddøla bidrar mest med vannføring. Døgnmiddeltemperaturer i de ulike årene for de tre elvestrekningene er gitt i **Figur 21**.

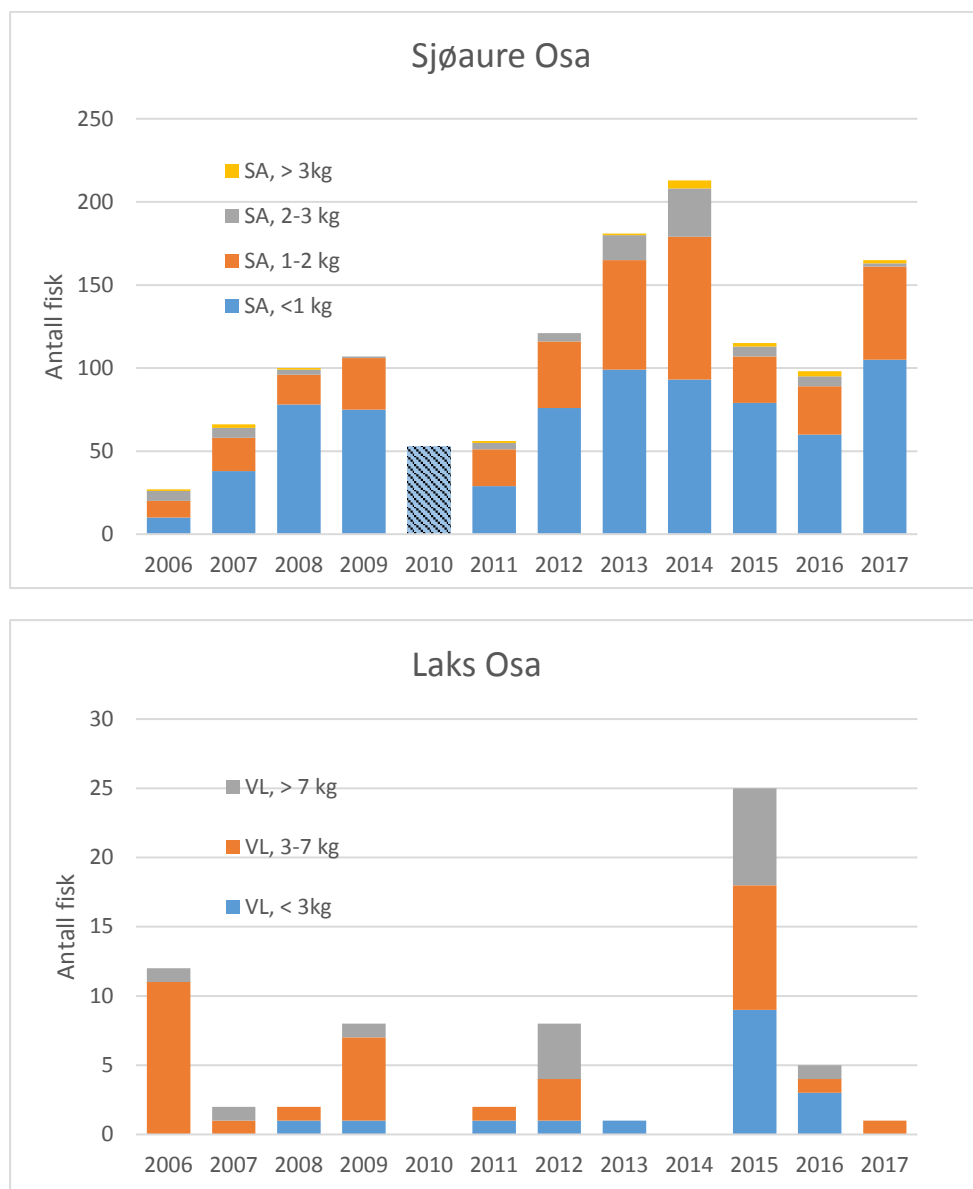
Figur 20. Døgnmiddeltemperaturer (gjennomsnitt for døgn) i de ulike vassdragsavsnittene i Osavassdraget i perioden 2008-2017.

Figur 21. Døgnmiddeltemperatur i Norddøla (øverst), Austdøla (midten) og samløpet (nederst) i 2008-2017.

5.3 Gytefisktelling

Gytefisktellingene i Osa er utført i perioden 2006-2017, samt i 2000 (**Tabell 9**). Antallet registrerte villaks har vært lavt og har variert fra 0-25 individer i perioden 2006-2017. Dette gir en egg tetthet som varierer mellom 0-2,6 egg per m². For sjøauren har antallet observerte individer variert fra 27-218 i perioden 2000-2017. Dette gir en egg tetthet fra 1,0-7,0 egg per m². I perioden 2006-2012 var gytebestanden relativt stabil med få sjøaure (27-78 individ, **Figur 22**). Med unntak av 2015 og 2016, er det registrert en økning i sjøaurebestanden i årene etter 2012. Rømt oppdrettslaks har vært observert sporadisk, men ettersom antall villaks i utgangspunktet er lavt, kan enkeltindivider av oppdrettslaks utgjøre en betydelig andel i bestanden.

Figur 22. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) i ulike størrelsesklasser observert ved drivtellingene i Osavassdraget i perioden 2006-2017. 2010 mangler størrelsesfordeling på sjøaure.

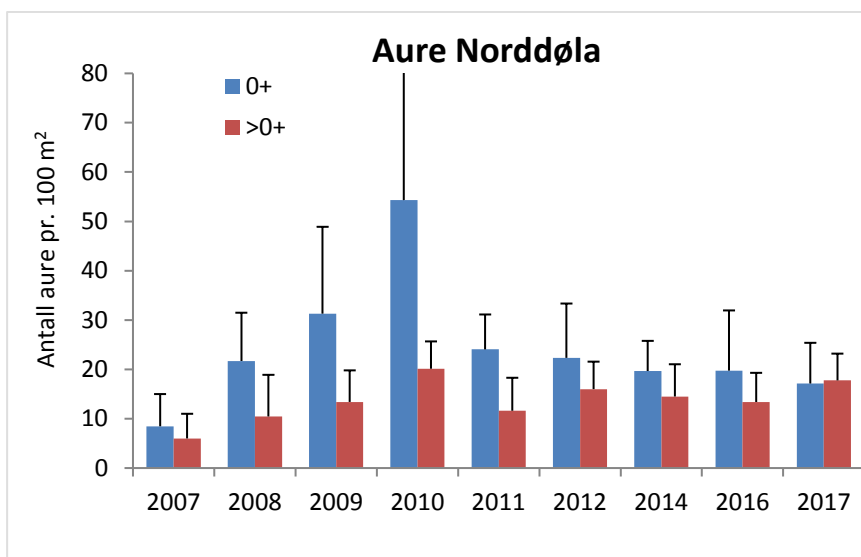
Tabell 9. Resultater fra gytefisktellningene i Osavassdraget (Norrdøla, Austdøla og samløp) i perioden 2000-2017.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Eggtetthet sjøaure	Eggtetthet laks	Andel rømt oppdrettslaks (%)
2000	218	5	0	4.5	0.3	0
2002	114	1	0	2.7	0.1	0
2006	27	12	0	1.1	1.7	0
2007	66	2	1	2.1	0.3	33.3
2008	100	2	1	2.5	0.2	33.3
2009	107	8	0	2.7	1.0	0
2010	88	0	0	1.0	0.0	0
2011	56	2	0	1.8	0.2	0
2012	121	8	0	3.3	1.1	0
2013	181	1	0	5.5	0.0	0
2014	213	0	0	7.5	0.0	0
2015	115	25	0	3.2	2.6	0
2016	98	3	0	3.0	0.4	0
2017	165	1	0	4.5	0.1	0

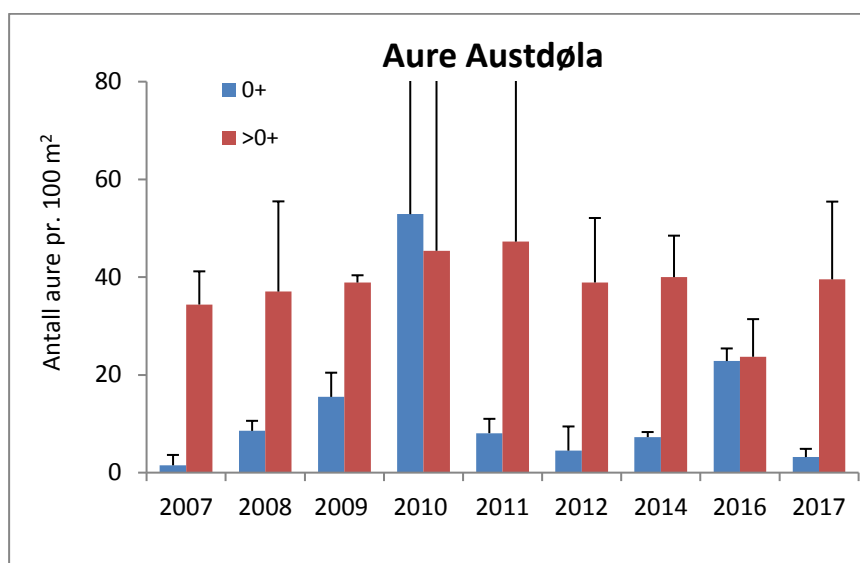
5.4 Elektrisk fiske

5.4.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Den naturlige rekrutteringen til aurebestanden har variert mellom år og mellom elveavsnitt (**Figur 23** og **Figur 24**). Det ble ikke elfisket i 2013 og 2015, da ungfiskundersøkelsene i den prosjektperioden ble gjennomført annethvert år. Tettheten av årsunger har vært høyest i Norrdøla i perioden. Dette kan til dels skyldes at fangbarheten for årsunger i Austdøla er liten pga. mange og store hulrom i substratet.

Figur 23. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure på tre stasjoner i Norrdøla i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Figur 24 Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure på to stasjoner i Austdøla i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (>0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Aldersbestemt materiale av aure fanget i Norddøla i perioden 2007- 2017 er vist i **Tabell 10**. Ungfisk av aure hadde en lengde på ca. 5 cm etter første vekstsesong, 8-10 cm etter andre og 12-15 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet ser det ut til at de fleste aureungene smoltifiserer og vandrer ut fra Norddøla etter 3 år på elva.

Tabell 10. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten på tre stasjoner i Norddøla i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
21.11.2007	5,4 (0,5)	25	9,6 (1,6)	15	12,0 (2,9)	3	--	0
13.11.2008	5,1 (0,6)	64	9,4 (1,3)	27	12,8 (1,1)	3	18,2 (--)	1
02.12.2009	4,9 (0,7)	94	8,9 (1,4)	35	13,5 (1,1)	4	18,6 (--)	1
01.10.2010	4,9 (0,6)	78	8,6 (1,1)	35	13,5 (1,1)	6	--	0
15.10.2011	4,7 (0,6)	39	9,0 (1,4)	19	15,2 (0,6)	2	--	0
10.10.2012	4,6 (0,6)	23	8,2 (1,0)	14	12,0 (1,3)	7	--	0
07.11.2014	5,2 (0,7)	28	9,2 (1,7)	20	14,1 (2,5)	2	--	0
10.10.2016	4,9 (0,9)	31	7,8 (0,5)	6	10,6 (0,7)	6	--	0
21.11.2017	5,6 (1,1)	43	9,5 (1,5)	13	13,0 (0,7)	3	--	0

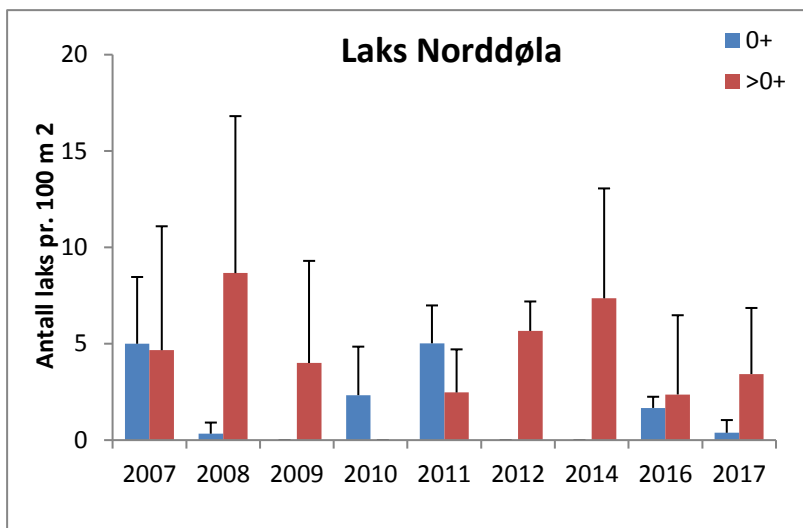
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Austdøla i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 11**. Ungfisk av aure hadde en lengde på ca. 5 cm etter første vekstsesong, 8-9 cm etter andre og 12-13 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste aureungene smoltifiserer og forlater Austdøla etter 3 år på elva.

Tabell 11. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten på to stasjoner i Austdøla i perioden 2007-2017. N er antall aure analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

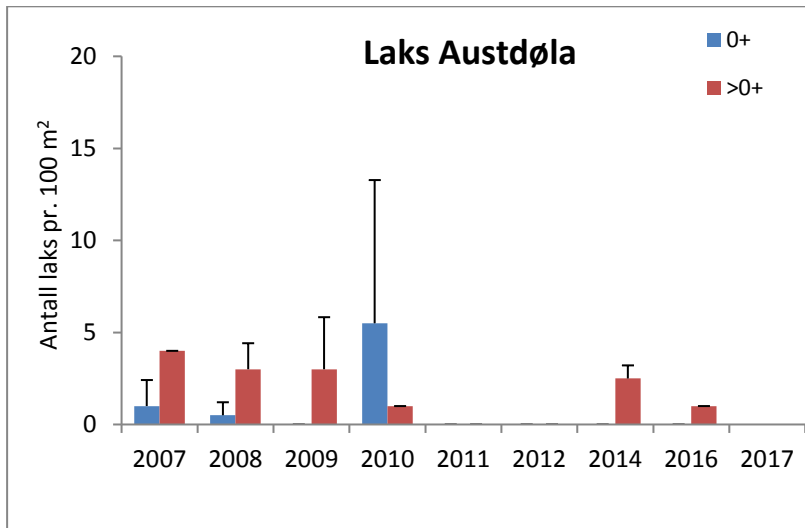
Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)		Femsomrig (4+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
21.11.2007	4,9 (0,3)	3	9,0 (1,0)	45	11,7 (1,0)	13	13,8 (0,5)	3	15,6 (--)	1
13.11.2008	5,1 (0,6)	17	8,6 (0,7)	32	11,9 (1,0)	36	--	0	--	0
02.12.2009	5,6 (0,6)	46	8,8 (0,9)	46	12,6 (1,0)	19	14,8 (0,8)	5	16,5 (--)	1
01.10.2010	4,5 (0,7)	31	8,5 (0,9)	56	13,1 (0,7)	17	14,7 (--)	1	--	0
15.10.2011	4,5 (0,7)	6	8,1 (1,1)	43	12,3 (1,2)	27	18 (--)	1	--	0
10.10.2011	5,3 (0,7)	1	7,8 (0,7)	17	11,6 (1,3)	25	15,5 (2,1)	4	21,1 (--)	1
07.11.2014	5,0 (0,5)	13	8,5 (1,2)	37	13,2 (1,3)	7	16,4 (--)	1	--	0
10.10.2016	4,9 (0,5)	19	--	0	11,9 (0,8)	18	14,4 (1,0)	7	--	0
20.11.2017	4,8 (0,7)	6	8,6 (0,6)	35	11,4 (1,0)	3	14,4 (0,7)	4	--	0

5.4.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

I Norddøla er det registrert lakseunger i alle årene, men det er ikke registrert alle årsklasser (Figur 25). I Austdøla ble det ikke registrert lakseunger i 2011, 2012 og 2017 (Figur 26). I hele vassdraget har tetthetene av lakseunger vært lave i hele undersøkelsesperioden, og rekrutteringen har vært sporadisk.

Figur 25. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks på tre stasjoner i Norddøla i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Figur 26 Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks på to stasjoner i Austdøla i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (>0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Aldersbestemt materiale av laks fanget i Norddøla i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 12**. I 2014 ble laksen gjenutsatt. Ungfisk av laks hadde en lengde på 4-5 cm etter første vekstsesong, ca. 8-10 cm etter andre og 10-13 cm etter tredje vekstsesong. Det innsamla materialet baserer seg på et fåtall laks og det er vanskelig å konkludere ved hvilken alder laksen smoltifiserer.

Tabell 12. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten på tre stasjoner i Norddøla i perioden 2007-2015. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling. I 2014 ble all laks gjenutsatt.

	<u>Ensomrig (0+)</u>		<u>Tosomrig (1+)</u>		<u>Tresomrig (2+)</u>		<u>Firesomrig (3+)</u>	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
21.11.2007	4,8 (1,1)	15	8,0 (2,2)	14	--	0	--	0
13.11.2008	4,2 (--)	1	7,8 (1,2)	19	12,6 (0,7)	7	--	0
02.12.2008	--	0	--	0	11,6 (1,4)	12	--	0
01.10.2010	4,3 (0,5)	7	--	0	--	0	--	0
15.10.2011	4,5 (0,4)	8	9,6 (0,5)	4	--	0	--	0
10.10.2012	--	0	8,0 (0,7)	5	10,3 (1,2)	2	--	0
07.11.2014	--	0	--	0	--	0	--	0
10.10.2016	3,7 (0,7)	5	--	0	10,7 (--)	1	13,3 (0,6)	3
21.11.2017	--	0	--	0	--	0	--	0

Det er fanget svært få lakser i Austdøla i perioden 2007-2017. Det er derfor begrensede muligheter til å si noe om veksten til de ulike årsklassene av laks (Tabell 13).

Tabell 13. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten på to stasjoner i Austdøla i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
21.11.2007	6,1 (0,6)	2	--	0	12,9 (0,7)	4	13,1 (1,0)	4
13.11.2008	4,8 (--)	1	9,6 (1,1)	3	12,7 (1,6)	2	--	0
02.12.2009	--	0	8,4 (0,5)	2	12,6 (2,3)	3	--	0
01.10.2010	4,2 (0,3)	11	--	0	13,8 (0,7)	2	--	0
15.10.2011	--	0	--	0	--	0	--	0
10.10.2012	--	0	--	0	--	0	--	0
07.11.2014	--	0	--	0	--	0	--	0
10.10.2016	--	0	--	0	13,7 --	1	13,2 --	1
20.11.2017	--	0	--	0	--	0	--	0

5.5 Habitatkartlegging

Habitatkartleggingen i Osavassdraget ble utført den 24.08.2017. Vassdraget ble delt inn i fem segmenter ut i fra gradient og habitatsammensetning. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 14**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt i **Figur 16** og i kart **Figur 28**, **Figur 29** og **Figur 30**.

Alle segmentene i Osa er i stor grad bestående av strykpartier med stein som dominerende substrat i elvebunnen. Det er også et betydelig innslag av blokk i elvebunnen. I nedre del (segment 1) er det et større innslag av grus. Ut i fra skjulmålinger kan skjulforhold for ungfisk kategoriseres som middels totalt sett, men dårlige på samløpsstrekningen nederst i vassdraget (segment 1).

Det forholdvis storsteinete substratet resulterer i at gyteområder i hovedsak finnes på grusbanker og på mindre partier med tilgjengelig gytegrus bak store stener etc. Slike partier finnes spredt langs hele vassdraget, men gyteforholdene er noe bedre i nedre del hvor bunnssubstratet har et større innslag av grus.

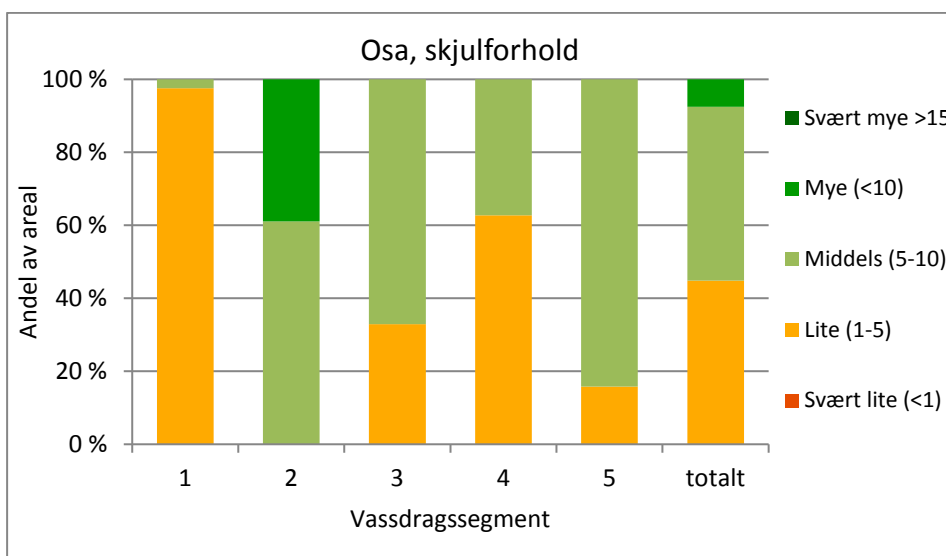
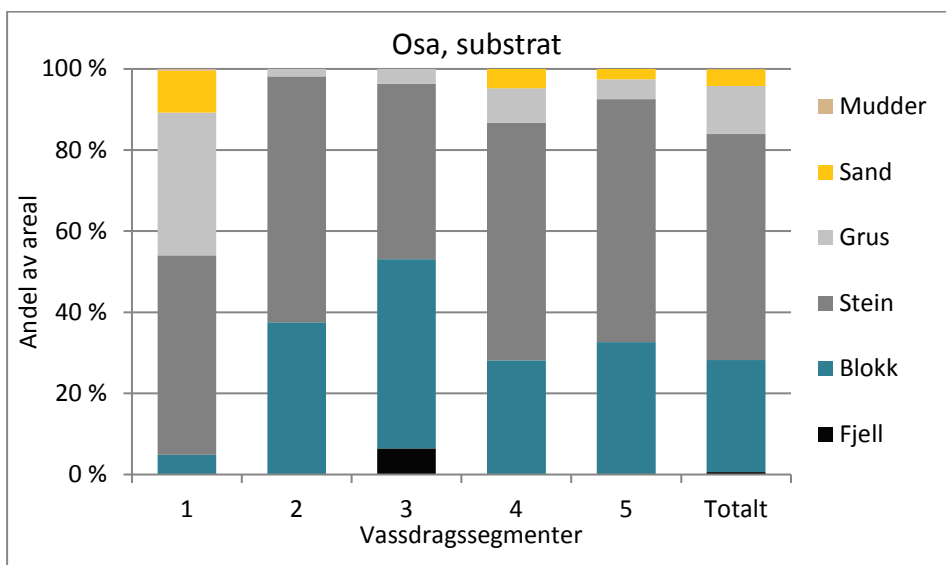
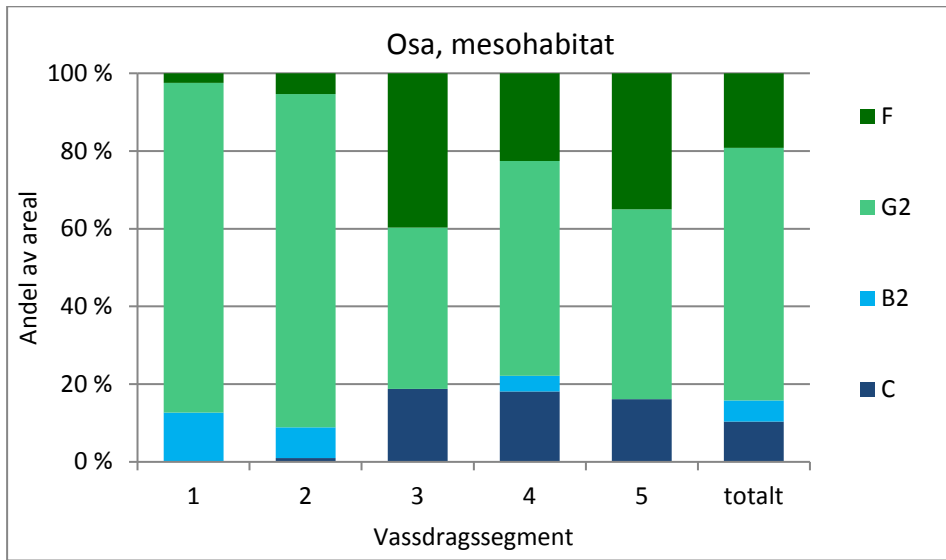
5.5.1 Habitatflaskehals og forslag til tiltak

Totalt sett vurderes både gyteområder og ungfiskhabitat som moderate habitatflaskehals for fiskeproduksjon i Osavassdraget. Skjulforhold for ungfisk er spesielt begrensende i nedre del av vassdraget. Det er sannsynlig at habitattiltak for å øke både gyte- og skjulforhold kan bidra til økt naturlig rekruttering i vassdraget. Som følge av gradientforholdene synes det ikke å være hensiktsmessig å legge ut gytegrus i elven. Imidlertid synes steinutlegg i nedre deler av vassdraget (segment 1) å være et aktuelt habitattiltak. Steinutlegg kan bidra direkte til økt skjultilgang, samtidig som det bidrar til å skape variasjon i strømforhold. Det har tidligere blitt lagt ut steiner i denne delen av vassdraget, et tiltak som synes å fungere bra. Det anbefales å gjøre tilsvarende steinutlegg i større omfang. Steinene kan gjerne legges ut i bunneformer, slik at de bidrar til å styre vannstrømmen og til å forsterke utvikling av en dypål (se Pulg m.fl. 2017). Det har tidligere også vært bygget flere terskler på samløpsstrekningen. Disse har nå delvis blitt gjenfylt med sedimenter og i tillegg har noen av steinene i terskelkorna rast ut. Det anbefales imidlertid ikke å reparere tersklene, ettersom tersklene i dag fungerer bedre som gyte- og oppveksthabitat enn tradisjonelle terskelbasseng.

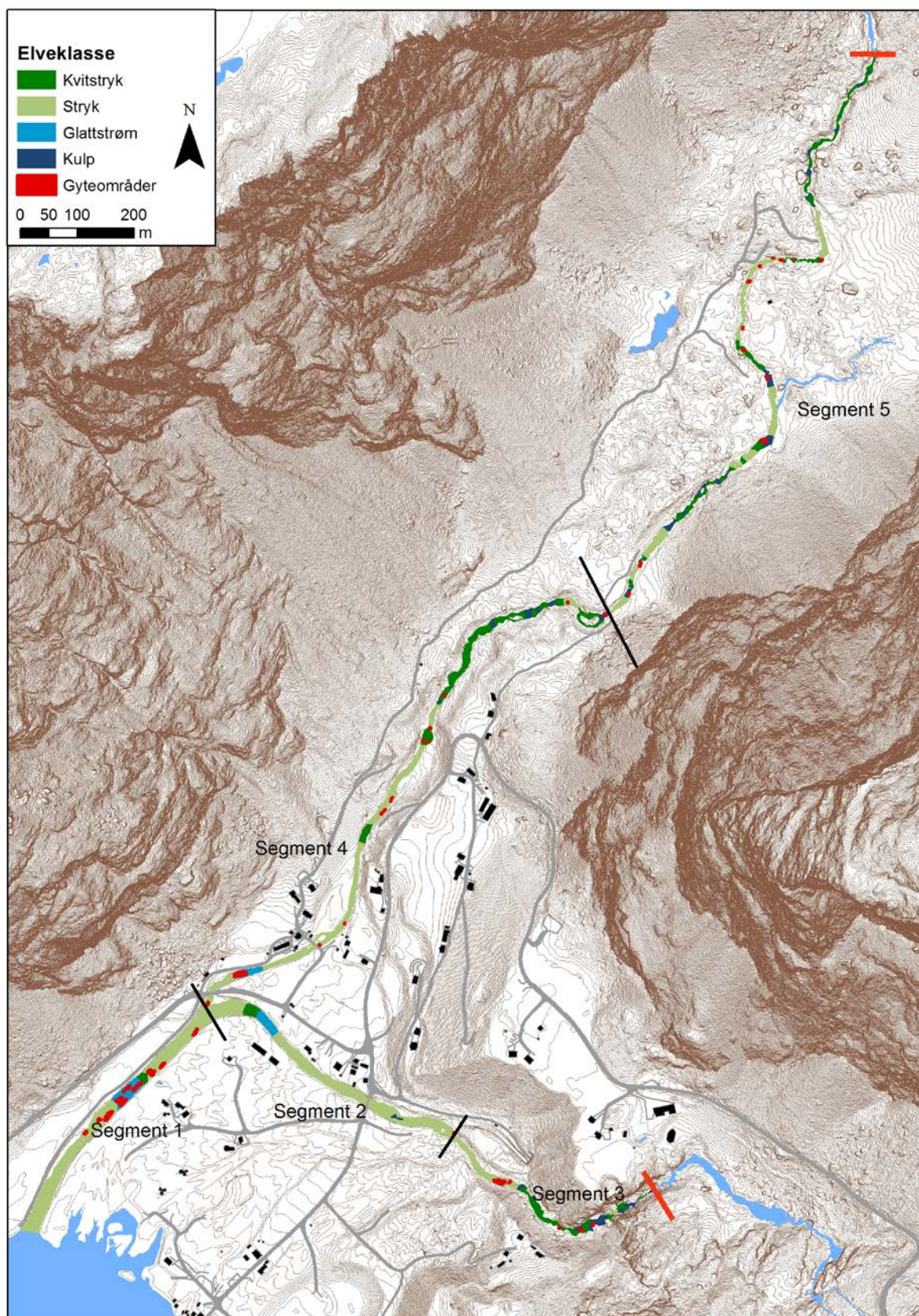
For øvrig vurderes vannføringsforholdene, særlig i Austdøla, å være en større flaskehals enn habitatforholdene i vassdraget. Økt vannføring gjennom vannslipp vurderes som et aktuelt tiltak som vil kunne tas opp i forbindelse med vilkårsrevisjonen for Eidfjordreguleringen.

Tabell 14. Vurdering av gytemulighetene i ulike vassdragssegment i Osavassdraget basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

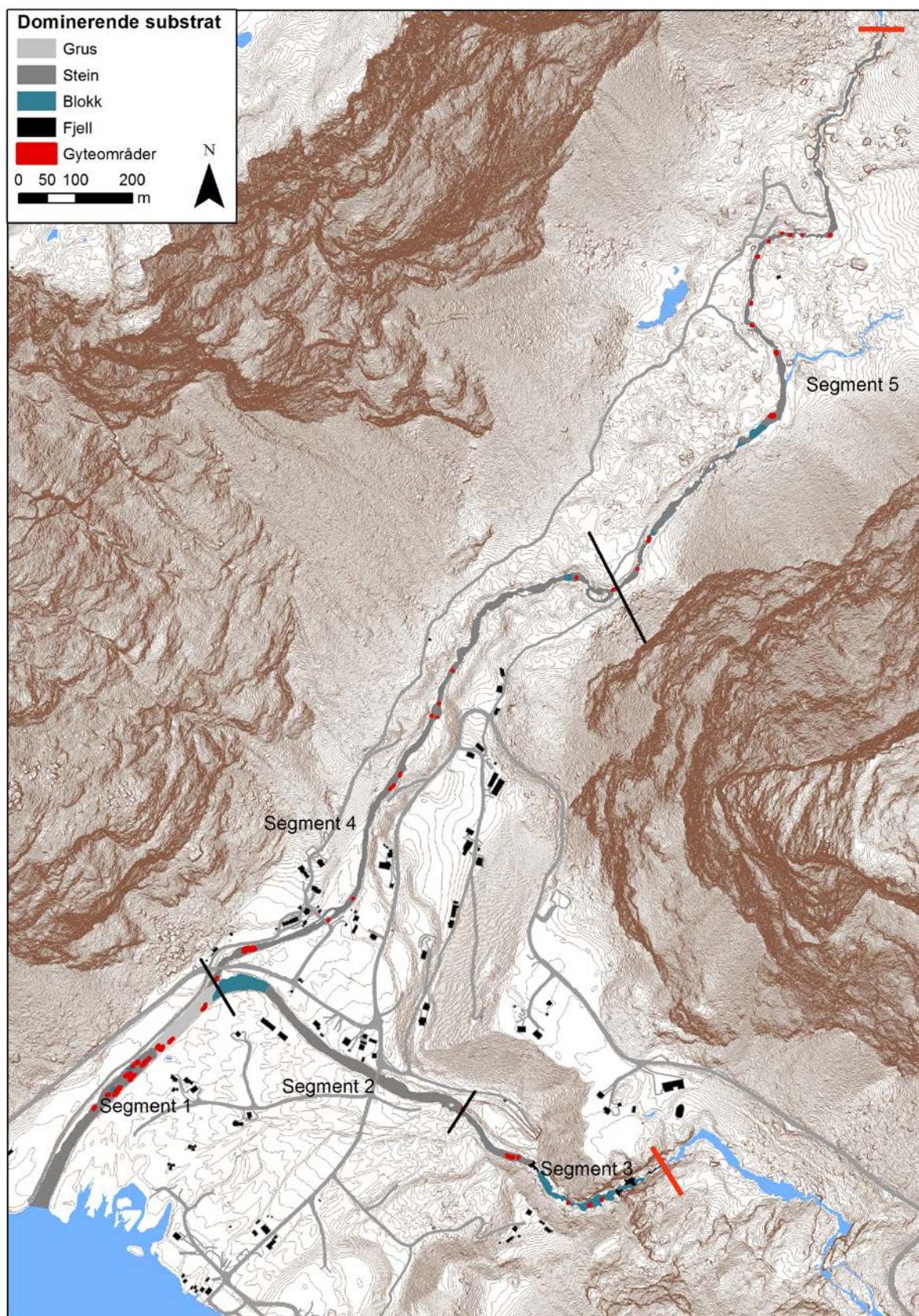
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
1	0,5	10923	390	3,6	Moderat
2	0,5	9593	5	0,1	Lite
3	0,4	4694	94	2,0	Moderat
4	1,1	13096	351	2,7	Moderat
5	1,3	11137	110	1,0	Lite
Totalt	3,9	49444	950	1.9	Moderat

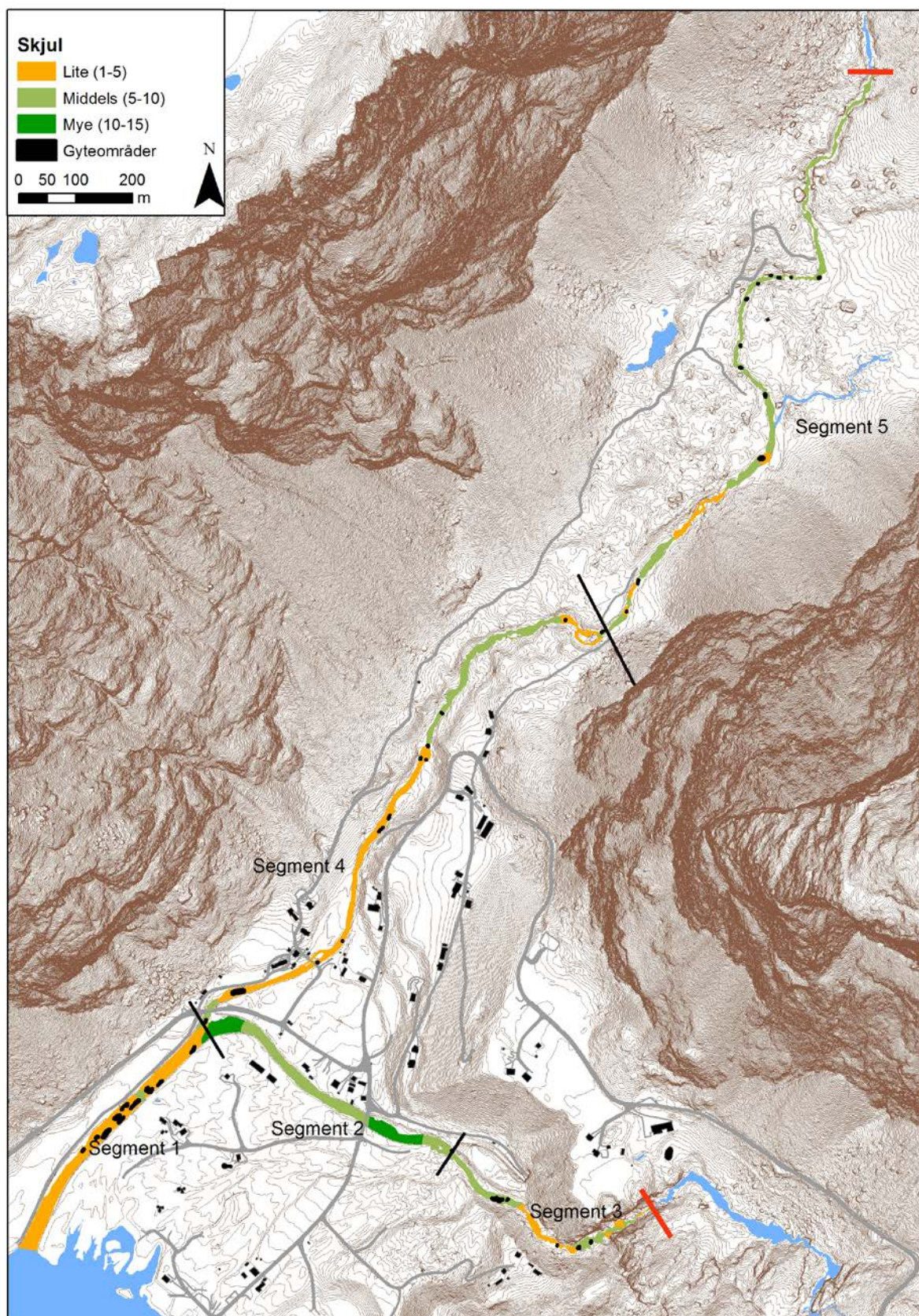
Figur 27. Oversikt over mesohabitatklasser (øverst), bunnsubstrat (midten) og skjulforhold for ungfisk (nederst) kartlagt i Osavassdraget 24.08.2017. Mesohabitatklasser farget i grønt er ulike kategorier stryk, mens blått indikerer ulike mesohabitatklasser med glatt vannoverflate (kulp og glattstrøms).

Figur 28. Kart over elveklasser fra kartlegging i Osavassdraget 24.08.2017.

Figur 29. Kart over dominerende bunnsstrat fra kartlegging i Osavassdraget 24.08.2017.

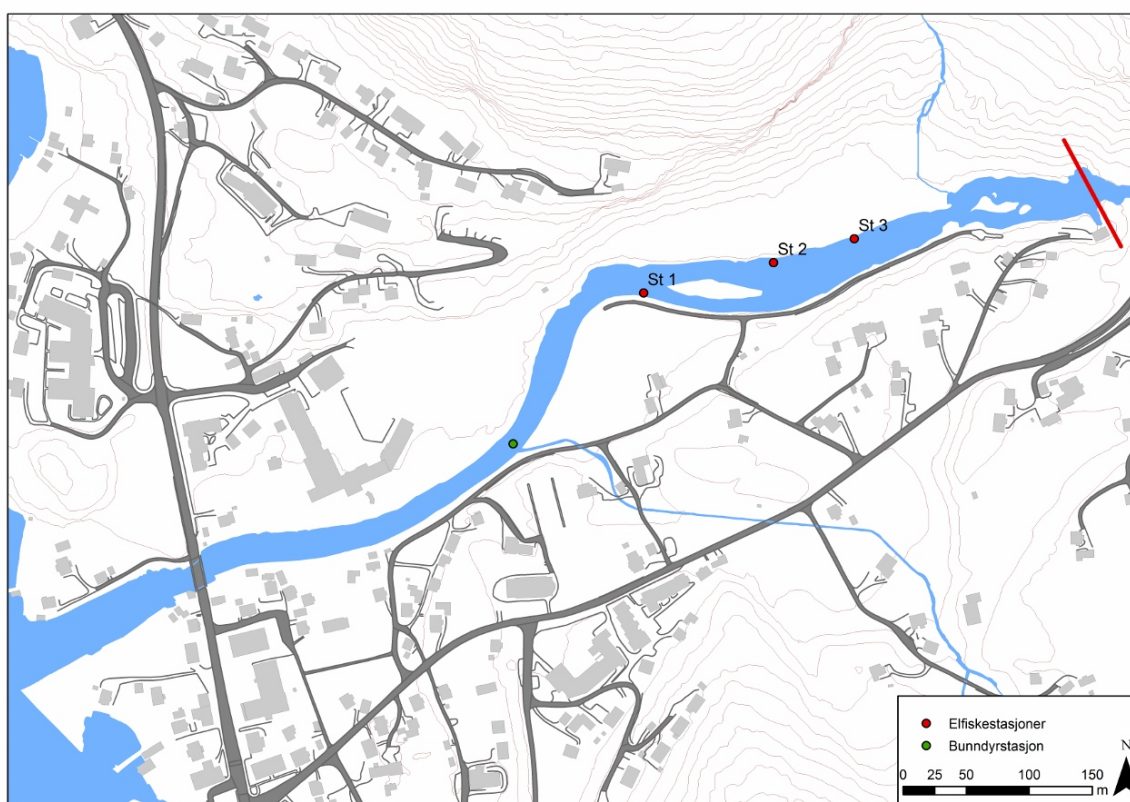

Figur 30. Kart over skjulforhold for ungfisk fra kartlegging i Osavassdraget 24.08.2017. Skjulclassene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

6 Jondalselva

6.1 Beskrivelse av vassdraget

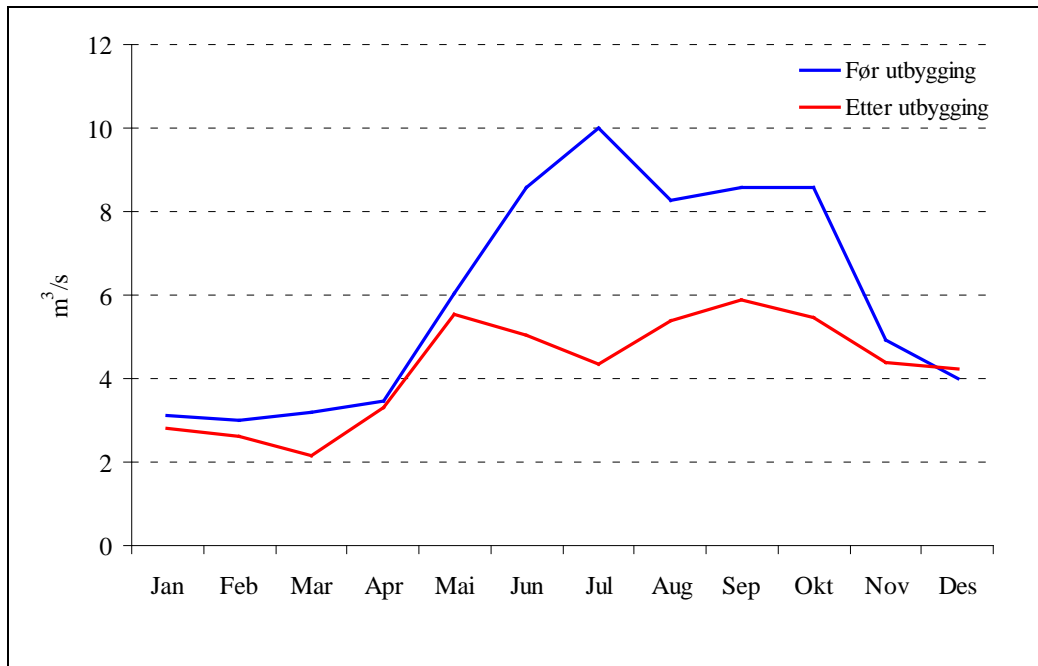
Jondalselva (NVE vassdragsnr. 047.2Z) renner ut i midtre deler av Hardangerfjorden, i Jondal sentrum. Vassdraget har sitt utspring fra Dravladalsvatnet (reguleringsmagasin) og Jukladalsvatnet (reguleringsmagasin) som ligger ved den nordlige delen av Folgefonna. Det finnes en rekke mindre, uregulerte innsjøer i vassdraget. Vassdraget ble regulert i perioden 1968-1974, men allerede i 1915 ble et lokalt elvekraftverk satt i drift like nedstrøms Haugafossen. Vann fra nedbørfeltet til Jondalselva blir nytt i kraftproduksjon i Jukla og Mauranger kraftstasjoner. Vassdraget hadde et nedbørfelt på 110 km², men etter reguleringen er dette redusert til 67 km². Den lakseførende strekningen er ca. 900 m lang, og har et vanddekt areal oppmålt til ca. 15 000 m². Det er etablert tre elfiskestasjoner i Jondalselva og en bunndyrstasjon i nedre del av vassdraget (**Figur 31**).

Figur 31. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske og prøvetakingslokalitet for bunndyr i Jondalselva. Vandringshinderet for laks og sjøaure er vist med en rød strek.

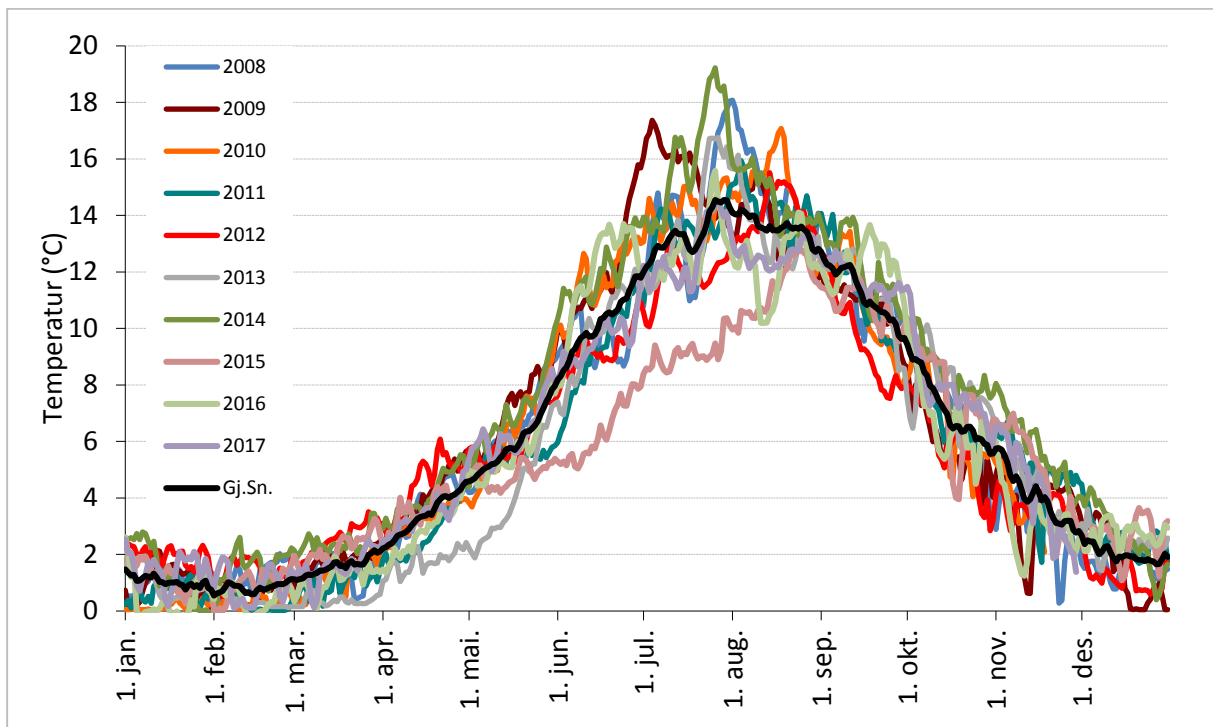
6.2 Vannføring og temperatur

Vannføringsregimet i Jondalselva har endret seg noe etter reguleringen (**Figur 32**), og gjennomsnittlig vannføring er redusert med 29 % av det vannføringen var før reguleringen (Sandven m. fl. 2009). Reduksjonen er størst om sommeren. Den laveste vannføringen forekommer i mars, da gjennomsnittlig vannføring er beregnet til 2,14 m³/sek.

Figur 32. Beregnet vannføring før og etter regulering av Jondalselva. Data for Jondalselva er beregnet direkte fra målte verdier ved vannmerke 47.1 Eidevatnet i Jondal. Det er bare brukt data til og med 1998, datasettet etter dette har ikke god nok kvalitet (data framskaffet av Statkraft).

Vanntemperaturen målt hver 2. time i perioden 2008-2017 i Jondalselva varierte mellom 0 og 20 °C (**Figur 33**). Den høyeste temperaturen ble målt sommeren 2014, som for øvrig var svært varm, mens sommeren 2015 var den kaldeste i perioden.

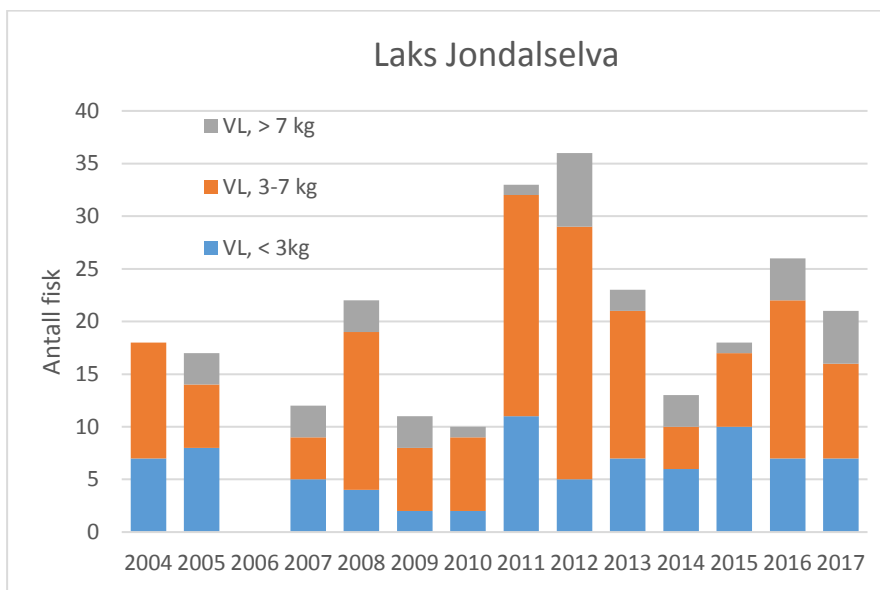
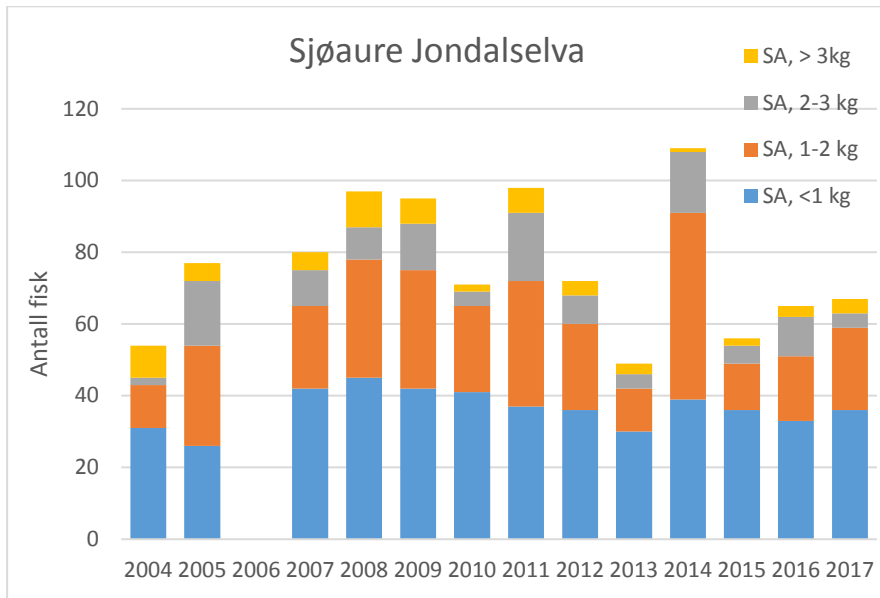
Figur 33. Døgnmiddeltemperatur i Jondalselva i perioden 2008-2017.

6.3 Gytefisktelling og eggtetthet

Gytefisktellingene i Jondalselva er utført årlig i perioden 2004-2017 med unntak av 2006 (**Tabell 15**). Antallet registrerte villaks har variert fra 10-36 individer. Dette gir en eggtetthet på 1,7-6,8 egg per m². Den høyeste eggtettheten ble registrert i 2012 da det ble observert 36 villaks. Det er satt et gytebestandsmål for laks på 4 egg per m² (Anon. 2016). For sjøauren har antallet observerte individer variert fra 54-109 som har gitt en eggtetthet på 2,4-5,9 egg per m².

Tabell 15. Resultater fra gytefisktellingene i Jondalselva i perioden 2004-2017 | 2006 ble det ikke utført gytefisktelling. RB angir regnbueaure.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Eggtetthet sjøaure	Eggtetthet laks	Andel oppdrettslaks (%)
2004	54	18	33	3.5	2.4	64.7
2005	77	17	15	4.8	2.2	46.9
2006	-	-	-	-	-	-
2007	80	12	5	4.2	1.7	29.4
2008	97	22	6	5.5	3.9	21.4
2009	95	11	4	5.4	2.0	26.7
2010	71	10	9	3.2	1.7	47.4
2011	98	33	22	5.9	4.8	40.0
2012	72	36	2	3.8	6.8	5.3
2013	49	23	4	2.4	3.5	14.8
2014	109	13	10 (+ 3 RB)	5.8	1.7	43.5
2015	56	18	1	2.5	1.9	5.3
2016	65	26	5	3.5	4.2	16.1
2017	67	21	7	3.5	3.3	25.0

Figur 34. Antall sjøaure (øverst) og villaks (nederst) i ulike størrelsesklasser registrert ved gytefisktellinger i Jondalselva i perioden 2004-2017.

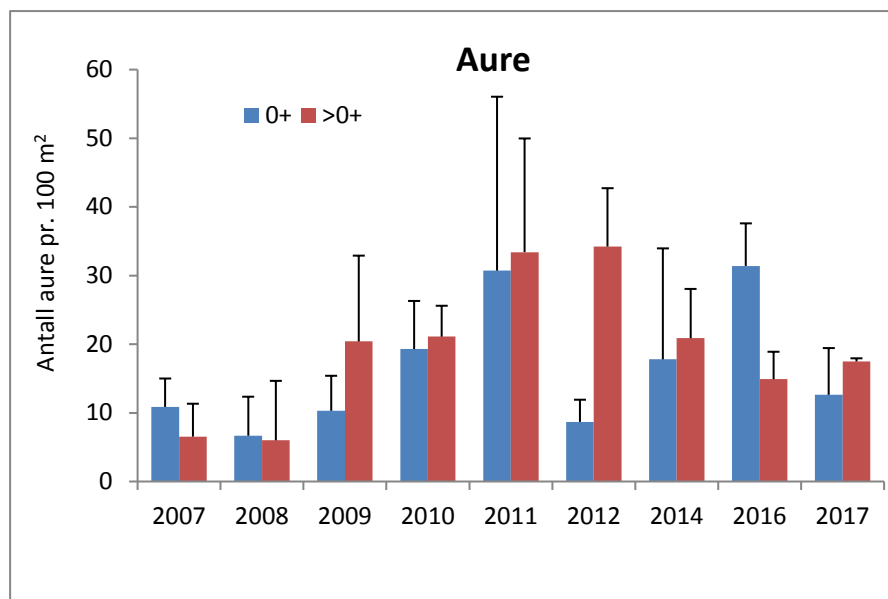
Resultatet tilsier at gytebestanden av sjøaure sannsynligvis har vært tilstrekkelig for å sikre en fullverdig rekruttering av aureunger i perioden. De fleste sjøaurene som har blitt registrert under gytefisktellingen har vært fra 0,5 til 2 kilo, men det er årlig registrert større individer. Antallet villaks har variert, og gytebestandsmålet på 4 egg per m² har kun vært oppfylt i enkelte år. Det har blitt observert forholdsvis mye rømt oppdrettslaks i vassdraget i perioden, og innslaget har vært høyere enn 10 % i de fleste årene.

6.4 Elektrisk fiske

6.4.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Det er registrert både ensomrig og eldre aure på samtlige stasjoner i Jondalselva i alle årene i undersøkelsesperioden (**Figur 35**). Tetthetene av aureunger var lavest i de første årene i undersøkelsesperioden. Ved elektrisk fiske høsten 2017 var vannet farget av anleggsarbeid i

forbindelse med bygging av ny kraftstasjon ved Haugafossen. Dette kan ha bidratt til noe redusert fangbarhet ved ungfiskundersøkelsene denne høsten. Det ble også fanget til sammen 26 ensomrige settefisk av aure på de tre stasjonene.

Figur 35. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure på tre stasjoner i Jondalselva i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). Det ble ikke utført ungfiskundersøkelser i 2013 og 2015.

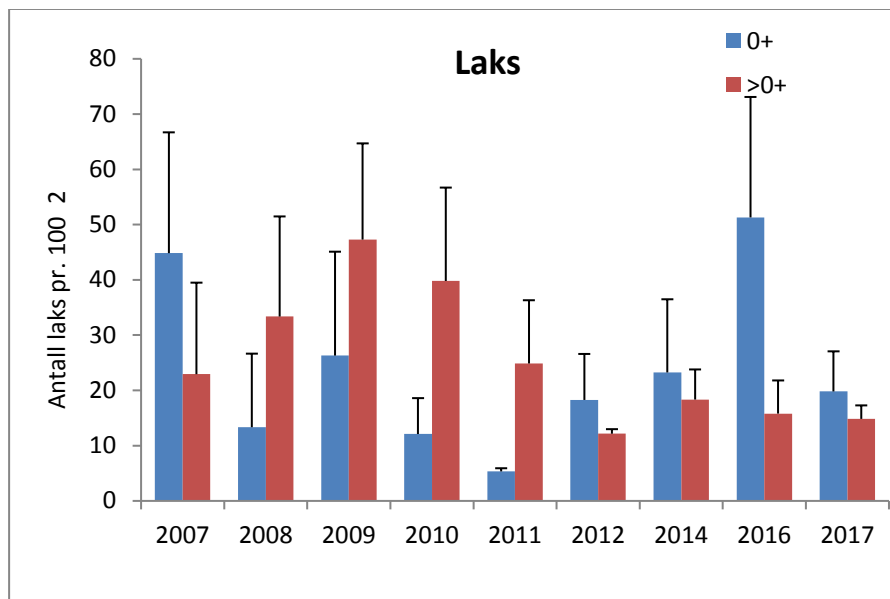
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Jondalselva i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 16**. Ungfisk av aure hadde en lengde på 5-6 cm etter første vekstsesong, 8-11 cm etter andre og 12-14 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og vandrer ut fra Jondalselva etter 2 til 3 år på elva.

Tabell 16. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten på tre stasjoner i Jondalselva i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
23.10.2007	6,0 (0,7)	32	11,0 (1,3)	16	13,2 (--)	1	14,9 (1,4)	2
02.12.2008	5,9 (0,7)	20	10,8 (1,1)	14	13,9 (0,9)	4	--	0
27.10.2009	6,1 (0,9)	31	9,5 (0,9)	29	13,1 (1,2)	22	17,2 (1,2)	6
18.11.2010	5,3 (0,5)	39	9,1 (0,8)	29	12,4 (0,9)	13	15 (0,1)	2
15.10.2011	4,8 (0,5)	9	8,4 (0,9)	38	13,1 (1,1)	8	17,5 (--)	1
12.10.2012	5,3 (0,4)	10	9,0 (0,9)	21	13,0 (1,3)	11	--	0
06.11.2014	5,2 (0,5)	30	8,3 (0,9)	11	12,6 (0,9)	3	13 (--)	1
09.10.2016	5,8 (0,4)	31	7,7 (0,8)	12	14,3 (0,1)	2	--	0
31.10.2017	5,6 (0,5)	25	9,0 (1,3)	25	12,2 (0,7)	4	--	3

6.4.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

Det er registrert årsyngel og eldre laks på samtlige stasjoner i Jondalselva i alle årene i undersøkelsesperioden og tetthetene har vært moderate (**Figur 36**). Tettheten av eldre laksunger har vært noe lavere i perioden 2012-2017 sammenliknet med perioden 2007-2011. Det ble for øvrig fanget til sammen 18 ensomrige og 5 eldre settefisk av laks ved undersøkelsen høsten 2017.

Figur 36. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks på tre stasjoner i Jondalselva i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). Det ble ikke utført ungfiskundersøkelser i 2013 og 2015.

Aldersbestemt materiale av laks fanget i Jondalselva i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 17**. Ungfisk av laks hadde en lengde på ca. 5 cm etter første vekstsesong, 8-9 cm etter andre og 11-12 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og forlater Jondalselva etter 3 år på elva.

Tabell 17. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten på tre stasjoner i Jondalselva i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
23.10.2007	5,0 (0,5)	131	9,1 (0,9)	53	12,4 (1,1)	14	--	0
02.12.2008	4,9 (0,5)	40	8,7 (1,1)	73	12,1 (1,3)	16	--	0
27.10.2009	4,9 (0,5)	89	8,7 (0,8)	41	11,5 (1,0)	94	13,4 (0,6)	5
18.11.2010	5,0 (0,4)	18	8,6 (0,5)	47	11,4 (0,7)	34	13,1 (0,6)	11
15.10.2011	4,7 (0,3)	6	9,0 (0,6)	8	12,0 (0,6)	10	--	0
12.10.2012	5,2 (0,4)	22	8,9 (0,4)	6	12,0 (0,6)	6	--	0
06.11.2014	5,1 (0,4)	27	8,6 (0,5)	20	11,6 (0,4)	2	--	1
09.10.2016	5,6 (0,9)	33	9,1 (0,5)	11	13,0 (0,6)	6	--	0
31.10.2017	4,3 (0,5)	22	8,5 (0,8)	15	11,8 (--)	1	--	0

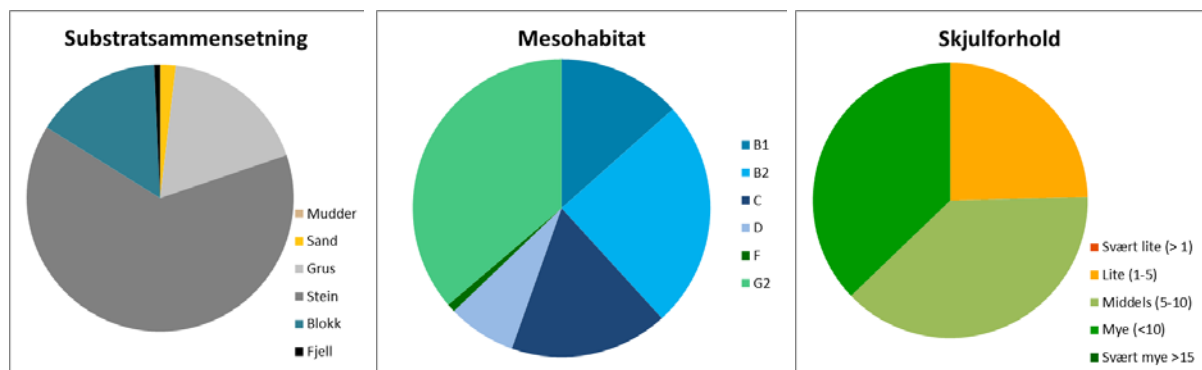
Det ble i tillegg utført elektrisk fiske på to stasjoner á 100 m² på rognplantingsområdet ovenfor den anadrome strekningen. Det ble her registrert 2 eldre lakseunger på den ene stasjonen, mens det ble fanget 4 ensomrige og 3 eldre lakseunger på den andre stasjonene. Dette viser at rognplantingen har bidratt til rekruttering av ungfisk av laks på strekningen, men resultatene tyder også på at ungfiskproduksjonen på strekningen er lav.

6.5 Habitatkartlegging

Habitatkartlegging i Jondalselva ble utført den 30.11.2017. Ettersom den lakseførende strekningen er kort så behandles vassdraget som et segment. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 18**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt **Figur 37** og på kart i **Figur 38**, **Figur 39** og **Figur 40**.

Elvebunnen i Jondalselva er i hovedsak bestående av stein, men med et vesentlig innslag av blokk og grus. Ut i fra skjulmålinger kan skjulforholdene for ungfisk karakteriseres som middels til gode, men det er også områder med lite skjul. Som følge av bygging av nytt elvekraftverk i Haugafossen, har vassdraget blitt noe påvirket av massetransport det siste året.

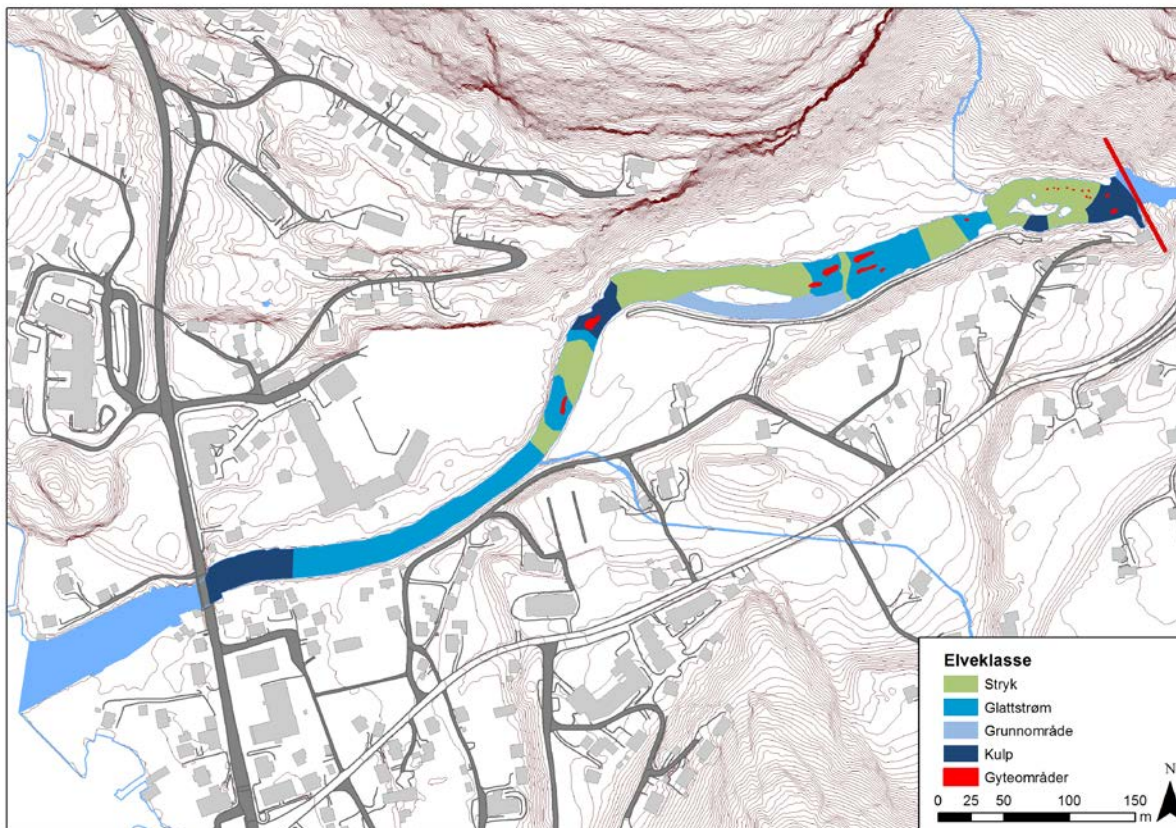
Gyteforholdene kan karakteriseres som moderate, med gyting forekommende spredt flere steder på elvestrekningen.

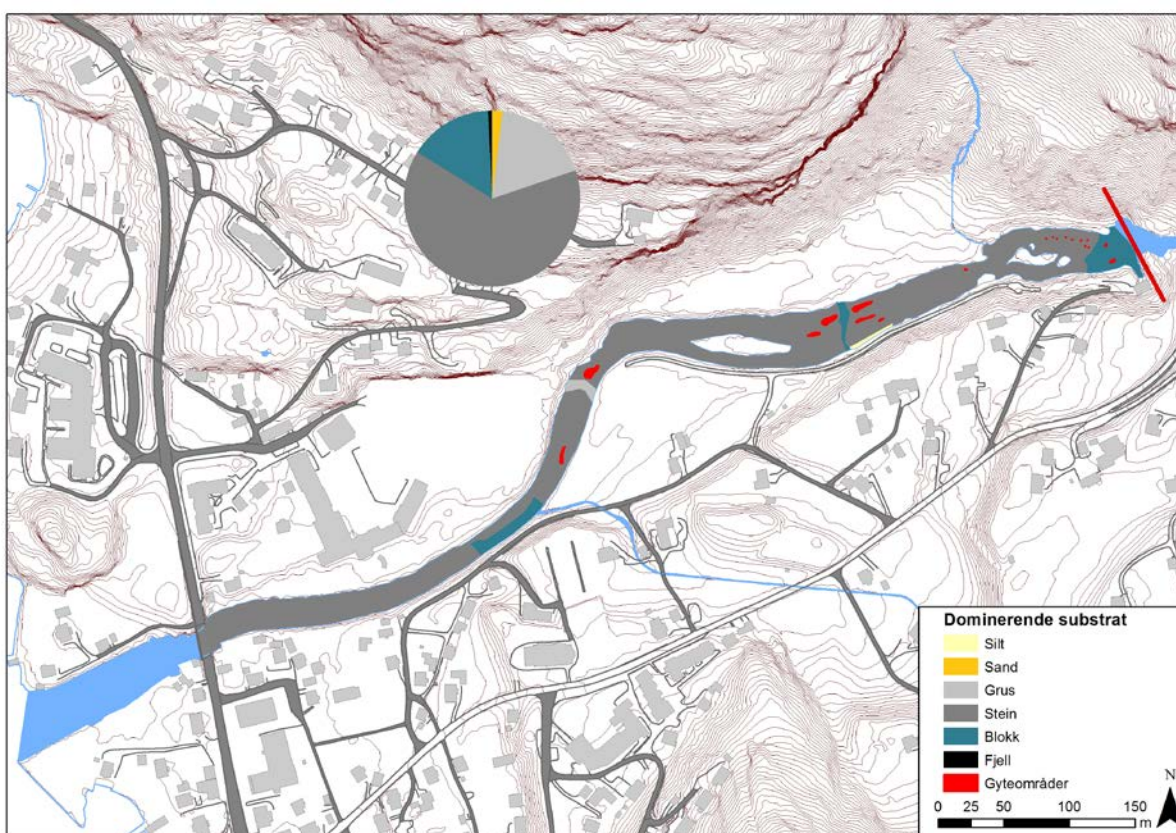
Figur 37. Sammensetning av bunnsubstrat (t.v.), mesohabitat (midtre) og skjulforhold (t.h.) i fra habitatkartlegging i Jondalselva 30.11.2017.

Tabell 18. Vurdering av gytemulighetene i Jondalselva basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

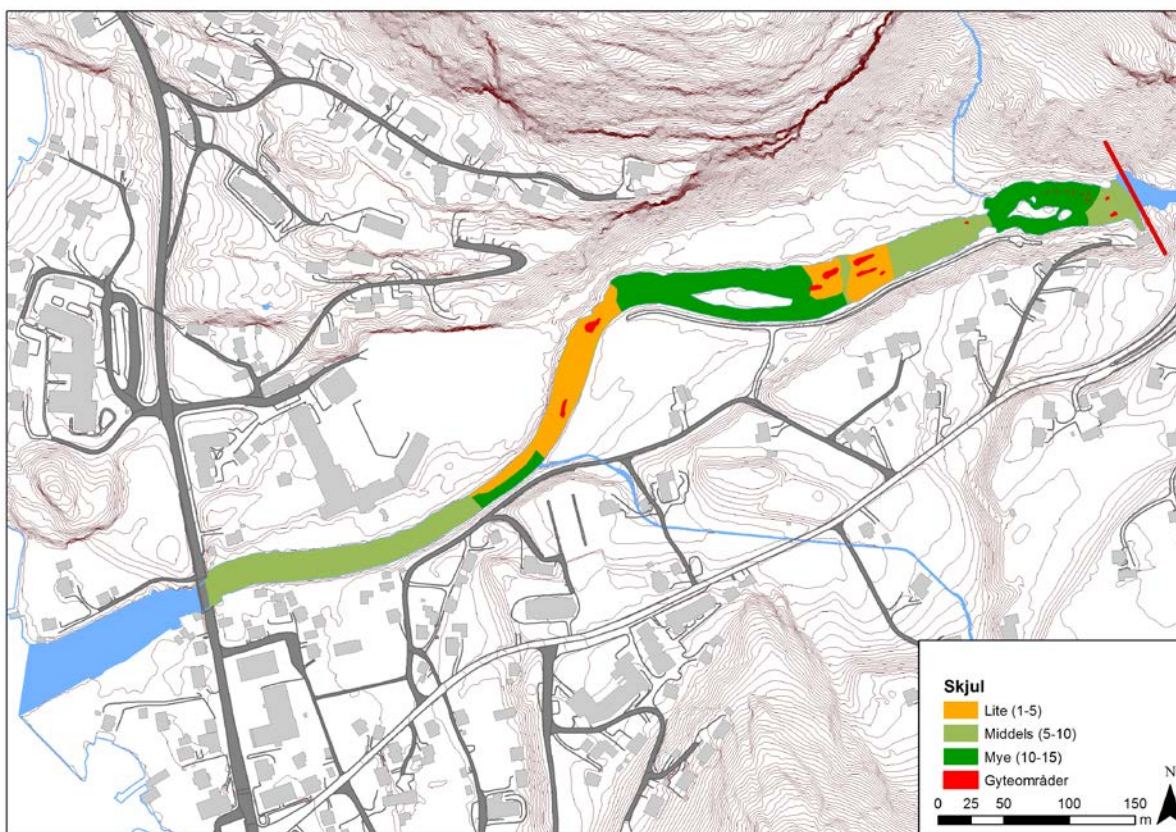
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
Totalt	0,8	19362	223	1.2	Moderat

Figur 38. Kart over elveklasser fra kartlegging i Jondalselva 30.11.2017.

Figur 39. Kart over bunnssubstrat fra kartlegging i Jondalselva 30.11.2017.

Figur 40. Kart over skjulforhold for ungfisk fra kartlegging i Jondalselva 30.11.2017. Skjulklassene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

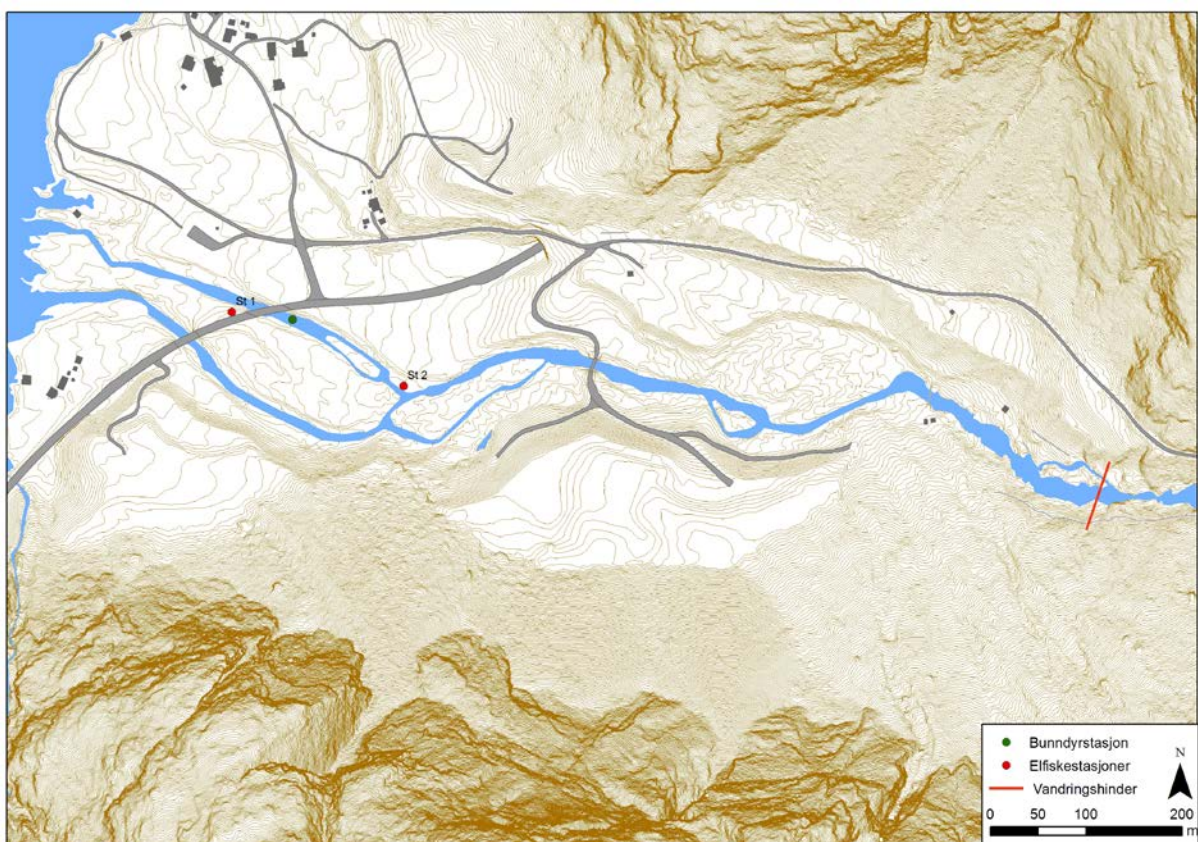
6.5.1 Flaskehalsar og forslag til tiltak

Totalt sett vurderes tilgangen til gyteområder og skjul for ungfisk som relativt sett gode, og fiskeproduksjonen er trolig ikke begrenset av dette i Jondalselva. Det er trolig mulig å øke både gyte- og skjulforholdene, men nytteeffekten av tiltak vurderes som begrenset og det er derfor ikke foreslått tiltak. Effekten av sedimentering som følge av utbygging av Haugafossen kan imidlertid påvirke habitatforholdene, og følges videre opp i et eget prosjekt. For øvrig er det tidligere bygget en terskel, som nå er delvis utrast og fylt med sediment. Imidlertid vurderes habitatforholdene på terskelområdet fremdeles som forholdsvis gode for gyting og ungfiskproduksjon, og det anbefales at terskelen forblir som den er.

7 Øyreselva

7.1 Beskrivelse av vassdraget

Øyreselva (NVE vassdragsnr. 046.4Z) renner ut i Nordrepollen i Hardangerfjorden og har sitt utspring fra fjellområdene ved Folgefonna. Det finnes flere innsjøer i det naturlige nedbørfeltet, bl.a. Blådalsvatnet (reguleringsmagasin), Juklavatnet (reguleringsmagasin) og Langavatnet (reguleringsmagasin). Det finnes også noen mindre, uregulerte innsjøer i vassdraget. Vassdraget ble regulert i perioden 1969-1974. Vann fra nedbørfeltet til Øyreselva blir overført og nyttet i kraftproduksjon i Mauranger kraftstasjon. Vassdraget har et opprinnelig nedbørfelt på 85 km², men etter reguleringen er dette redusert til 21 km². Den lakseførende strekningen er ca. 1,2 km lang og dette gir et vanddekt areal oppmålt til ca. 16 000 m². Det er etablert to elfiskestasjoner i Øyreselva og en bunndyrstasjon i nedre del av vassdraget (**Figur 41**).

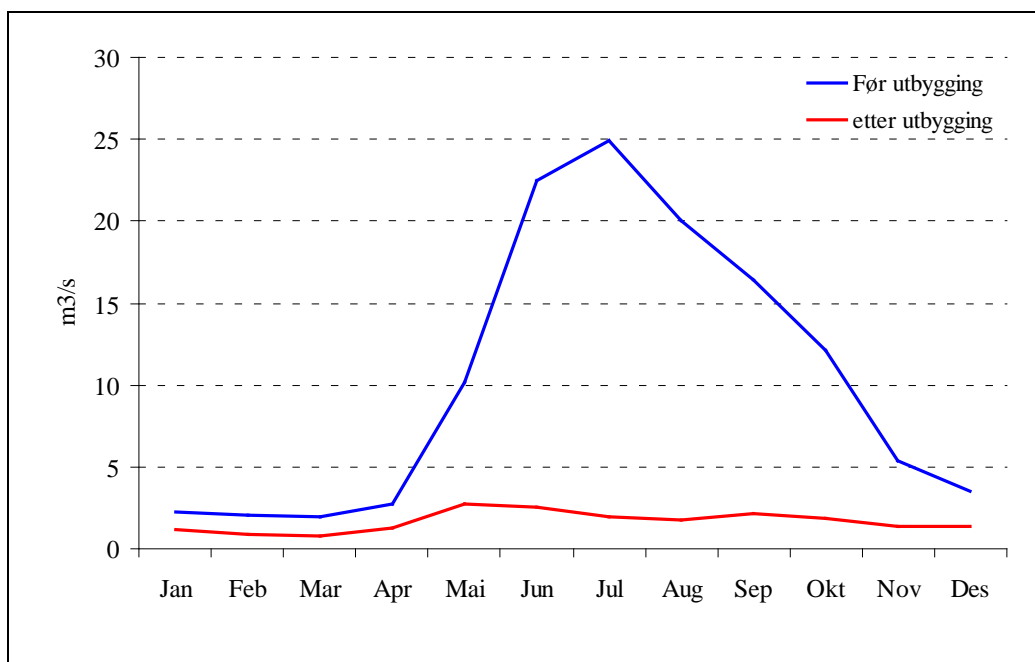

Figur 41. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske og bunndyr i Øyreselva. Vandringshinderet for laks og sjøaure er vist med rød strek.

7.2 Vannføring og temperatur

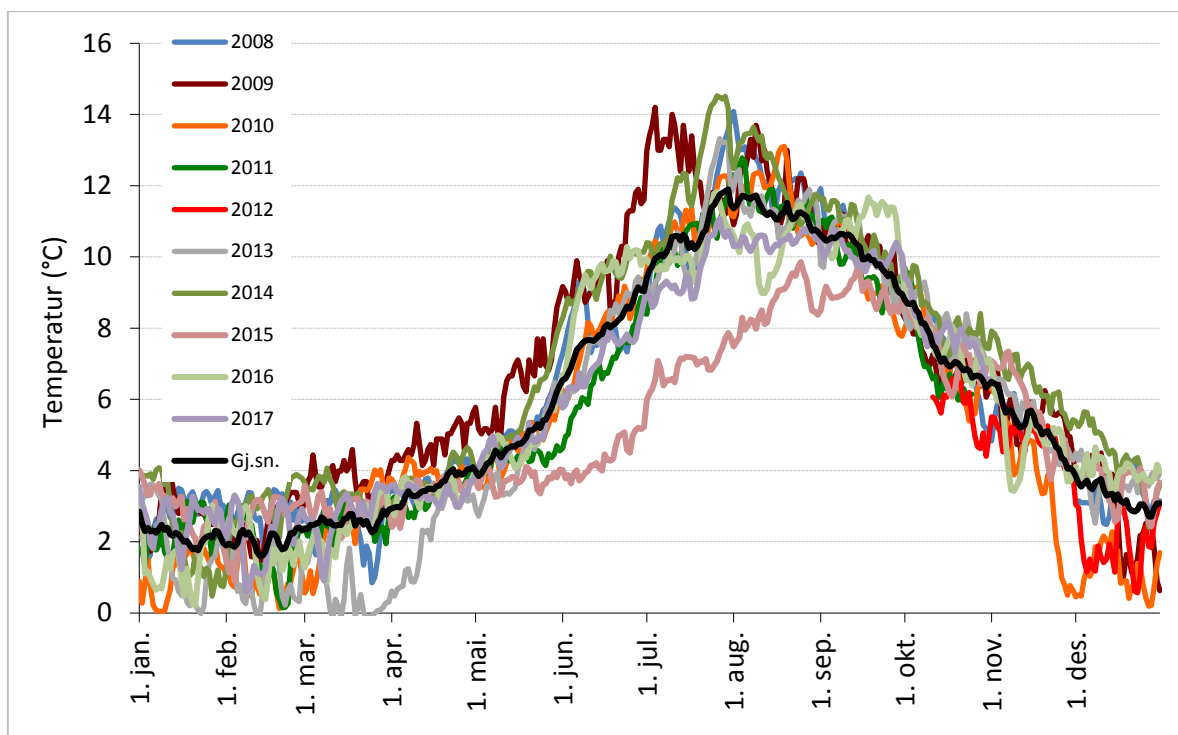
Vannføringsregimet i Øyreselva har endret seg betydelig etter reguleringen og gjennomsnittlig vannføring er redusert med 84 % av det vannføringen var før reguleringen (Sandven m. fl. 2009). Reduksjonen er størst om sommeren (Figur 42). Den laveste vannføringen forekommer i mars, da gjennomsnittlig vannføring er beregnet til 0,8 m³/sek. Siden dette er en snittverdi vil vannføring i perioder kunne være betydelig lavere enn dette. Før reguleringen var gjennomsnittlig vannføring i mars måned 2 m³/sek. Det er satt krav til minstevannføring i Øyreselva, sitat: "Når vannføringen i Øyreselva ved utløpet til fjorden er lavere enn 300 liter/sek i tiden 1.juli til 1.november skal det slippes

en vannføring fra Markjelkevatnet på minst 200 liter /sek. Vannslippet skal pågå inntil vannføringen i Øyreselva overstig 350 liter/sek.”

Figur 42. Beregnet vannføring før og etter regulering av Øyreselva. Data for Øyreselva etter utbygging er beregnede verdier hentet fra konsesjonssøknaden for Markjelkevatn pumpe. Dette er verdier etter overføringa av Markjelkevatnet, dvs. for den situasjonen som inntraff fra høsten 2006 når Markjelke pumpekraftverk ble tatt i bruk (data framskaffet av Statkraft).

Vanntemperaturen målt hver 2. time i perioden 2008-2017 i Øyreselva varierte mellom 0 og 15,4 °C (**Figur 43**). Vinterstid varierer temperaturen stort sett mellom 1-4 °C, og i løpet av sommeren når elvetemperaturen 13-14 °C. Dette tyder på at Øyreselva blir påvirket av grunnvann i moderat grad. Temperaturloggeren gikk tapt i 2012 grunnet omfattende veiarbeid i forbindelse med fjerning av det gamle brokaret. I 2013 var vanntemperaturen lavere enn normalt, men det ser ut til at loggeren også ble tørrlagt eller frøs inn i perioder. Som i de andre vassdragene var sommeren 2015 preget av spesielt lave temperaturer.

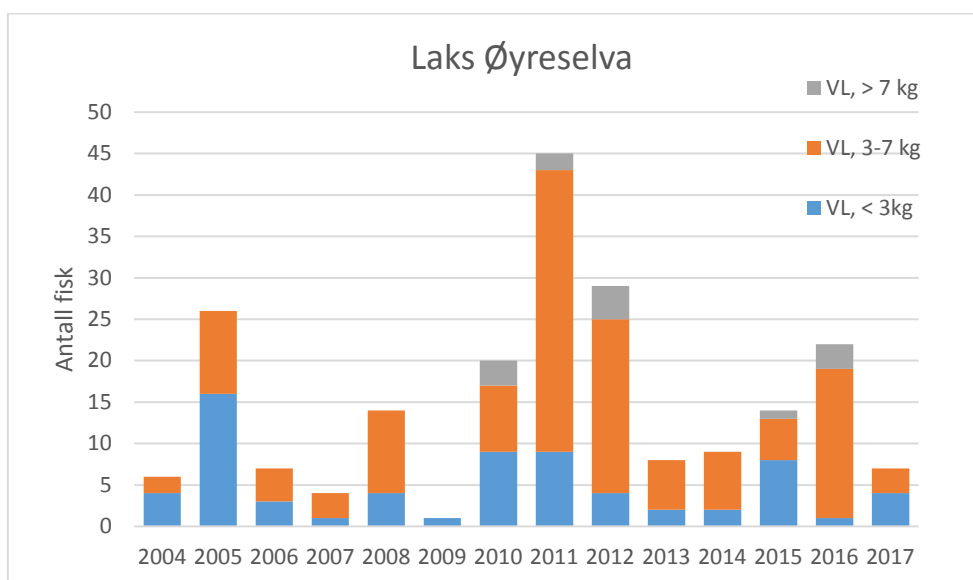
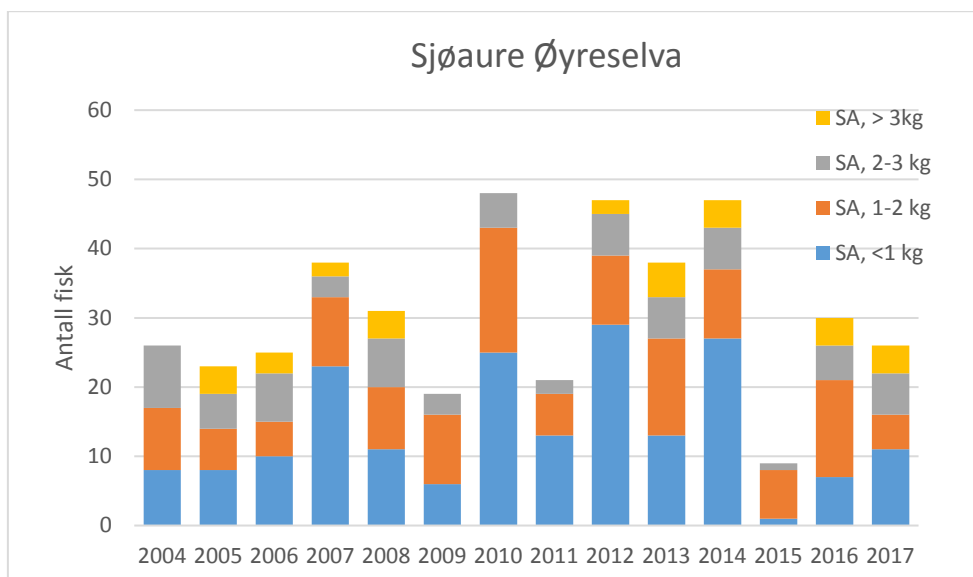
Figur 43. Gjennomsnittlig vanntemperatur per døgn i Øyreselva i 2008-2017. Data mangler for store deler av 2012 ettersom loggeren ble borte pga. veiarbeid.

7.3 Gytefisketelling og eggtetthet

Gytefisketellingene i Øyreselva er utført årlig siden 2004 (**Tabell 19**). Antallet registrerte villaks har variert mellom 1-45 individer (**Figur 44**). Dette gir en eggtetthet på 0,4-6,8 egg per m². Eggtettheten har i 5 av 13 år vært innenfor et gytebestandsmål på 2 egg per m². For sjøauren har antallet observerte individer variert fra 9-48. Dette gir en eggtetthet for sjøaure på 0,5-2,2 egg per m² i perioden 2004-2017. De fleste sjøaurene observert under gytefisketellingen har vært fra 0,5 til 2 kilo, men det er årlig observert noen større individer. Det har vært et betydelig innslag av rømt oppdrettslaks i undersøkelsesperioden (**Tabell 19**). Mesteparten av gytefisken i Øyreselva observeres vanligvis i øvre deler av lakseførende strekning.

Tabell 19. Resultater fra gytefisktellingene i Øyreselva i perioden 2004-2017.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Eggtetthet sjøaure	Eggtetthet laks	Andel oppdrettslaks (%)
2004	26	6	1	0.9	0.4	14.3
2005	23	26	13	1.5	2.1	33.3
2006	25	7	2	1.5	0.8	22.2
2007	38	4	4	1.6	0.6	50.0
2008	31	14	6	1.9	1.9	30.0
2009	19	1	2	0.9	0.0	66.7
2010	48	20	4	2.0	2.3	16.7
2011	21	45	2	0.8	6.8	4.3
2012	47	29	3	2.0	4.8	9.4
2013	38	8	0	2.2	1.1	0.0
2014	47	9	1	2.2	1.3	10.0
2015	9	14	1	0.5	1.3	6.7
2016	30	22	4	1.9	4.0	15.4
2017	26	7	0	1.6	0.6	0

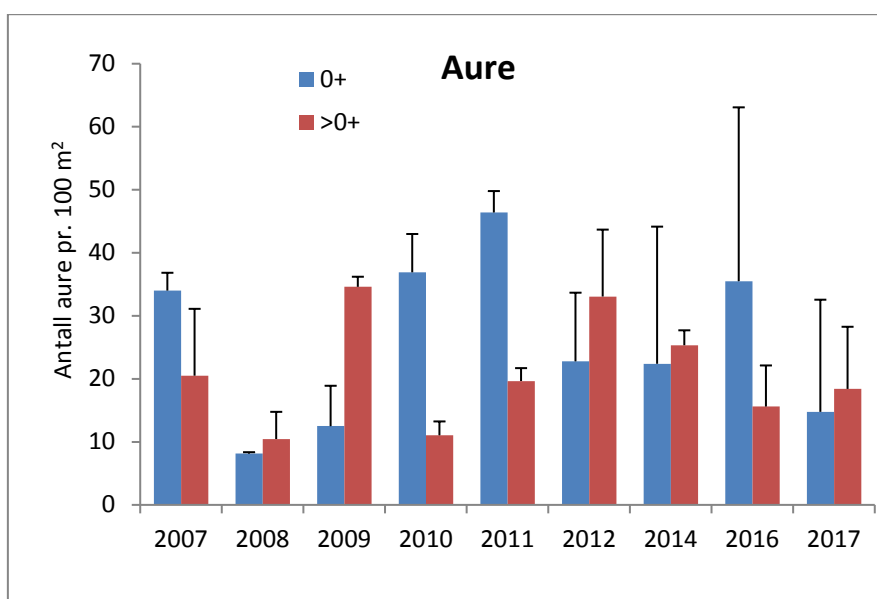

Figur 44. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) i ulike størrelsesklasser registrert under gytefisktelling i Øyreselva i årene 2004-2017.

7.4 Elektrisk fiske

6.5.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Det er registrert både ensomrig og eldre aure på samtlige stasjoner i Øyreselva i alle årene i undersøkelsesperioden, men det har vært store mellomårsvariasjoner i tetthet (**Figur 45**).

Figur 45. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure på to stasjoner i Øyreselva i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

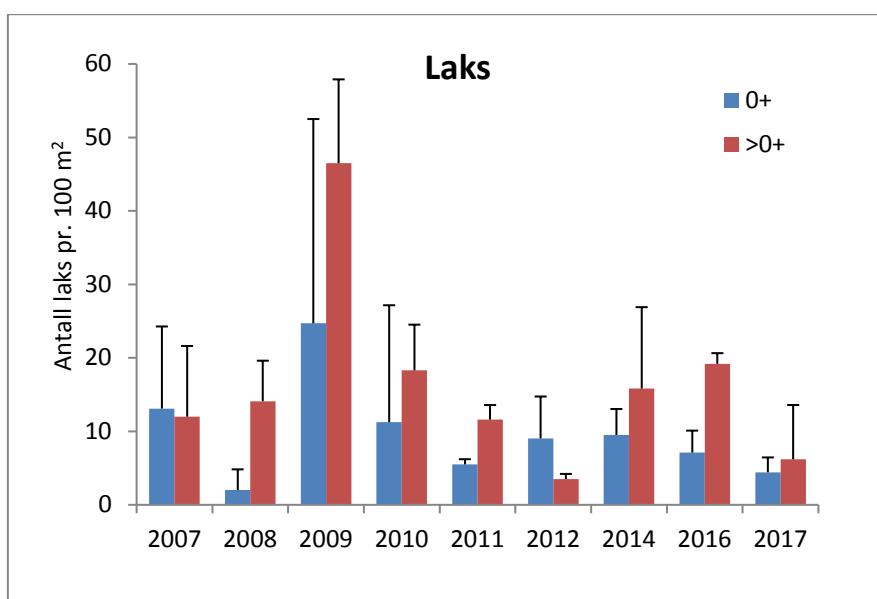
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Øyreselva i perioden 2007-2017 er vist i Tabell 20. Ungfisk av aure hadde en lengde på 5,5-6,5 cm etter første vekstsesong, 9-11 cm etter andre og 12-14 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og forlater Øyreselva etter 2 til 3 år på elva.

Tabell 20. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten på to stasjoner i Øyreselva i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)		Femsomrig (4+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
24.10.2007	5,9 (0,7)	68	10,4 (0,7)	23	12,1 (1,5)	17	14,8 (--)	1	17,5 (--)	1
03.12.2008	6,6 (0,7)	16	10,8 (0,89)	18	13,5 (1,1)	2	--	0	--	0
17.11.2009	6,3 (0,9)	25	10,1 (1,2)	46	14,2 (1,0)	19	--	0	--	0
08.11.2010	6,3 (0,7)	68	10,0 (1,5)	12	13,5 (1,2)	9	--	0	--	0
25.10.2011	5,5 (0,6)	44	10,9 (1,4)	21			--	0	--	0
11.10.2012	5,5 (0,5)	27	9,1 (0,8)	37	13,3 (0,5)	3	--	0	--	0
06.11.2014	5,8 (0,5)	36	9,2 (1,2)	20	14,1 (0,5)	3	--	0	--	0
09.10.2016	5,0 (0,5)	49	7,7 (0,8)	11	12,1 (1,0)	2	12,0 (--)	1	--	0
31.10.2017	4,9 (0,6)	24	8,9 (1,2)	24	12,2 (0,7)	5	--	0	--	0

6.5.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

Det er registrert både ensomrige og eldre laks i hele undersøkelsesperioden (**Figur 46**). Tetthetene har variert svært mye gjennom perioden og har gjennomgående vært lave til moderate.

Figur 46. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks på to stasjoner i Øyreselva i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Aldersbestemt materiale av laks fanget i Øyreselva i perioden 2007-2017 er vist i **Tabell 21**. Ungfisk av laks hadde en lengde på ca. 4-5 cm etter første vekstsesong, 8-10 cm etter andre og 12-13,5 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og forlater Øyreselva etter 3 år på elva.

Tabell 21. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten på to stasjoner i Øyreselva i perioden 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
24.10.2007	4,5 (0,5)	26	9,6 (1,0)	18	12,8 (0,9)	4	--	0
03.12.2008	5,1 (0,3)	4	8,8 (0,6)	17	12,6 (1,2)	10	--	0
17.11.2009	4,7 (0,4)	44	8,4 (0,6)	29	11,8 (1,0)	57	13,3 (--)	1
08.11.2010	4,8 (0,4)	20	9,0 (0,7)	28	13,1 (0,7)	5	14,9 (1,1)	2
25.10.2011	3,8 (0,6)	6	9,4 (0,7)	3	13,4 (1,0)	8	14,9 (0,4)	2
11.10.2012	4,0 (0,1)	5	8,4 (1,0)	12	12,3 (0,8)	3	13,6 (1,0)	4
06.11.2014	5,0 (0,6)	12	8,4 (0,8)	20	11,7 (0,6)	3	--	0
09.10.2016	4,4 (0,3)	9	8,5 (0,7)	13	13,0 (0,8)	4	--	0
31.10.2017	4,1 (0,5)	8	7,8 (2,1)	2	9,6 (--)	1	12,8 (0,8)	4

7.5 Habitatkartlegging

Habitatkartlegging i Øyreselva ble utført 12.04.2018. Vassdraget ble det inn i to segmenter, som omtrent tilsvarer øvre og nedre halvdel av elven. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 22**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt i **Figur 47** og i kart **Figur 48**, **Figur 49** og **Figur 50**.

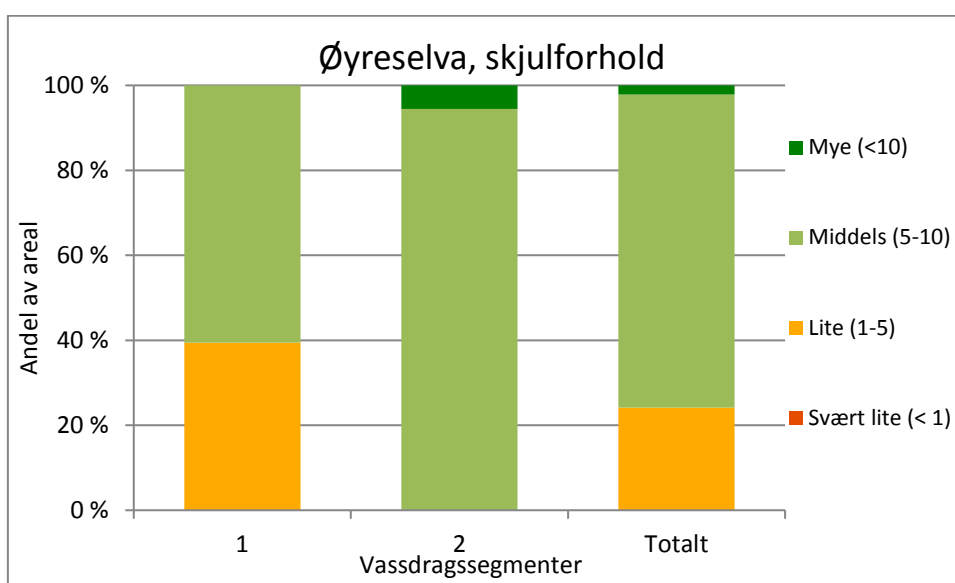
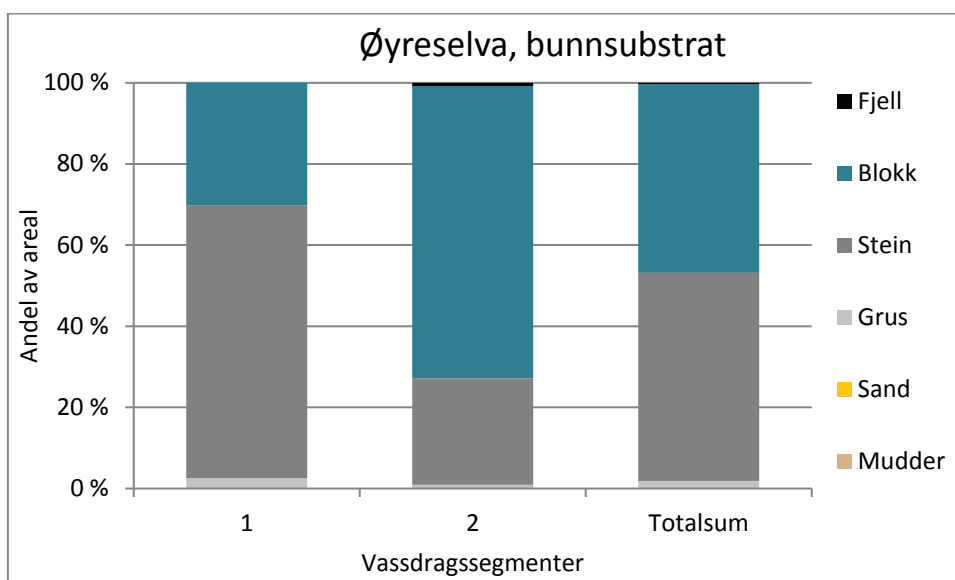
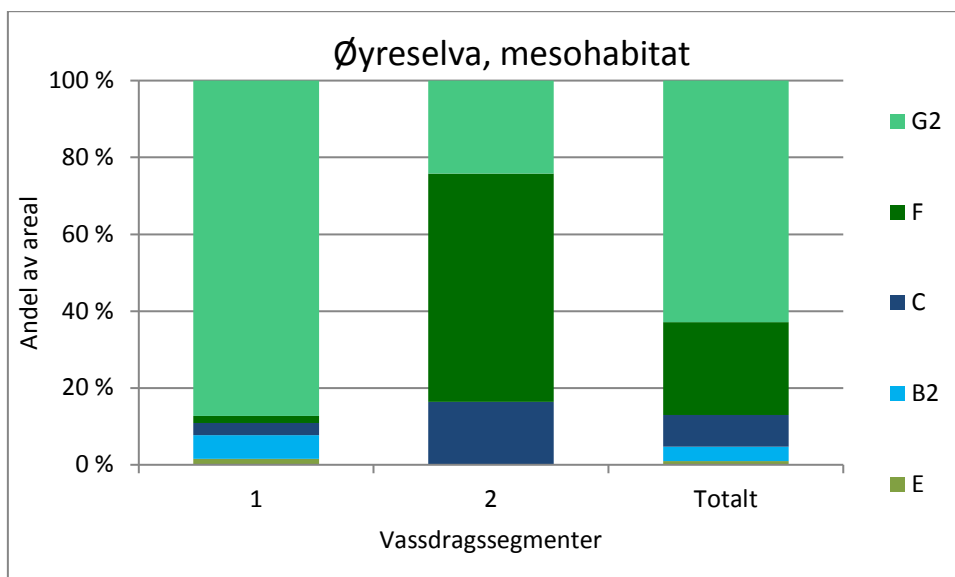
Begge segmentene i Øyreselva er i stor grad bestående av stryk og fossestryk med en elvebunn som er dominert av stein og blokk. Skjulforholdene kan karakteriseres som middels. Tilgjengelig gytegrus finnes i små felter i tilknytning til hølene, og gjerne langs elvebredden og i bakevjer bak større steinblokker. Gyteforholdene kan totalt sett karakteriseres som lite, men finnes spredt over hele den lakseførende strekningen.

Tabell 22. Vurdering av gytemulighetene i ulike vassdragssegment i Øresvassdraget basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

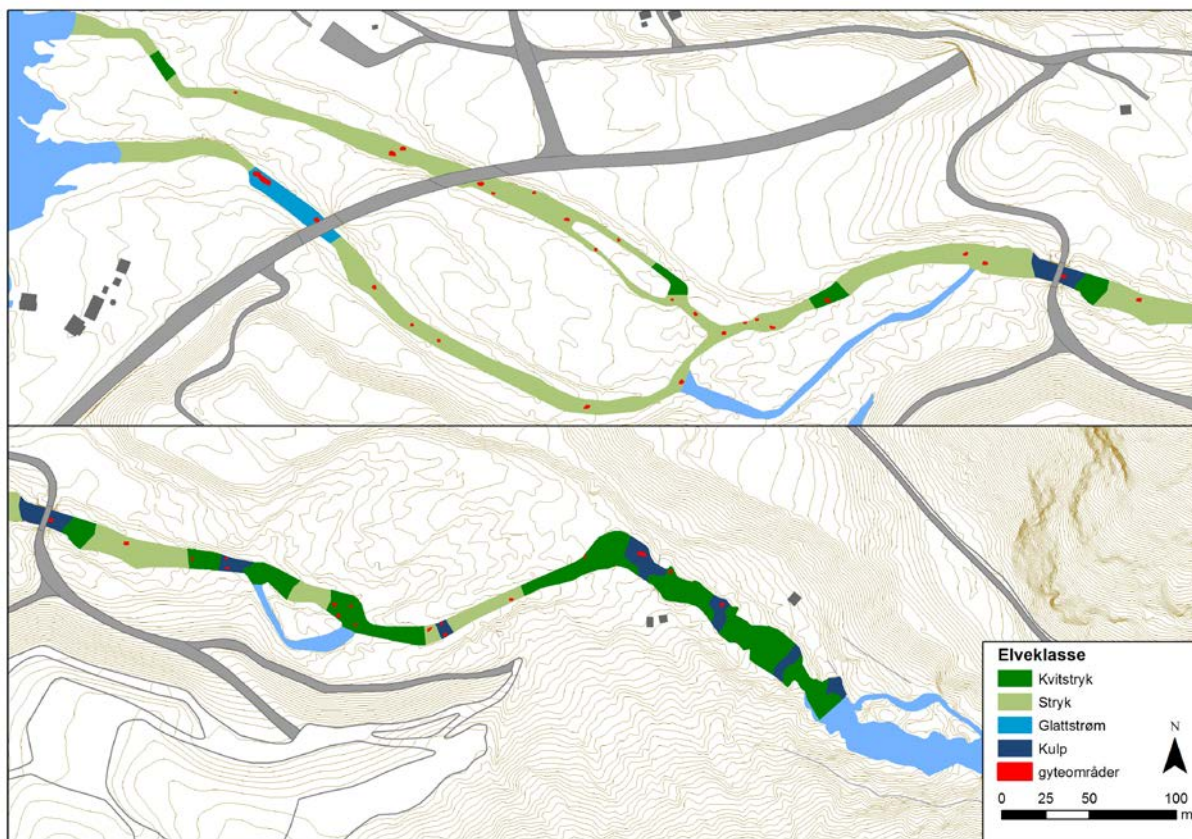
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
1	0,7	10652	69	0,6	Lite
2	0,5	6553	41	0,6	Lite
Totalt	1,2	17205	110	0,6	Lite

7.5.1 Habitatflaskehalsen og forslag til tiltak

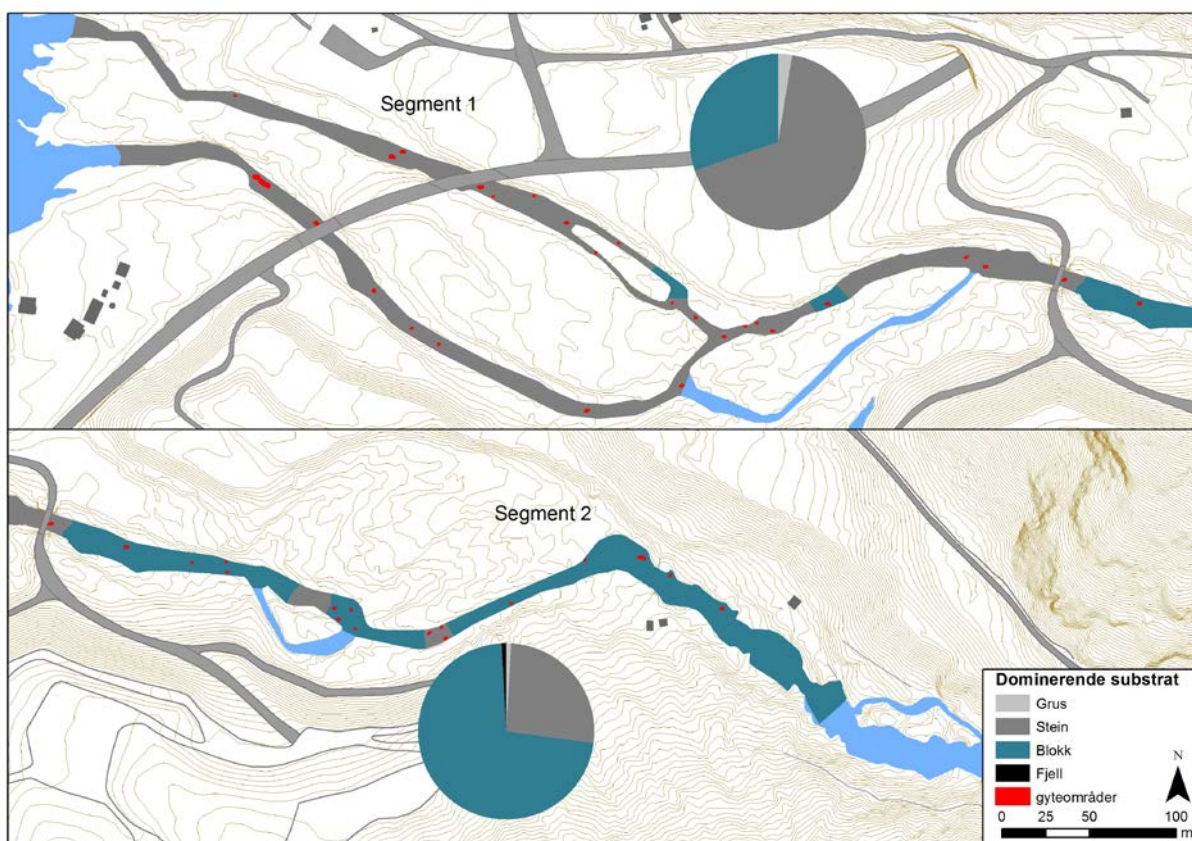
Totalt sett vurderes gyteområder som den største habitatflaskehalsen for fiskeproduksjon i Øyreselva. Som følge av gradientforholdene synes det ikke å være hensiktsmessig å legge ut gytegrus, og det synes å være vanskelig å utforme tiltak som bedrer gyteforholdene i elven. Vi har derfor ingen forslag til habitattiltak i Øyreselva.

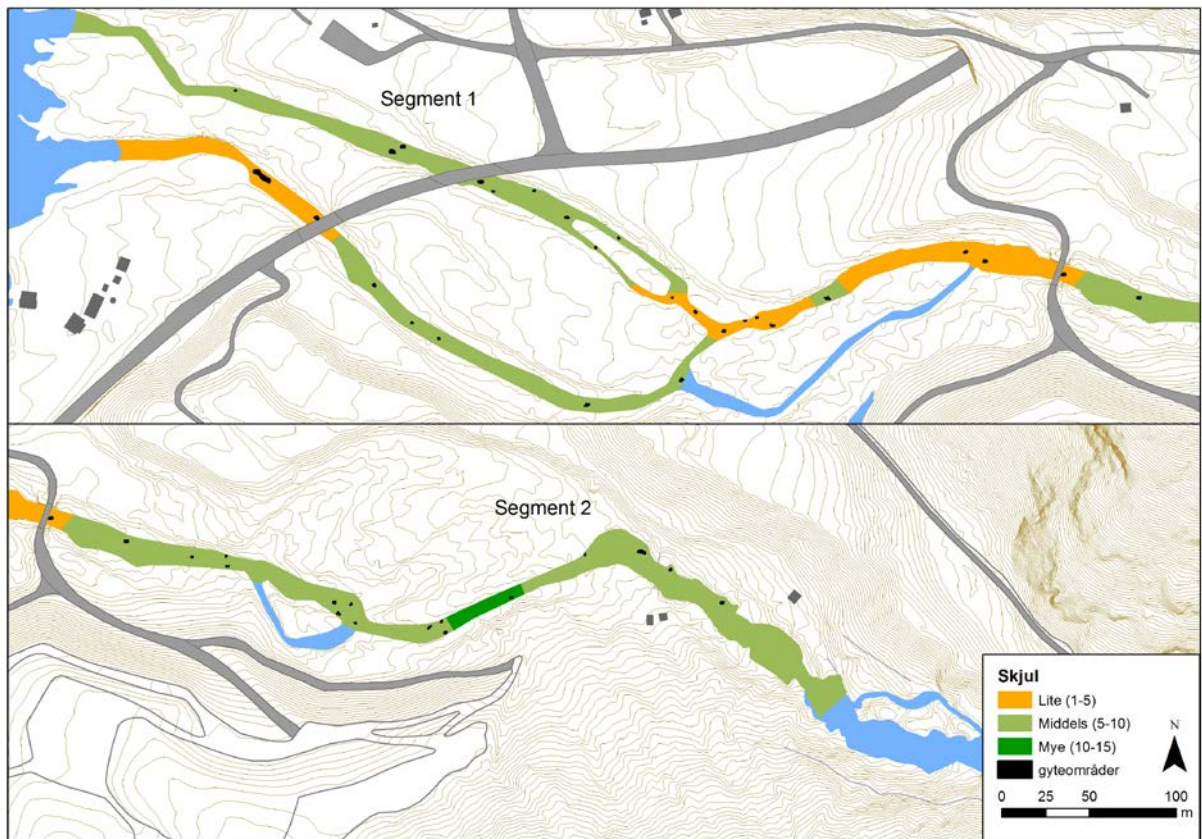
Figur 47. Oversikt over mesohabitatklasser (øverst), bunnsubstrat (midten) og skjulforhold for ungfisk (nederst) kartlagt i Øyreselva 12.04.2018. Mesohabitatlasser farget i grønt er ulike kategorier stryk, mens blått indikerer ulike mesohabitatklasser med glatt vannoverflate (kulp og glattstrøm).

Figur 48. Kart over elveklasser fra kartlegging i Øyreselva 12.04.2018.

Figur 49. Kart over dominerende bunns substrat fra kartlegging i Øyreselva 12.04.2018.

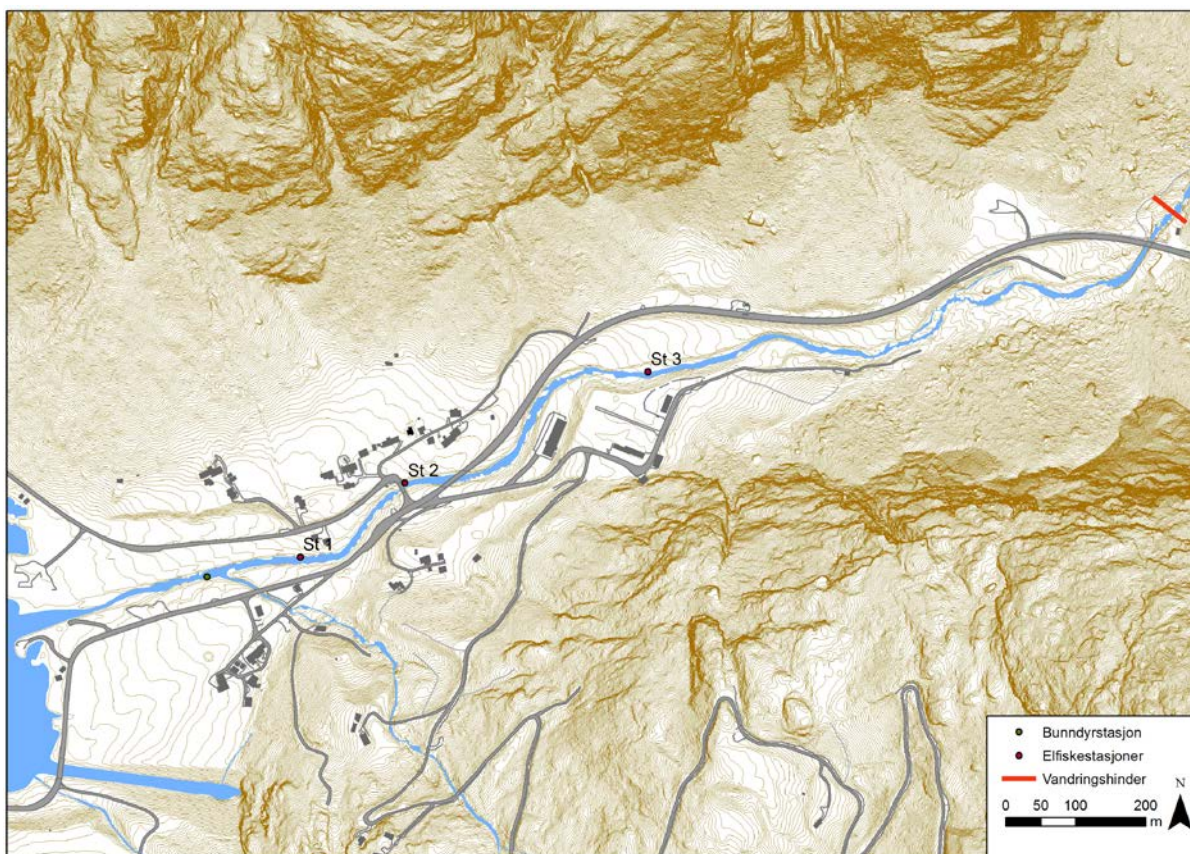

Figur 50. Kart over skjulforhold for ungfisk fra kartlegging i Øyreselva 12.04.2018. Skjulclassene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

8 Austrepollelva

8.1 Beskrivelse av vassdraget

Austrepollelva (NVE vassdragsnr. 046.32Z) renner ut i Austrepollen i Hardangerfjorden og har sitt utspring fra fjellområdene ved Folgefonna. Det finnes en stor innsjø i nedbørfeltet; Mysevatnet (reguleringsmagasin). Vassdraget ble regulert i 1974. Vann fra nedbørfeltet til Austrepollelva blir nytt i kraftproduksjon i Mauranger kraftstasjon. Vassdraget hadde et opprinnelig nedbørfelt på 45 km², men etter reguleringen er dette redusert til 12 km². Den lakseførende strekningen er ca. 1,9 km og har et vanddekt areal oppmålt til 10 500 m². I Austrepollelva er det etablert tre stasjoner for elektrisk fiske, men stasjon 3 ble først etablert og fisket fra 2009 (**Figur 51**). Det er også etablert en bunndyrstasjon i nedre deler av elva.

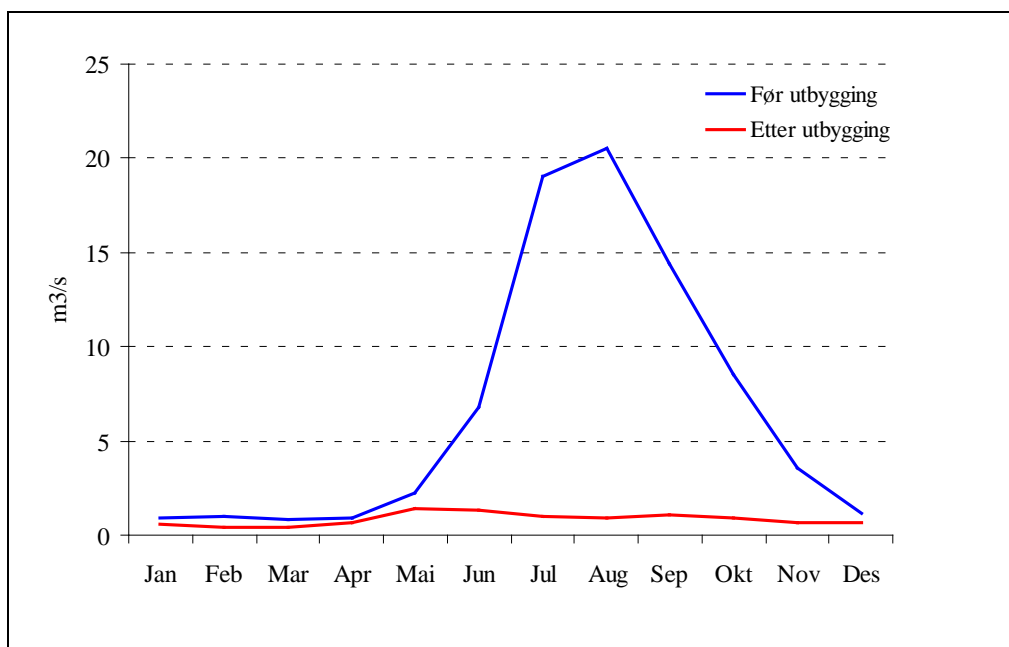

Figur 51. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske og bunndyr i Austrepollelva. Vandringshinder for laks og sjøaure er vist med rød strek.

8.2 Vannføring og temperatur

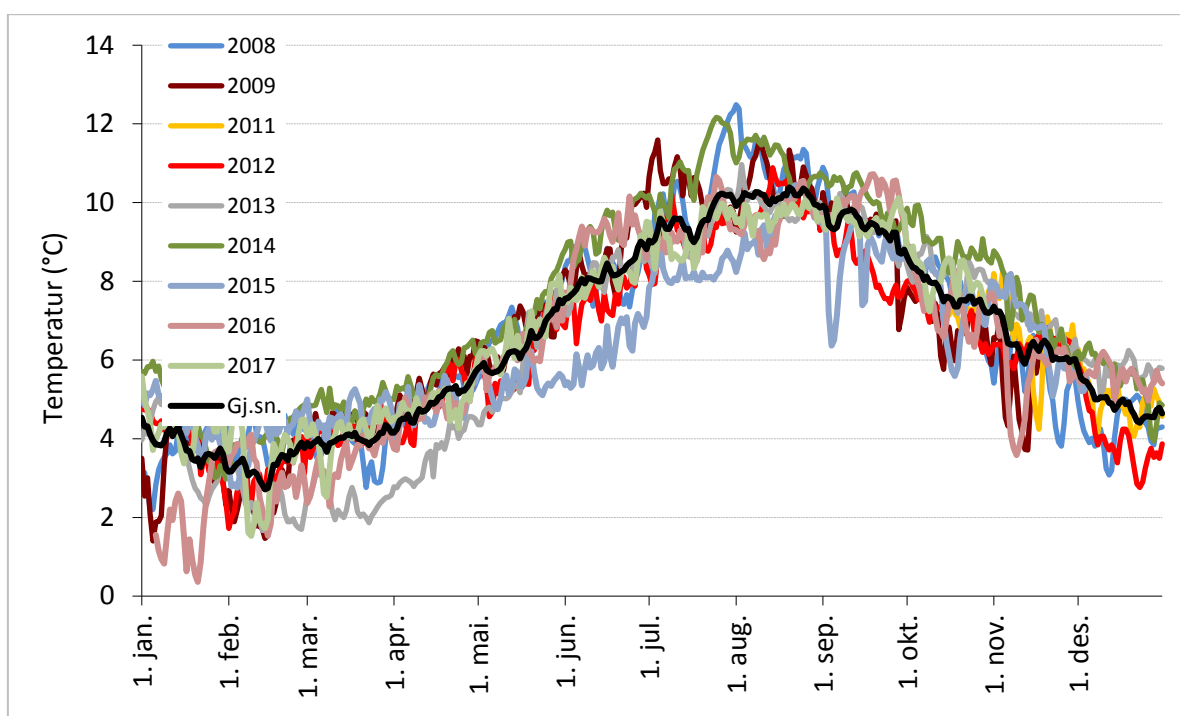
Vannføringsregimet i Austrepollelva har endret seg betydelig etter reguleringen og gjennomsnittlig vannføring er redusert med 87 % av det vannføringen var før reguleringen (Sandven m. fl. 2009). Reduksjonen er størst om sommeren (**Figur 52**). Den laveste vannføringen forekommer i mars, da gjennomsnittlig vannføring er beregnet til 380 l/sek. Siden dette er en snittverdi vil vannføringen i perioder kunne være betydelig lavere enn dette. Før reguleringen var gjennomsnittlig vannføring i

mars måned 830 l/sek. De beregnede snittvannføringerne for hver måned overstiger ikke 1,4 m³/sek i Austrepollelva. De lave vannføringerne gjennom hele året medfører at Austrepollelva får en svært lav vannføring i tørre perioder, uansett årstid.

Figur 52. Beregnet vannføring før og etter regulering av Austrepollelva. Data for Austrepollelva er beregnet ved å skalere ned data fra Øyreselva med faktor 0,5. Dagens nedbørsfelt i Austrepollelva er tatt fra NVE Atlas, i tillegg til felt ved Vatn 1112 som i NVE Atlas tilhører Øyreselvas felt (data framskaffet av Statkraft).

Temperaturdata fra Austrepollelva viser at døgnmiddeltemperaturen er forholdsvis vintervarm, men at temperaturen sjeldent overstiger 12 °C om sommeren (**Figur 53**). Dette indikerer at vannføringen i Austrepollelva er grunnvannspåvirket.

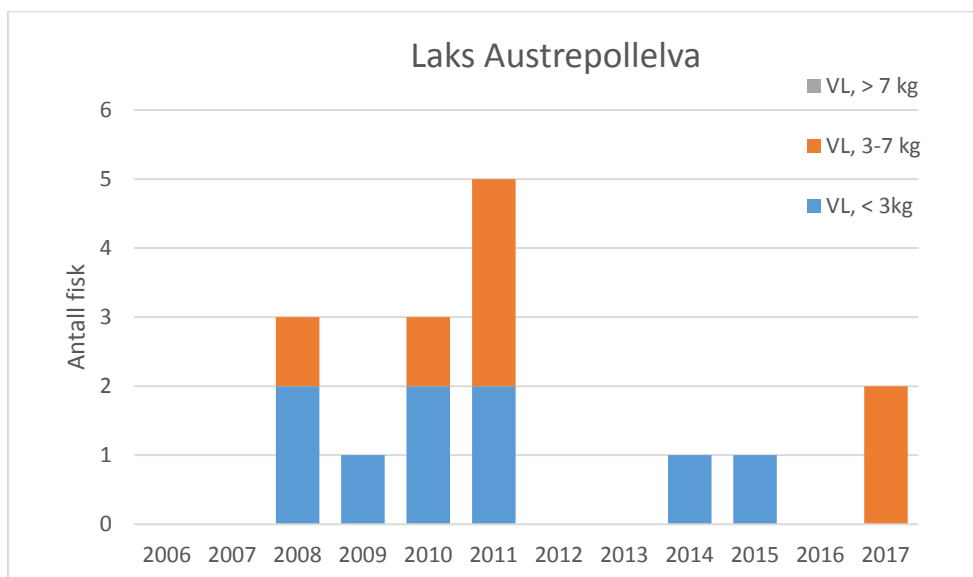
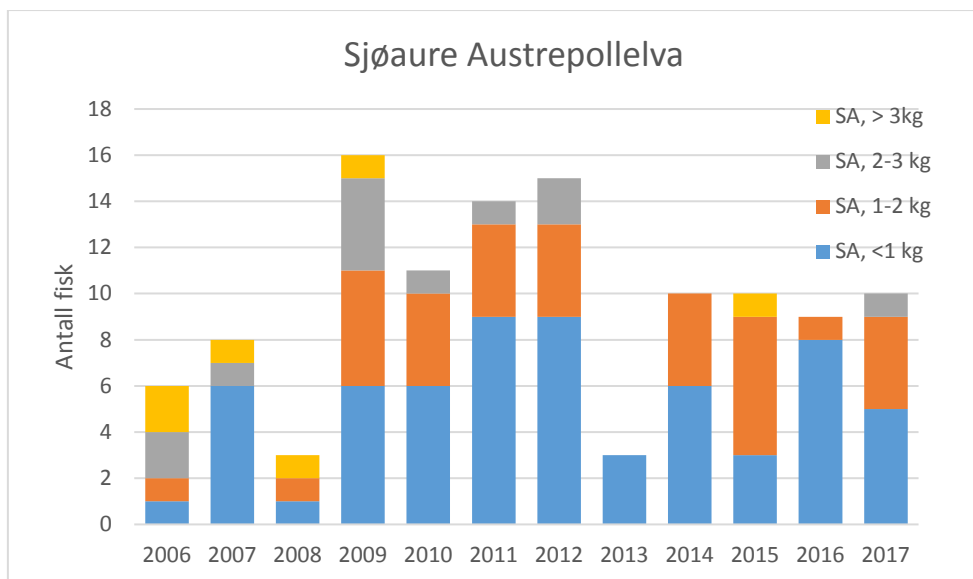
Figur 53. Gjennomsnittlig vanntemperatur per døgn i Austrepollelva for deler av perioden 2008-2017. Der data mangler har logger forsvunnet som følge av flom og nedsedimentering.

8.3 Gytefisktelling

Gytefisktellingene i Austrepollelva er utført årlig siden 2006 (**Tabell 23**). Det er kun registrert laks i 6 av 11 år i perioden, og antallet har vært lavt (til sammen 14 villaks). Også for sjøauren har antallet observerte individ vært lavt i hele perioden og variert fra 3 til 16 individer. Dette har gitt en egg tetthet på 0,2-0,9 egg per m² for aure og 0-0,7 egg per m² for laks. De fleste observasjonene av fisk har vært i de dype terskelkulpene i nedre del av vassdraget. Resultatene tilsier at gytebestandene har vært lave og trolig begrensende for rekrutteringen av ungfisk til vassdraget.

Tabell 23. Resultater fra gytefisktellingene i Austrepollelva i perioden 2006-2017.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Egg tetthet sjøaure	Egg tetthet laks	Andel oppdrettslaks (%)
2006	6	0	0	0.4	0.0	0.0
2007	8	0	0	0.4	0.0	0.0
2008	3	3	1	0.2	0.2	25.0
2009	16	1	1	0.9	0.0	50.0
2010	11	3	5	0.6	0.3	62.5
2011	14	5	1	0.7	0.7	16.7
2012	15	0	0	0.8	0.0	0.0
2013	3	0	0	0.1	0.0	0.0
2014	10	1	0	0.4	0.0	0.0
2015	10	1	1	0.7	0.0	50.0
2016	9	0	1	0.3	0.0	100.0
2017	10	2	0	0.5	0.5	0

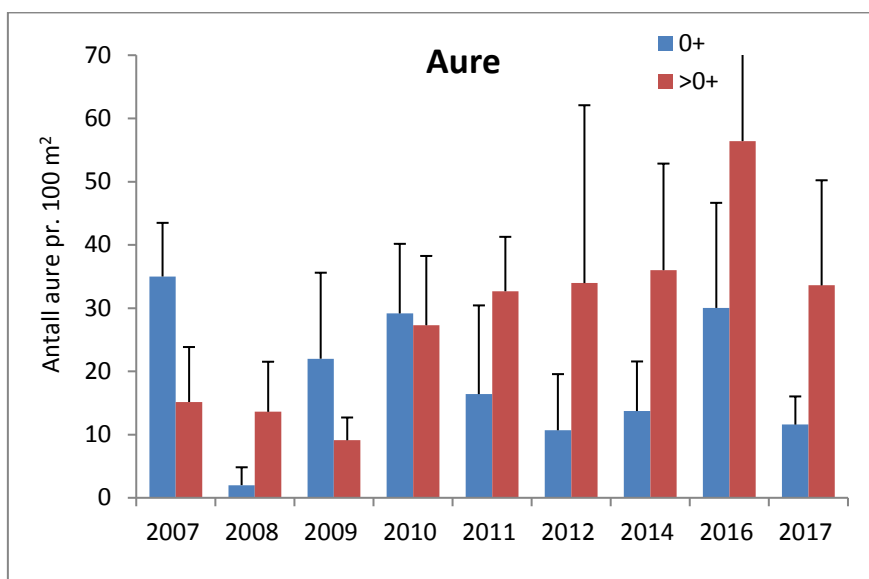

Figur 54. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) i ulike størrelseskategorier registrert ved gytefisktellinger i Austrepollelva i perioden 2006-2017.

8.4 Elektrisk fiske

8.4.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Det har vært registrert både årsunger og eldre aure hvert år i Austrepollelva (**Figur 55**). Tettheten av årsunger har variert mye. Dette kan tyde på at det forekommer varierende gytesuksess og/eller varierende gytebestand i vassdraget. Tettheten av aureunger har vært høyest i siste del av undersøkelsesperioden.

Figur 55. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure i Austrepollelva i 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

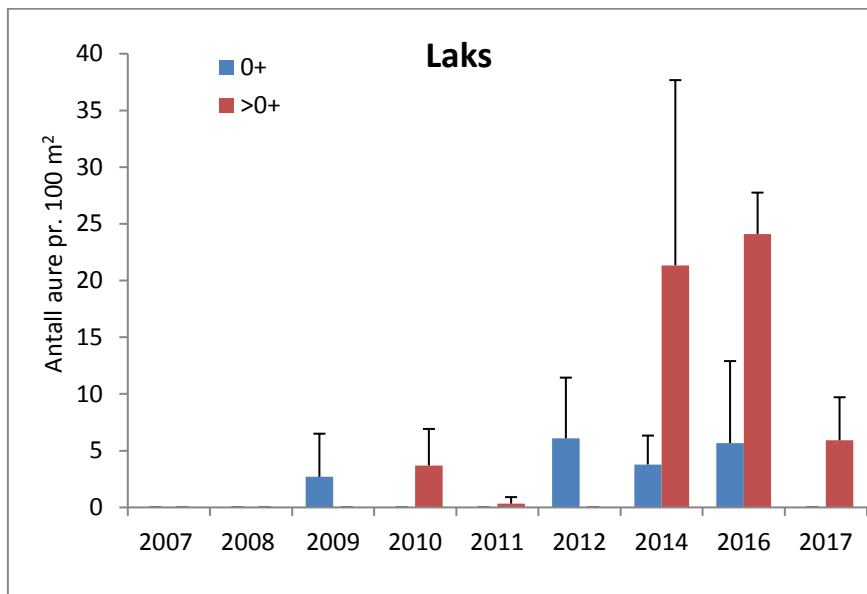
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Austrepollelva i 2007-2017 er vist i **Tabell 24**. Ungfisk av aure hadde en lengde på 5,8-8 cm etter første vekstsesong, 9,7-13,5 cm etter andre og 13,1-18,0 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og vandrer ut fra Austrepollelva etter 2 til 3 år.

Tabell 24. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten i Austrepollelva i 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
24.10.2007	7,6 (0,6)	67	12,8 (0,9)	13	14,5 (1,4)	14	16,4 (1,0)	3
02.12.2008	8,6 (0,5)	4	13,5 (1,2)	26	17,0 (--)	1	--	0
17.11.2009	7,5 (0,9)	63	12,3 (1,8)	12	15,4 (1,9)	2	18,2 (--)	1
08.11.2010	6,8 (0,7)	52	10,7 (2,0)	37	18,1 (1,1)	4	19,5 (0,0)	2
14.10.2011	6,5 (0,7)	29	11,5 (1,3)	20	15,4 (0,9)	2	19,5 (--)	1
11.10.2012	6,5 (--)	1	10,9 (1,3)	9	14,1 (0,8)	6	17,9 (0,1)	2
06.11.2014	6,8 (0,6)	25	10,4 (1,2)	39	14,1 (0,0)	2	14,8 (0,3)	2
09.10.2016	6,3 (0,6)	26	10,3 (0,9)	31	13,7 (0,9)	4	--	0
31.10.2017	5,8 (0,5)	19	9,7 (1,5)	32	13,1 (2,2)	7	14,3 (--)	1

8.4.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

Det har sporadisk vært registrert ungfisk av laks i Austrepollelva i åra 2009-2017 (**Figur 56**). I både 2014 og 2015 ble det imidlertid registrert en del eldre lakseunger. Tidligere undersøkelser fra 2002 og 2003 viste at det fantes lakseyngel i vassdraget, men de var svært fåtallige også da (Statkraft 2005). Høsten 2017 ble det ikke registrert ensomrige lakseunger, men det ble funnet eldre lakseunger. Aldersbestemt materiale av laks fanget i Austrepollelva i 2007-2017 er vist i Tabell 25.

Figur 56. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks i Austrepollelva ved innsamlingene i 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Tabell 25. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten i Austrepollelva i 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
24.10.2007	--	0	--	0	--	0	--	0
02.12.2008	--	0	--	0	--	0	--	0
17.11.2009	5,6 (0,6)	8	--	0	--	0	--	0
08.11.2010	--	0	11,5 (0,3)	5	--	0	--	0
14.10.2011	--	0	--	0	--	0	--	0
11.10.2012	5,8 (0,6)	18	--	0	--	0	--	0
06.11.2014	5,2 (0,1)	4	7,9 (0,7)	15	12,3 (1,4)	17	--	0
09.10.2016	4,9 (0,5)	12	8,7 (0,1)	2	11,4 (0,8)	10	12,8 (0,6)	8
31.10.2017	--	0	8,5 (0,8)	4	12,4 (--)	1	--	0

8.5 Habitatkartlegging

Habitatkartlegging i Austrepollelva ble utført 24.08.2017. Vassdraget ble det inn i tre segmenter, som omtrent tilsvarer nedre, midtre og øvre del av elven. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 26**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt i **Figur 57** og i kart **Figur 58**, **Figur 59** og **Figur 60**.

Alle segmentene i Austrepollelva er i stor grad bestående av stryk og med mindre kulper og glattstrømmer. Elvebunnen er dominert av stein og blokk, men bunnen har også et betydelig innslag av grus. Skjulforholdene kan karakteriseres som middels. Tilgjengelig gytegrus finnes i små felter spredt

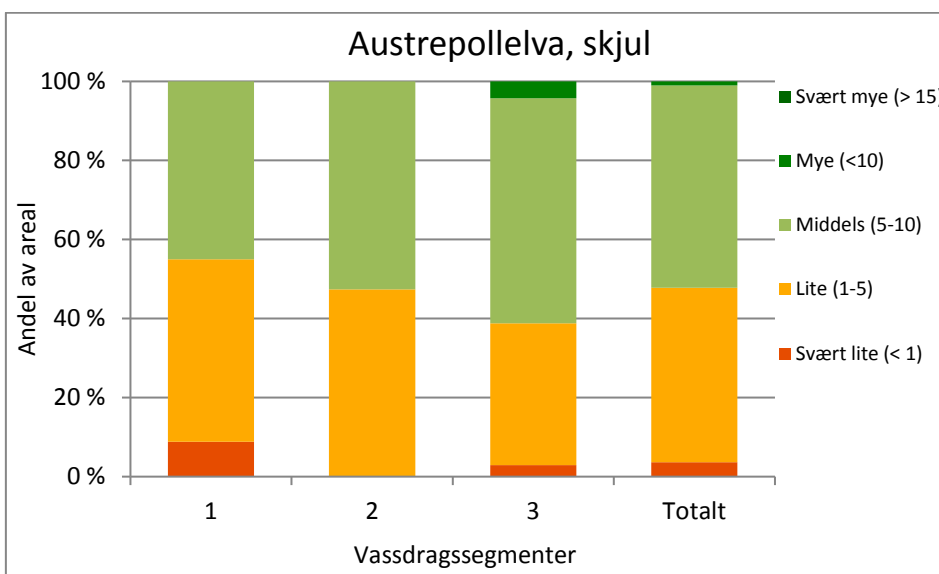
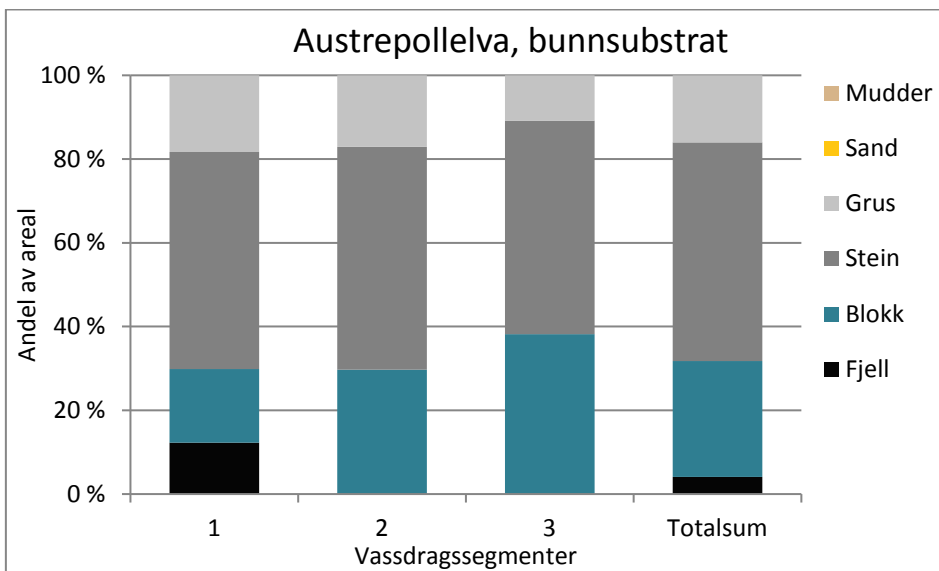
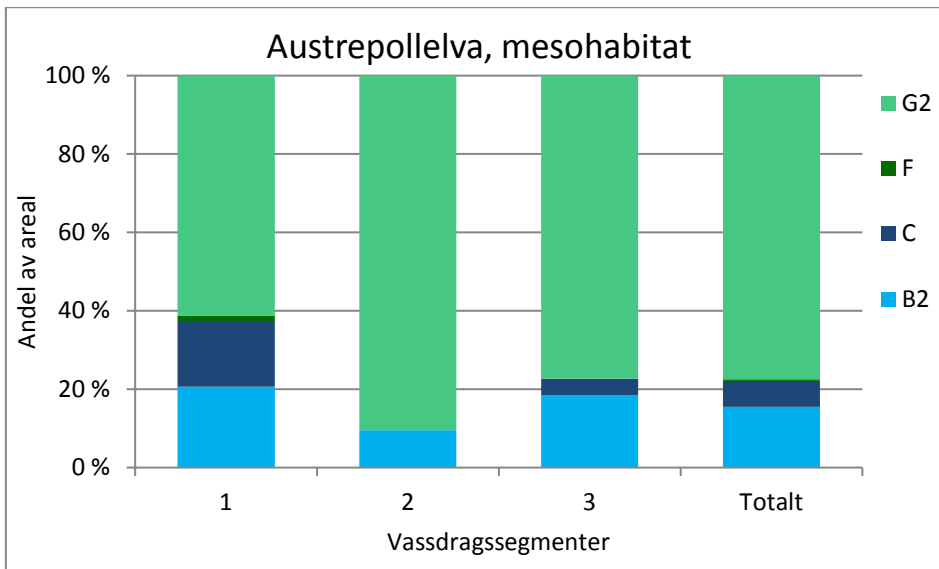
over hele den lakseførende strekningen. Gyteforholdene kan totalt sett karakteriseres som middels til gode.

Tabell 26. Vurdering av gytemulighetene i ulike vassdragssegment i Austrepollelva basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

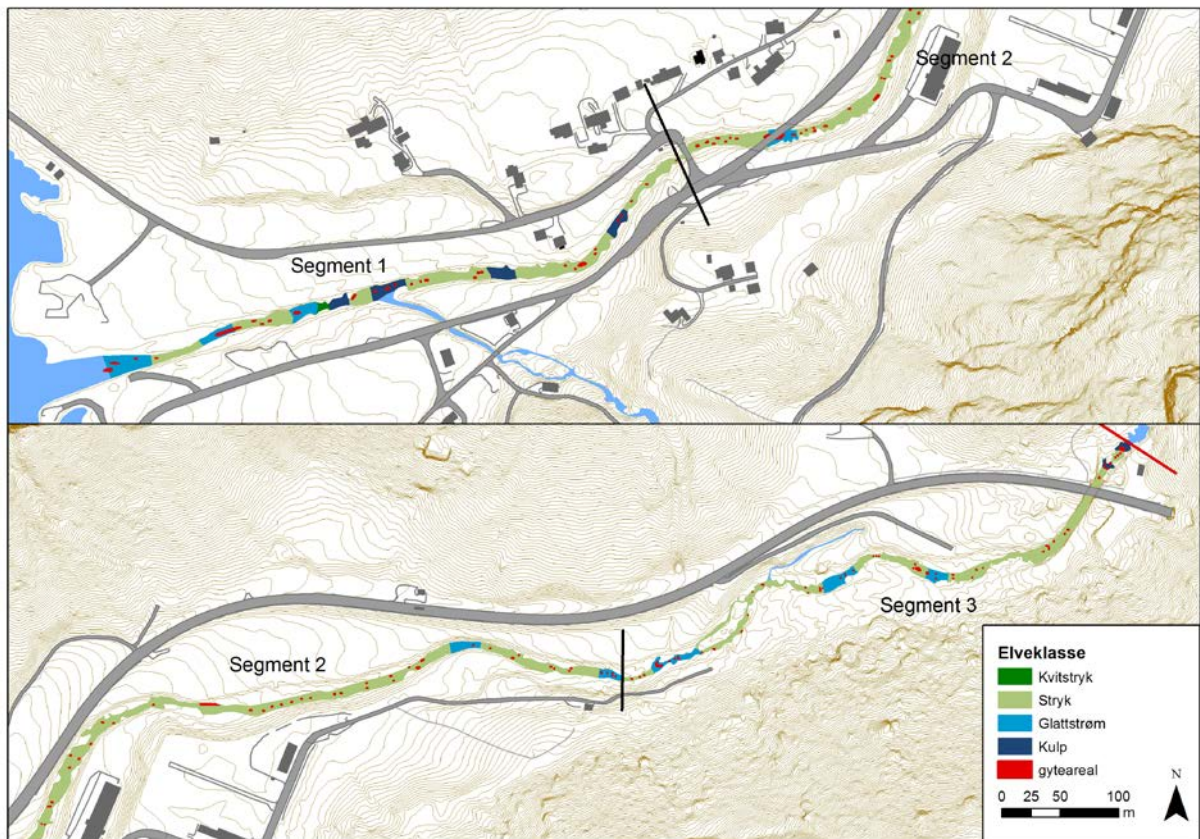
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
1	0,5	4969	108	2,2	Moderat
2	0,8	6251	120	1,9	Moderat
3	0,5	3665	143	3,9	Moderat
Totalt	1,8	17205	110	2,5	Moderat

8.5.1 Habitatflaskehals og forslag til tiltak

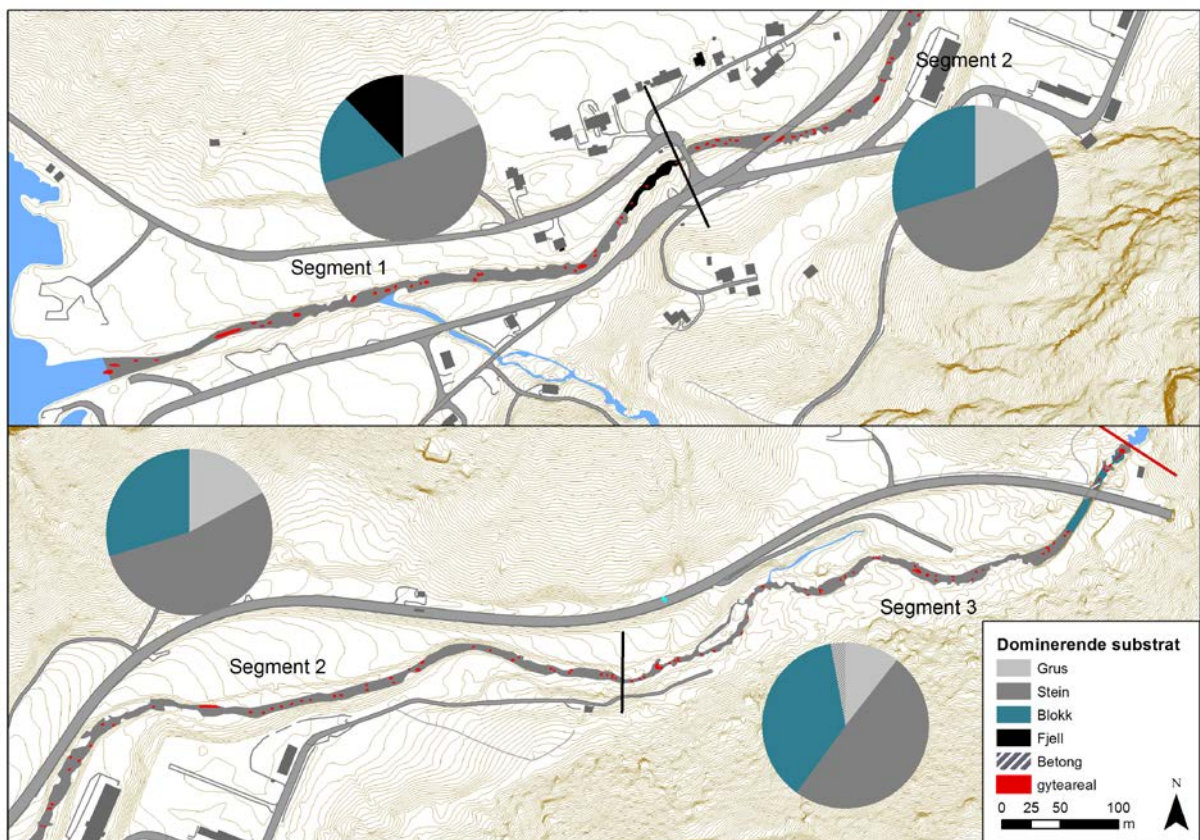
Totalt sett vurderes skjul for ungfisk som den største habitatflaskehalsen for fiskeproduksjon i Austrepollelva. Trolig er imidlertid vannføring en større flaskehals for fiskeproduksjonen i Austrepollelva enn habitatforholdene. For øvrig er elven sterkt påvirket av kanalisering, og det er tidligere også bygget flere terskler i vassdraget. Kanaliseringen har sammen med redusert vannføring trolig bidratt til en betydelig reduksjon i fiskeproduksjonen i vassdraget. Habitatforholdene for laks og sjøaure er imidlertid tilfredsstillende på de kanaliserte områdene i Austrepollelva innenfor det gjeldende vannføringsregimet. Trolig vil det være mulig å øke potensialet for fiskeproduksjonen betydelig ved å øke vannføringen og restaurere de kanaliserte elvestrekningene i elven. Økt vannføring gjennom vannslipp vurderes som et aktuelt tiltak i Austrepollelva, men som kan tas opp ved en eventuell vilkårsrevisjon. For øvrig er det få kulper med standplasser for gytefisk, særlig i den øvre halvdel (segment 2 og 3) og etablering av kulper kan vurderes som tiltak.

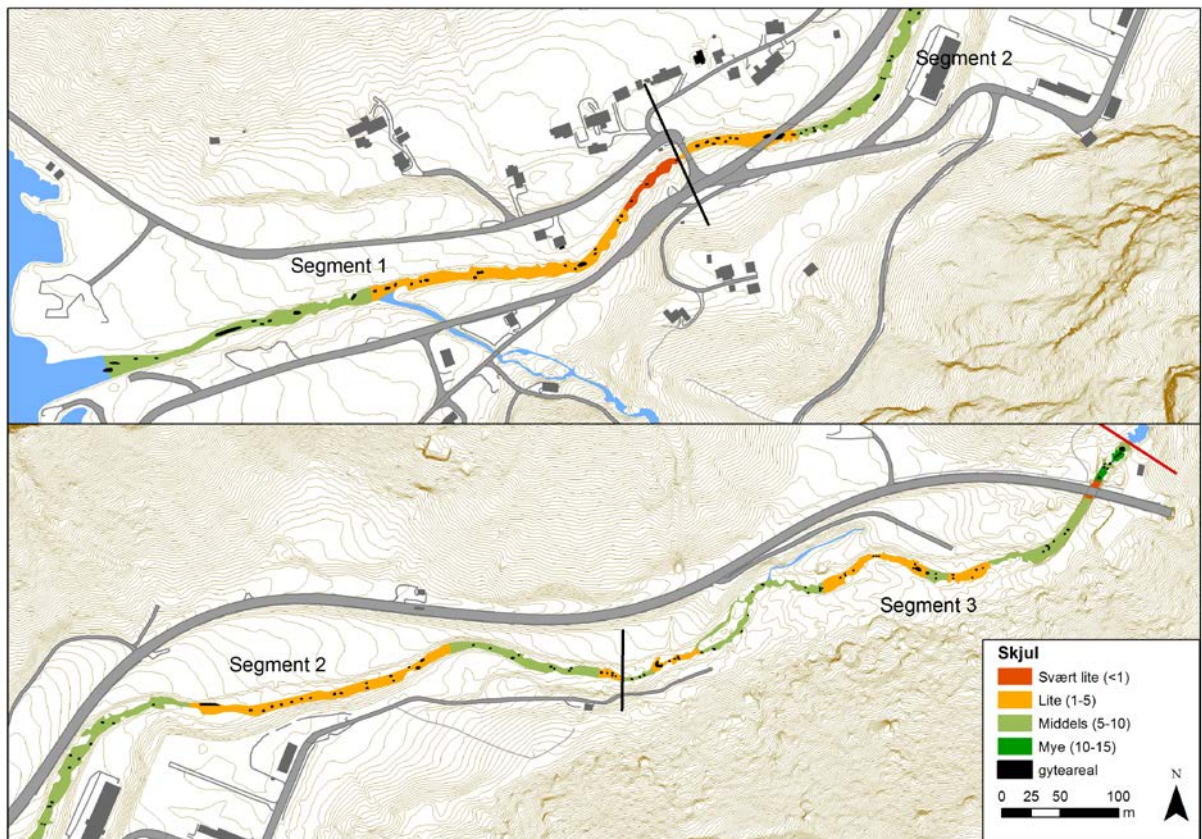
Figur 57. Oversikt over mesohabitatklasser (øverst), bunnsubstrat (midtre) og skjulforhold for ungfisk (nederst) kartlagt i Austrepollelva 24.08.2017. Mesohabitatklasser farget i grønt er ulike kategorier stryk, mens blått indikerer ulike mesohabitatklasser med glatt vannoverflate (kulp og glattstrøms).

Figur 58. Kart over elveklasser fra kartlegging i Austrepollaelva 24.08.2017.

Figur 59. Kart over dominerende bunns substrat fra kartlegging i Austrepollaelva 24.08.2017.

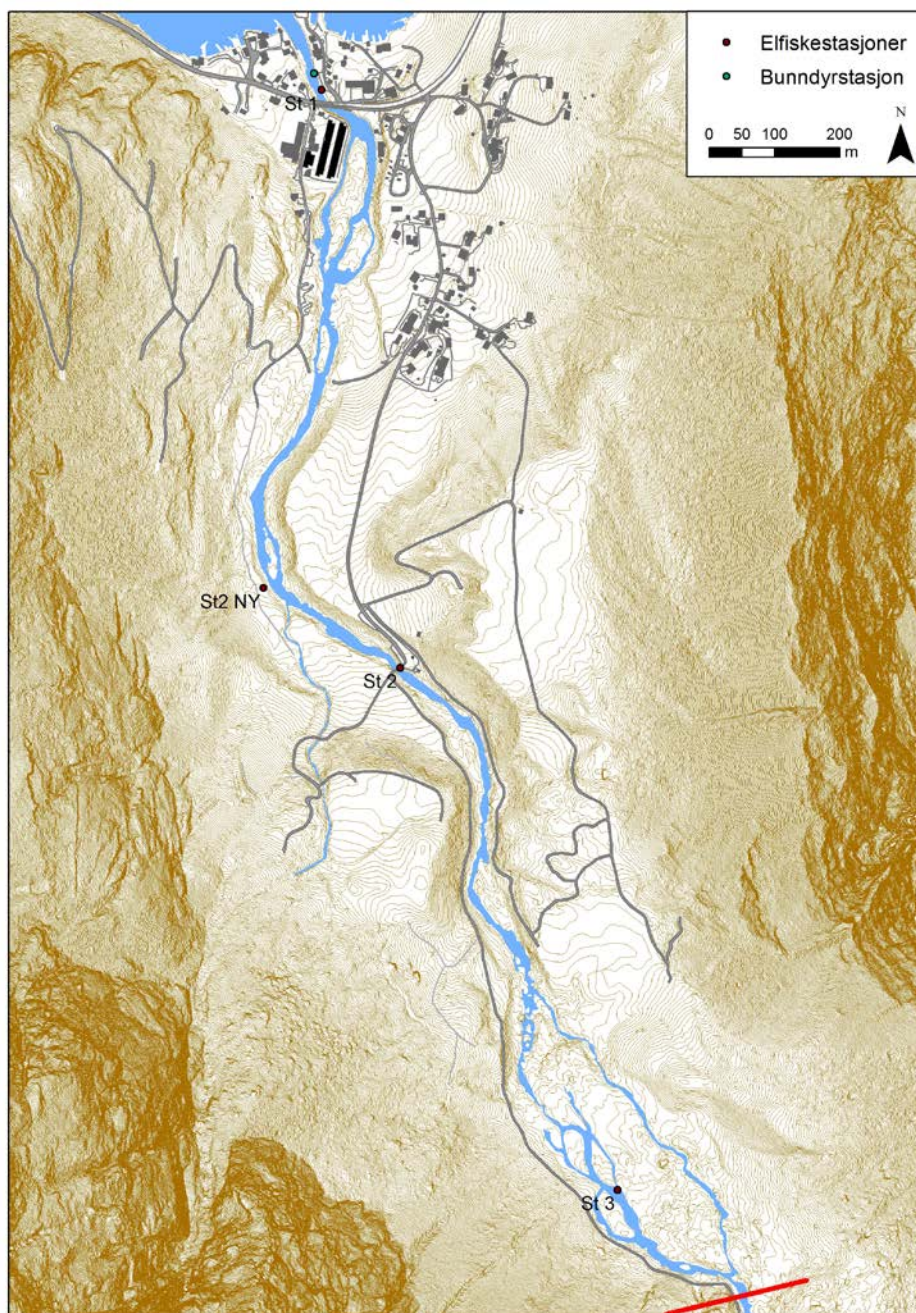

Figur 60. Kart over skjulforhold for ungfisk fra kartlegging i Austrepollelva 24.08.2017. Skjulklasseene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

9 Bondhuselva

9.1 Beskrivelse av vassdraget

Bondhusvassdraget (NVE vassdragsnr. 046.3Z) renner ut i Hardangerfjorden ved Sunndal og har sitt utspring i fjellområdet rundt Folgefonna. Den største innsjøen i nedbørfeltet er Bondhusvatnet. I tillegg finnes det en rekke høytliggende småvann i nedbørfeltet. Vann fra nedbørfeltet til Bondhuselva blir nytt i kraftproduksjon i Mauranger kraftstasjon. Vassdraget har et opprinnelig nedbørfelt på 61 km². Det har her ikke vært tilgjengelige data til å beregne nedbørfeltet før og etter reguleringen. Lakseførende strekning er ca. 2,5 km og dette gir et elveareal på ca. 45 000 m².

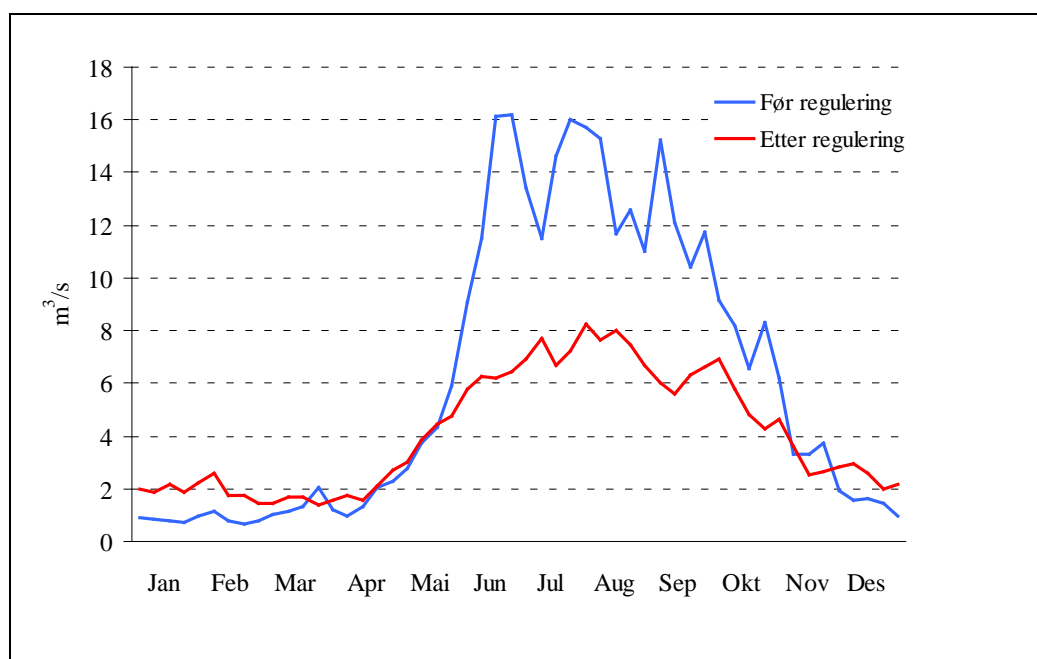

Figur 61. Oversikt over stasjoner for elektrisk fiske og bunndyr i Bondhuselva. Vandringshinderet for laks og sjøaure er vist med rød strek. Elfiskestasjon "2 NY" ble etablert i 2012 etter at stasjon 2 var endret som følge av ny plastring.

Med unntak av 2011 er det fisket på tre elfiskestasjoner i Bondhuselva. Stasjon 2 ble ikke fisket i 2011 da det var etablert en ny plastring som gjorde stasjonen uegnet for elektrisk fiske. I 2012 ble det opprettet ny stasjon 2 lenger nedstrøms i elva (**Figur 61**). Prøvetakingsstasjon for bunndyr er i nedre del av vassdraget

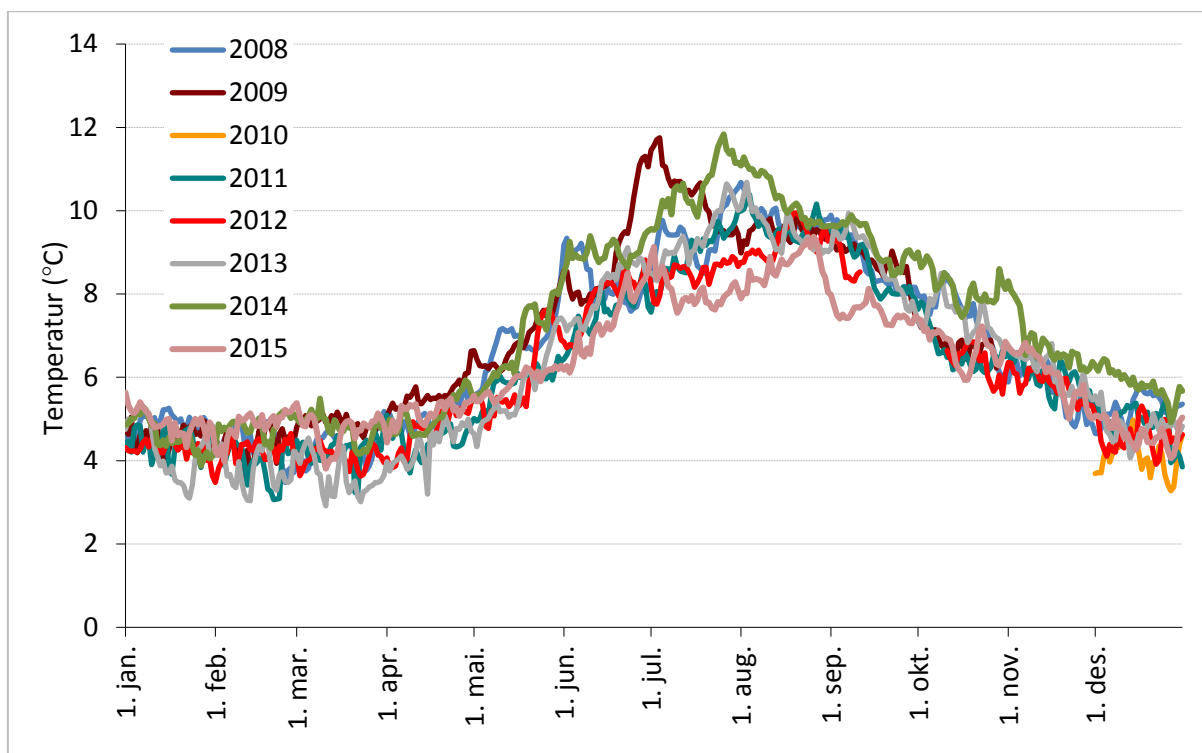
9.2 Vannføring og temperatur

Vannføringsregimet har endret seg noe etter reguleringen av Bondhuselva (**Figur 62**). Dette har ført til at årlig gjennomsnittlig vannføring er 67 % av det den var før reguleringen. Reduksjonen er størst om sommeren. Den laveste beregnede vannføringen forekommer i mars, da gjennomsnittlig vannføring er nede i 1,57 m³/sek. Før reguleringen var gjennomsnittlig vannføring på sitt laveste i januar måned med 0,84 m³/sek. Denne økningen i vannføring vintertid skyldes trolig økte nedbørmengder i form av regn i lavere deler av nedbørfeltet, samt økt smelting av snø vinterstid. Den beregnede vannføringen etter reguleringen viser at gjennomsnittlig vannføring ikke går under 1,5 m³/sek i noen av månedene.

Figur 62. Beregnet vannføring før og etter regulering av Bondhuselva (data framskaffet av Statkraft).

Temperaturlogging i undersøkelsesperioden viser at vanntemperaturen i Bondhuselva holder seg rundt 4 °C i store deler av vinterperioden, mens døgnmiddeltemperaturen sjelden overstiger 10-12 °C om sommeren. Den relativt høye vintertemperaturen viser trolig et mulig grunnvannstilsig til elva, men kan også forklares med en naturlig bunntapping gjennom løsmasser ved utløpet fra Bondhusvannet. Den lave temperaturen om sommeren skyldes hovedsakelig brevannstilførsel fra Folgefonna. Disse forholdene medfører at temperaturforskjellen mellom sommer og vinter blir liten.

Figur 63. Vanntemperatur på døgnmiddelnivå i Bondhuselva i perioden 2008-2015. I 2009-2010 og 2016 og 2017 mangler data pga. forsvunnet logger.

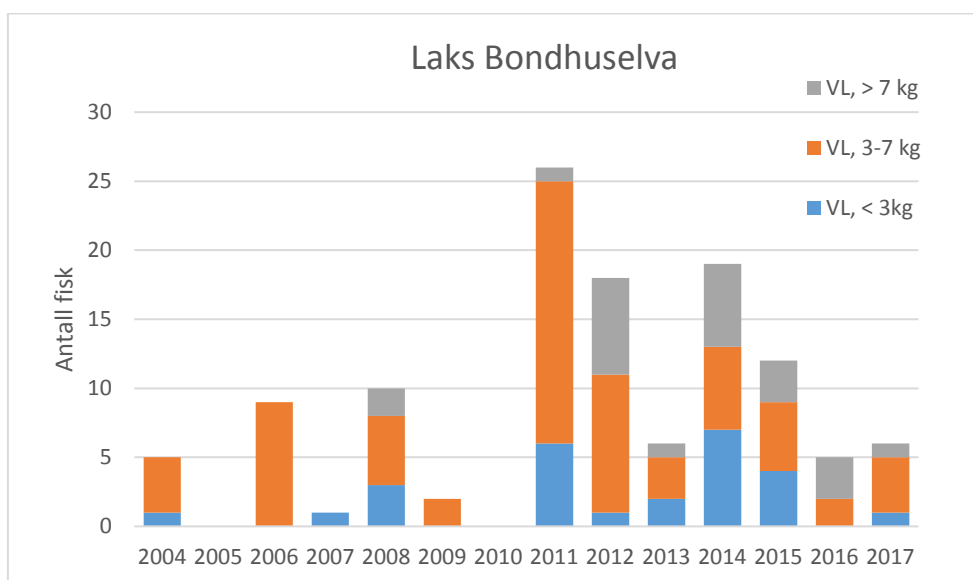
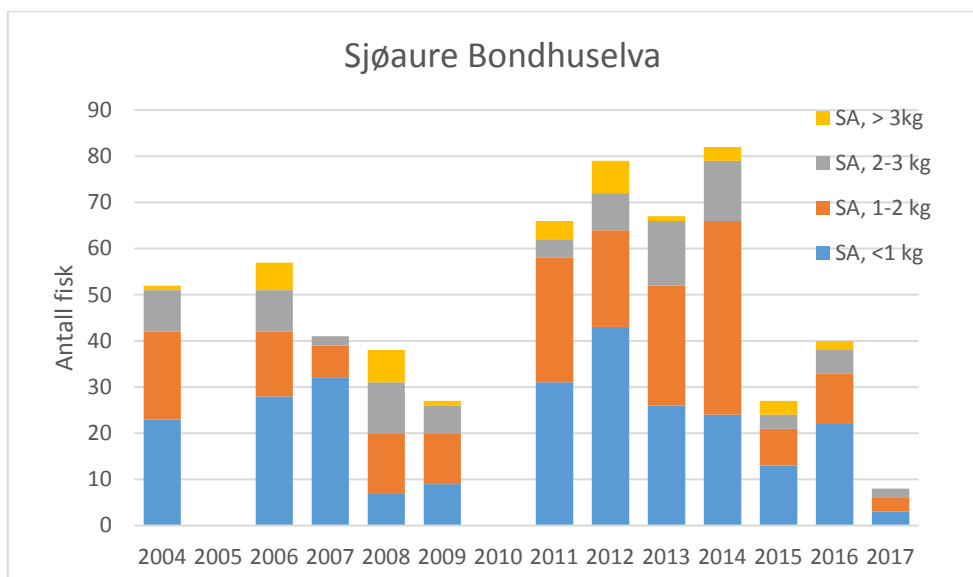
9.3 Gytefisktelling

Gytefisktellingene er utført årlig siden 2002 med unntak av 2005 og 2010 (**Tabell 27**). Antallet registrerte villaks har variert fra 1 (2007) til 26 (2011) individer (**Figur 64**). Dette har resultert i en egg tetthet på mellom 0-2,4 egg per m² i Bondhuselva. Egg tettheten har i de fleste årene vært lavere enn 2 egg per m². Gytefisktellingene viser ingen klar trend, men antallet laks er generelt lavt i hele perioden. Rømt oppdrettslaks har vært registrert sporadisk, men utgjør i enkelte år en betydelig andel av gytebestanden.

For sjøauren har antallet observerte individer variert fra 27-107 i perioden 2002-2017 (**Tabell 27, Figur 64**). Egg tetthet i perioden 2004-2017 har variert fra 0,2-2,6 egg per m². De fleste sjøaurene observert under gytefisktellingene har vært fra 0,5 til 2 kilo, men det har årlig vært registrert større individer.

Tabell 27. Resultater fra gytefisktellingene i Bondhuselva i perioden 2002-2016. I 2005 og 2010 ble det ikke utført gytefisktelling.

År	Sjøaure	Laks	Rømt oppdrettslaks	Eggтетthet sjøaure	Eggтетthet laks	Andel oppdrettslaks (%)
2002	107	8	-	-	-	-
2003	71	18	7	-	-	58.3
2004	52	5	3	1.4	0.5	37.5
2005	-	-	-	-	-	-
2006	57	9	0	1.9	1.0	0.0
2007	41	1	0	0.8	0.0	0.0
2008	38	10	3	1.7	0.9	23.1
2009	27	2	3	0.9	0.2	60.0
2010	-	-	-	-	-	-
2011	66	26	0	1.9	2.4	0.0
2012	79	18	0	2.4	2.1	0.0
2013	67	6	0	2.1	0.5	0.0
2014	82	19	1	2.6	1.6	5.0
2015	27	12	0	0.9	1.0	0.0
2016	40	5	0	1.1	0.7	0.0
2017	8	6	2	0.2	0.6	25.0

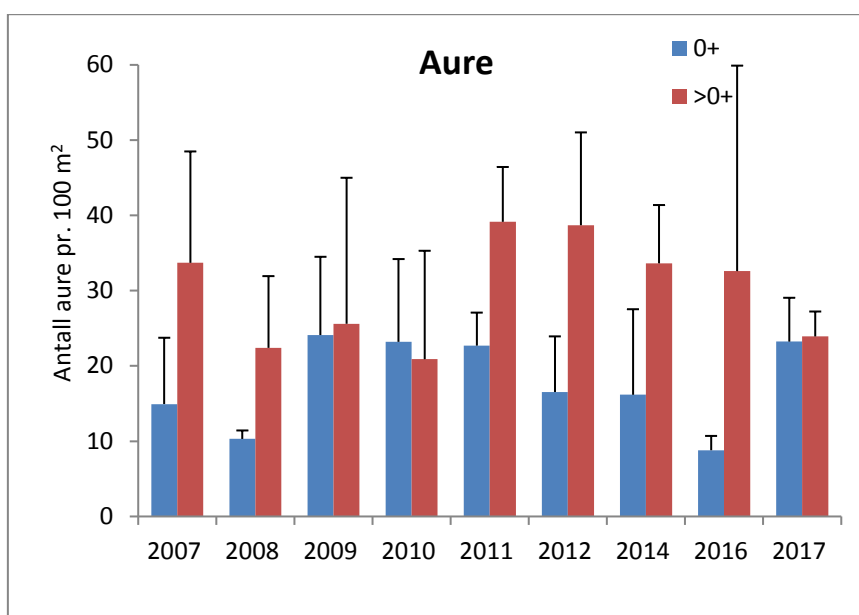

Figur 64. Antall sjøaure (øverst) og laks (nederst) i ulike størrelsesklasser registrert under gytefisktellinger i Bondhuselva i perioden 2004-2017. I 2005 og 2010 ble det ikke utført tellinger.

9.4 Elektrisk fiske

9.4.1 Tettheter og vekst hos aureunger

Det ble registrert ensomrig og eldre aure på samtlige stasjoner i Bondhuselva i alle årene i undersøkelsesperioden. Tettheten av aure er relativt gode og varierer lite gjennom undersøkelsesperioden (**Figur 65**).

Figur 65. Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av aure på tre stasjoner i Bondhuselva ved innsamlingene i 2007 -2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (> 0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskregistreringer.

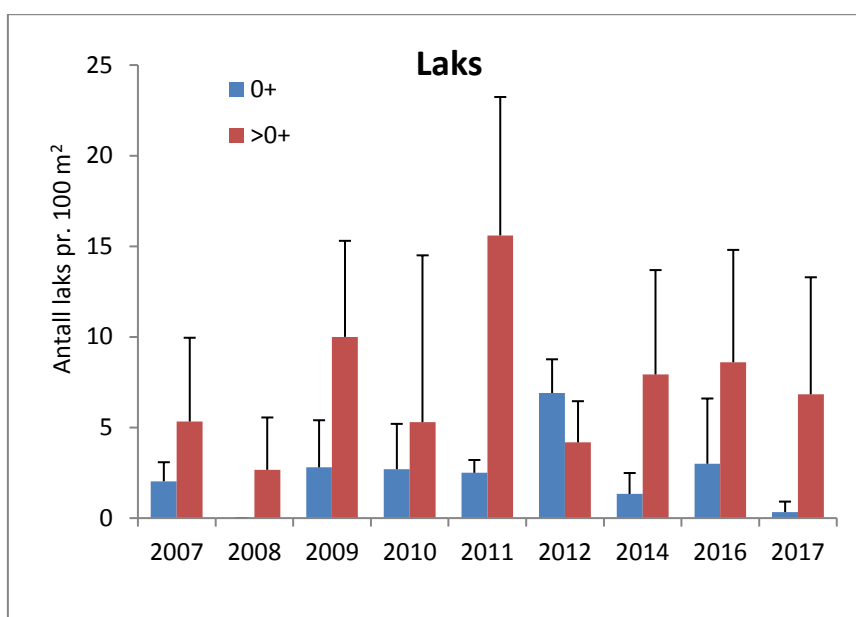
Aldersbestemt materiale av aure fanget i Bondhuselva er vist i **Tabell 28**. Ungfisk av aure hadde en lengde på 5,2-6,2 cm etter første vekstsesong, 8,1-9,2 cm etter andre og 10,6-14,2 cm etter tredje vekstsesong. Basert på det aldersbestemte materialet synes det som om de fleste fiskene smoltifiserer og forlater Bondhuselva etter 3 år på elva.

Tabell 28. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av aure tatt om høsten i Bondhuselva i 2007-2017. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
25.10.2007	5,2 (0,6)	42	8,7 (1,1)	77	11,5 (0,9)	22	--	0
03.12.2008	6,2 (0,6)	30	9,2 (1,6)	43	12,7 (1,4)	19	12,7 (--)	1
17.11.2009	5,5 (0,8)	66	8,9 (1,3)	46	12,1 (1,5)	20	15,0 (1,0)	7
01.12.2010	5,8 (0,8)	34	10,6 (1,4)	16	14,2 (1,3)	7	17,1 (--)	1
17.11.2011	5,0 (0,7)	43	8,6 (1,1)	66	12,5 (1,1)	10	--	0
11.10.2012	4,5 (0,5)	19	8,4 (1,1)	34	11,9 (1,3)	16	14,5 (--)	1
07.11.2014	5,2 (0,5)	12	8,1 (0,7)	18	10,6 (0,5)	6	12,8 (0,8)	9
09.10.2016	4,9 (0,5)	16	8,1 (0,9)	31	11,1 (1,1)	9	--	0
29.11.2017	5,2 (0,6)	17	8,7 (0,8)	13	11,2 (0,4)	6	12,9 (0,4)	5

9.4.2 Tettheter og vekst hos lakseunger

Det er med få unntak funnet både ensomrige og eldre lakseunger i undersøkelsesperioden, men tetthetene er gjennomgående lave (**Figur 66**). Dette indikerer en lav naturlig rekrutteringen til laksebestanden.

Figur 66 Gjennomsnittlige tettheter av ungfisk av laks Bondhuselva i perioden 2007-2017. Det er skilt mellom årsunger (0+) og eldre ungfisk (>0+). I 2013 og 2015 ble det ikke utført ungfiskundersøkelser.

Basert på det aldersbestemte materiale ser det ut til at laks har en lengde på 4-5 cm etter første vekstsesong, ca. 10 cm etter andre og 11-13 cm etter tredje vekstsesong (**Tabell 29**). Elektrisk fiske viser at det er lite laksunger i Bondhuselva og den definerte veksten er noe usikker. Det ser ut til at de fleste laksunger forlater elva etter 3 til 4 år.

Tabell 29. Gjennomsnittlig lengde (cm) med standard avvik (SD) for ulike aldersklasser av laks tatt om høsten i Bondhuselva i 2007-2017. I 2014 ble laksungene gjenutsatt. N er antallet fisk analysert. Data basert på aldersanalyse av otolitter og lengdefordeling.

Dato	Ensomrig (0+)		Tosomrig (1+)		Tresomrig (2+)		Firesomrig (3+)	
	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N	cm (SD)	N
25.10.2007	4,4 (0,5)	6	10,1 (0,9)	16	--	0	--	0
03.12.2008	--	0	9,7 (0,5)	4	13,3 (1,9)	4	--	0
17.11.2009	5,0 (0,5)	8	--	0	12,1 (1,1)	26	16,7 (--)	1
01.12.2010	5,0 (0,3)	3	9,7 (0,9)	14	11 (--)	1	15,2 (--)	1
17.11.2011	5,0 (0,7)	4	9,7 (1,1)	15	12,5 (0,9)	11	--	0
11.10.2012	4,5 (0,5)	15	9,8 (1,1)	2	12,4 (1,2)	8	--	0
07.11.2014	--	0	--	0	--	0	--	0
09.10.2016	4,6 (0,5)	7	11,9 (1,1)	7	14,0 (--)	1	--	0
29.11.2017	5,0 (--)	1	8,6 (1,1)	7	11,5 (1,0)	7	12,7 (0,3)	3

9.5 Habitatkartlegging

Habitatkartlegging i Bondhuselva ble utført 13.03.2018. Vassdraget ble det inn i to segmenter, som omtrent tilsvarer nedre, og øvre halvdel av elven. En oversikt over arealer og gyteforhold er gitt i **Tabell 30**, mens en oversikt over habitatforhold er gitt i **Figur 67** og i kart **Figur 68**, **Figur 69** og **Figur 70**.

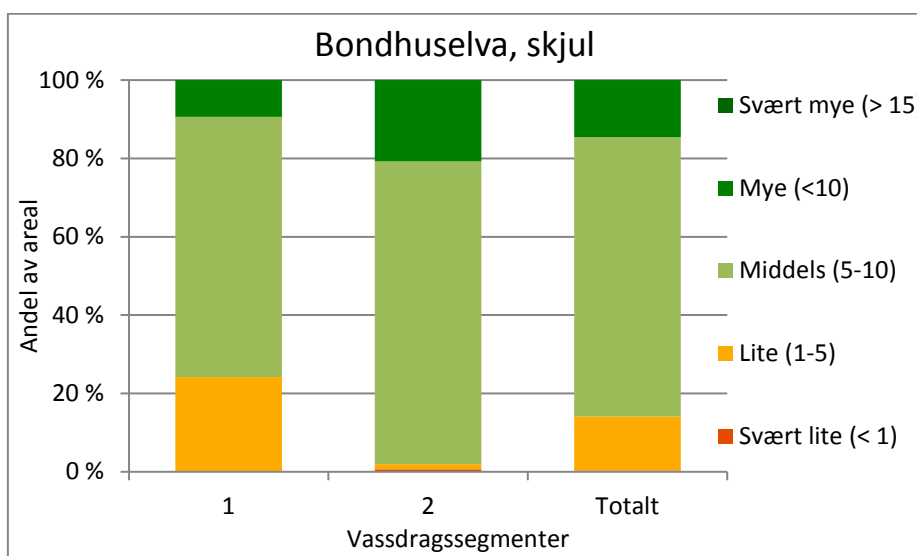
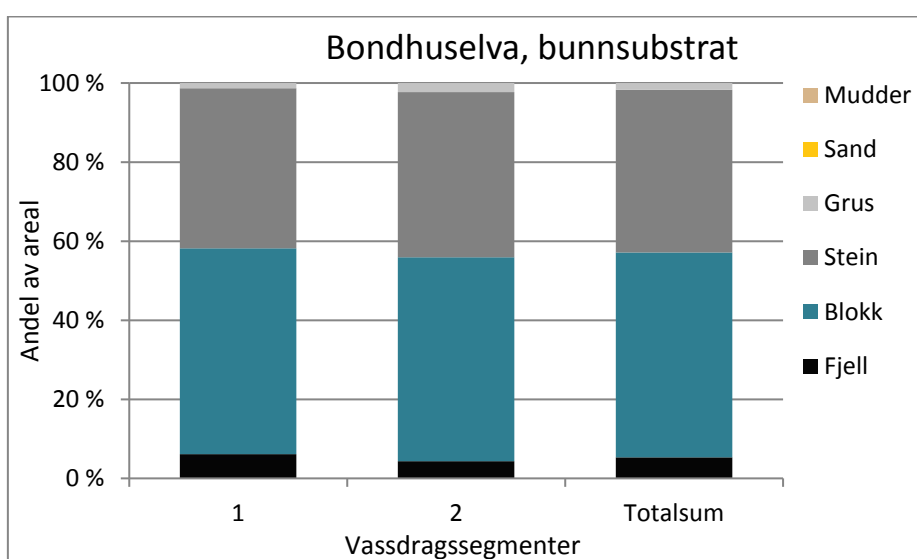
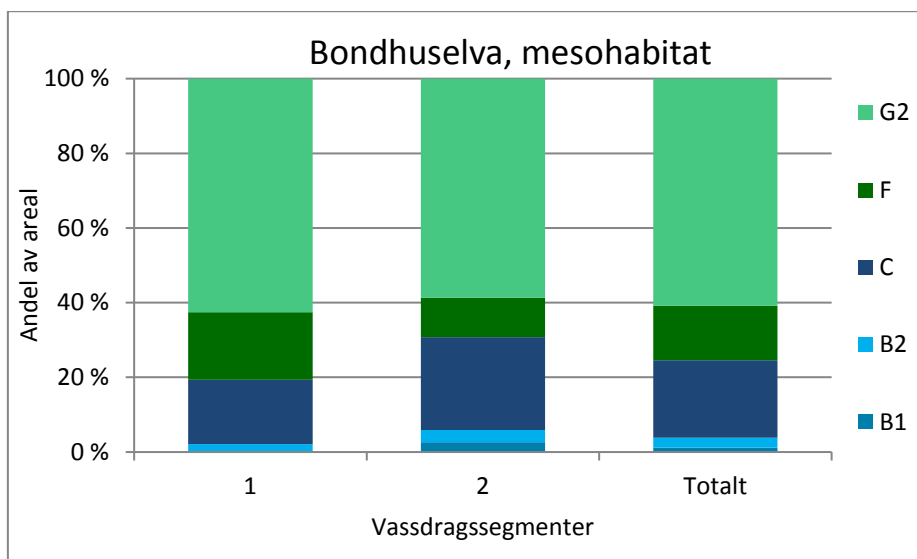
Begge segmentene i Bondhuselva er i stor grad bestående av stryk og fossestryk, og med mindre kulper og renner spredt nedover elven. Elvebunnen er dominert av stein og blokk. Skjulforholdene kan karakteriseres som middels. Tilgjengelig gytegrus finnes kun i små felter spredt på den lakseførende strekningen, og tilgang til gytehabitat kan karakteriseres som lite.

Tabell 30. Vurdering av gytemulighetene i ulike vassdragssegment i Austrepollelva basert på elvearealet og registrert gyteareal. Kriteriene for vurderingen av Moderat, Lite eller Mye gytemuligheter, er hentet fra *Håndbok i miljødesign av regulerte laksevassdrag* (Forseth & Harby 2013).

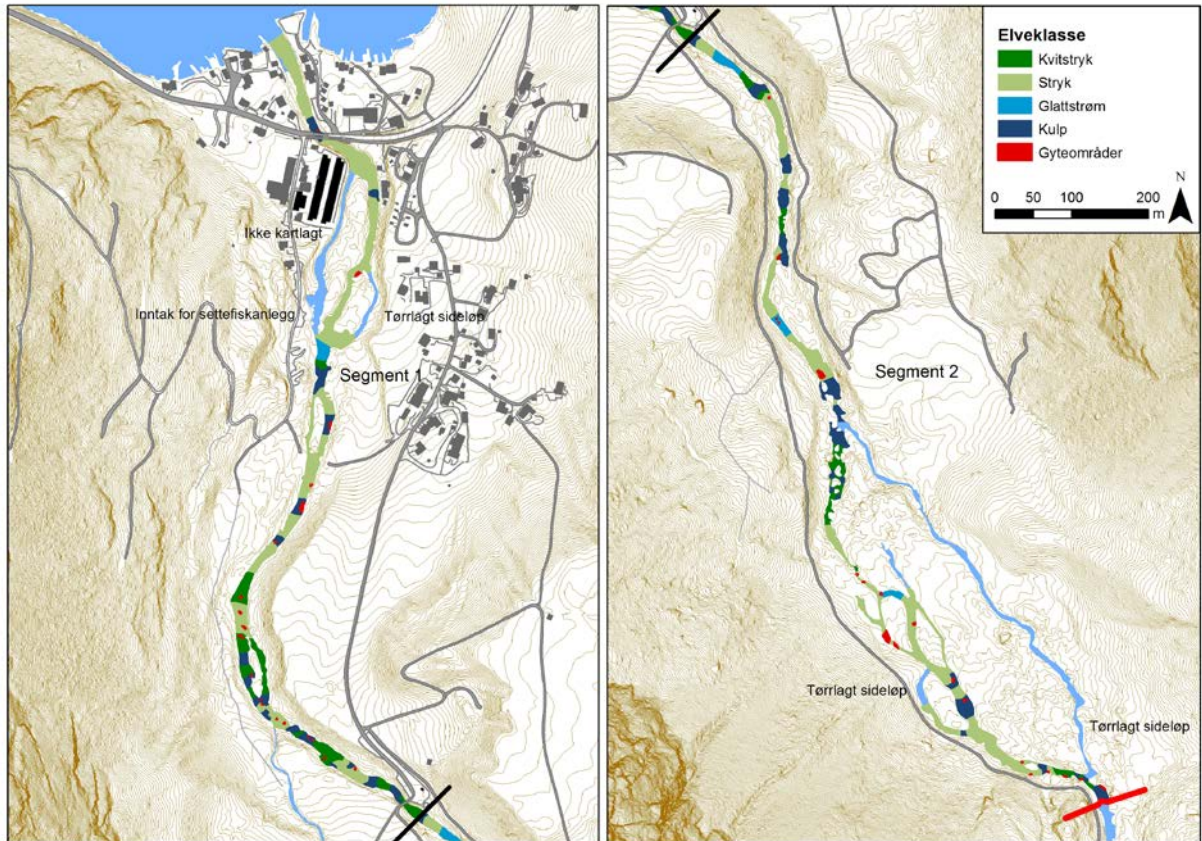
Segment	Lengde (km)	Areal m ²	Gyteareal m ²	Andel gyteareal (%)	Vurdering gyteforhold
1	1,2	20637	62	0,3	Lite
2	1,2	18882	50	0,3	Lite
Totalt	2,4	39519	112	0,3	Lite

9.5.1 Habitatflaskehals og forslag til tiltak

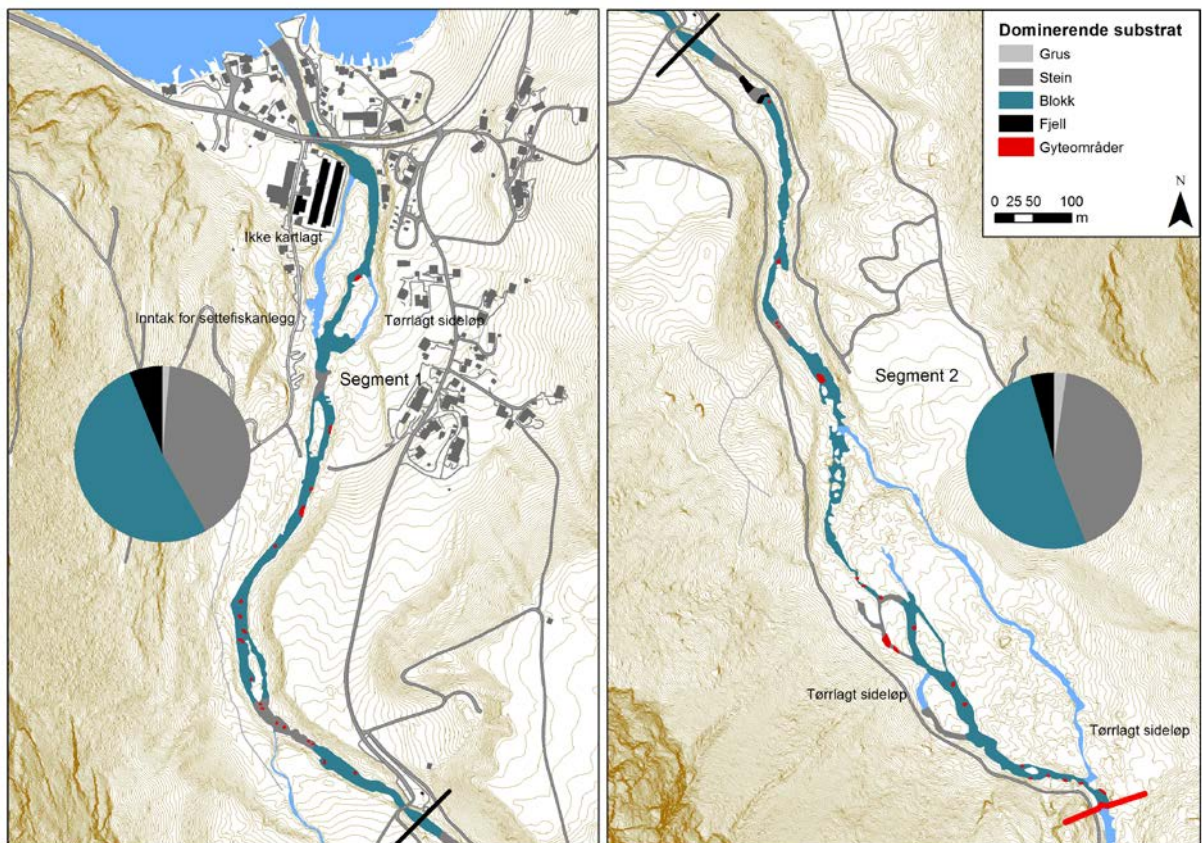
Totalt sett vurderes gyteareal som den største habitatflaskehalsen for fiskeproduksjon i Bondhuselva. Dette skyldes den forholdsvis bratte gradienten og storsteinet elvebunn. Som følge av den bratte gradienten er det lite trolig at tilført gytegrus vil bli liggende stabilt, og utlegging av gytegrus vurderes derfor som lite hensiktsmessig. Vi har derfor ingen forslag til aktuelle habitattiltak i Bondhuselva. For øvrig er elven forholdsvis lite berørt av inngrep, med unntak av noe flomsikring i nedre del. I tillegg føres noe av vannet inn i settefiskanlegget til Sjøtroll Havbruk AS i Sundal. Det er mulig for fisken å vandre inn til inntaksbassenget til settefiskanlegget. Det er et overløp fra inntaksbassenget hvor fisken kan vandre ut, men det er usikkert om fisken kan bli skadet eller hindret ved utvandring forbi inntaket.

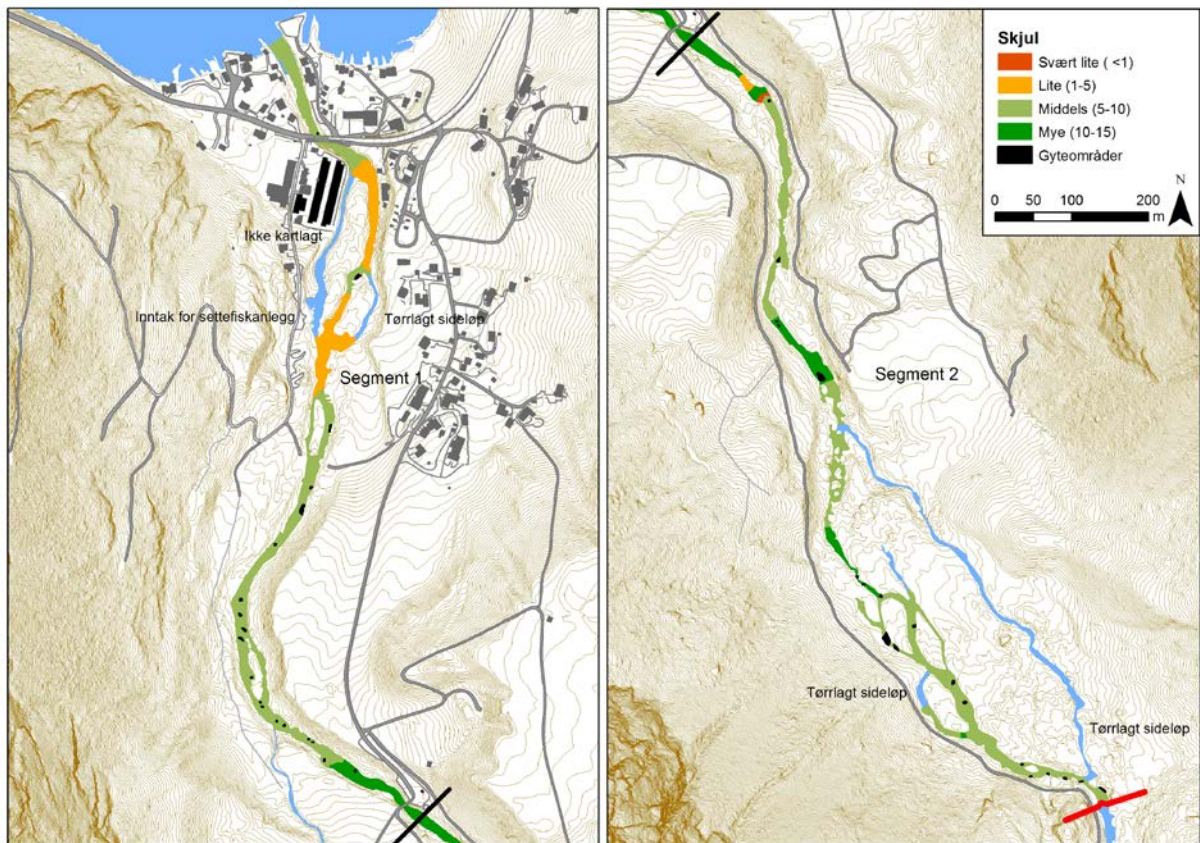
Figur 67. Oversikt over mesohabitatklasser (øverst), bunnsubstrat (midtre) og skjulforhold for ungfisk (nederst) kartlagt i Bondhuselva 13.03.2018. Mesohabitatlasser farget i grønt er ulike kategorier stryk, mens blått indikerer ulike mesohabitatklasser med glatt vannoverflate (kulp og glattstrøms).

Figur 68. Kart over elveklasser fra kartlegging i Bondhuselva 13.03.2018.

Figur 69. Kart over dominerende bunnsstrat fra kartlegging i Bondhuselva 13.03.2018.

Figur 70. Kart over skjulforhold for ungfisk fra kartlegging i Bondhuselva 13.03.2018. Skjulclassene er basert på verdier av vektet skjul beregnet fra skjulmålinger.

10 Litteratur

- Anon. 2011. Kvalitetsnormer for laks – anbefaling til system for klassifisering av villaksbestander. Temarapport fra vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 1. 105 s.
- Anon. 2016. Status for norske laksebestander i 2016. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 9, 190 s.
- Barlaup, B.T. og Halvorsen, G.A. 2000. Notat: Telling av anadrom gytefisk i Sima og Osa høsten 2000, med en vurdering av biotopforbedrende tiltak. Laboratorium for ferskvannøkologi og innlandsfiske, Universitetet i Bergen. 17s.
- Bohlin, T., Hamrin, S., Heggberget, T.G., Rasmussen, G., & Saltveit, S.J. 1989. Electrofishing – theory and practice with special emphasis on salmonids. *Hydrobiologia* 173:9-43.
- Hindar, K., Tufto, J., Sættem, L.M. & Balstad, T. 2004. Conservation of genetic variation in harvested salmon populations. *ICES J. Mar. Sci.* (2004) 61 (8): 1389-1397.
- Hindar, K., Diserud, O., Fiske, P., Forseth, T., Jensen A.J., Ugedal, O., Jonsson, N., Sloreid, S.-E., Arnekleiv, J.V., Saltveit, S.J., Sægrov, H. & Sættem, L.M. 2007. Gytebestandsmål for laksebestander i Norge. NINA Rapport 226. 78 s.
- Karlsen, Ø., Asplin, L., Johnsen, I.A., Llinares, R.M.S., Sandvik, A., Myksvoll, M.S., Skarðhamar, J., Albrechtsen, J., Nilsen, R., , Halttunen, E., Finstad, B., Berg, M., & Bjørn, P.A. 2018. Lakselus. I: Risikorapport norsk fiskeoppdrett (red. Grefsrud ES, Glover K, Grøsvik BE, Husa, V, Karlsen Ø, Kristiansen T). Fisken og havet, Særnummer 1 -2018.
- Pulg, U., Barlaup, B., Skoglund, H., Velle, G., Gabrielsen, S.-E., Stranzl, S., Olen E.E. Lehmann, G.B., Wiers, T., Skår, B., Nordmann, E.S., Fjeldstad, H-P. 2017. Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø: God praksis ved miljøforbedrende tiltak i elver og bekker. Uni Research Miljø LFI, rapport nr 269.
- Sandven O.R., Gabrielsen S.-E., Barlaup B.T., Lehmann G.B., Wiers T., Skoglund H. & Halvorsen G.A. 2009. Statusrapport for langsiktige undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger 2007-2008. LFI-rapport nr. 166. 104 s.
- Sandven O.R., Gabrielsen S.-E., Barlaup B.T., Lehmann G.B., Wiers T. & Skoglund H. 2010. Årsrapport for langsiktige undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger 2009. LFI-rapport nr. 176. 56 s.
- Statkraft. 2005. Miljøstatusark Austrepollelva. 2 s.
- Skaala, Ø., Johnsen, G.H. & Barlaup, B.T. 2010. Prioriterte strakstiltak for sikring av de ville bestandene av laksefisk i Hardangerfjordbassenget i påvente av langsiktige forvaltningstiltak. Rapport fra Havforskningen, nr. 10-2010. 39 sider.
- Skoglund, H., Sandven, O.R., Barlaup, B.T., Lehmann, G., Wiers, T. og Gabrielsen, S.-E. 2009. Gytefisktellinger i Nordhordland, Hardanger og Ryfylke i 2004-2008 – bestandsstatus for villfisk og innslag av rømt oppdrettslaks. LFI-rapport nr. 163. 60 s.

- Skoglund, H., Barlaup, B.T., Lehmann G.B., Normann, E.S., Wiers, T., Skår, B., Pulg. U., Vollset, K.W., Velle, G. & Gabrielsen, S.E. 2014. Gytefisktelling og registrering av rømt oppdrettslaks i elver på Vestlandet høsten 2013. LFI-rapport nr. 231.
- Skoglund, H., Barlaup, B.T., Lehmann G.B., Normann, E.S., Wiers, T., Skår, B., Pulg. U., Vollset, K.W., Velle, G., Gabrielsen, S.E. & Stranzl, S. 2015. Gytefisktelling og registrering av rømt oppdrettslaks i elver på Vestlandet høsten 2014. LFI-rapport nr. 242.
- Skoglund, H. Barlaup, B.T., Normann, E.S., Wiers, T., Lehmann, G.B., Skår, B., Pulg, U., Vollset, K.W., Velle, G. Gabrielsen, S.-E. & Stranzl S. 2016. Gytefisktelling og uttak av rømt oppdrettslaks i elver på Vestlandet høsten 2015. LFI Uni Miljø, rapport nr 266. 40 s.
https://uni.no/media/manual_upload/LFI_266.pdf.
- Skår, B., Gabrielsen S.-E., Barlaup B.T., Lehmann G.B., Wiers T. & Skoglund H. 2011. Årsrapport for langsiktige undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger 2010. LFI-rapport nr. 182. 56 s.
- Skår, B., Gabrielsen S.-E., Sandven O.R., Barlaup B.T., Lehmann G.B., Wiers T. & Skoglund H. 2012. Årsrapport for langsiktige undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger 2011. LFI-rapport nr. 176. 56 s.
- Skår, B., Skoglund, H., Gabrielsen, S.-E., Barlaup, B.T., Lehmann, G.B., Wiers, T. & Halvorsen. G.A. 2013. Langsiktige undersøkelser av laksefisk i seks regulerte vassdrag i Hardanger 2007-2012. LFI-rapport nr. 223.
- Sættem, L.M. 1995. Gytebestander av laks og sjøaure. En sammenstilling av registreringer fra ti vassdrag i Sogn og Fjordane fra 1960 – 94. Utredning fra DN 1995 – 7, 107 s.
- Vollset, K.W., Skoglund, H. Barlaup, B.T., Pulg, U., Gabrielsen, S.-E., Wiers, T., Skår, B. & Lehmann, G.B. 2014. Can river location within a fjord explain the density of Atlantic salmon and sea trout? Marine Biology Research 10: 268-278.

Laboratorium for ferskvannsekologi og innlandsfiske (LFI)

Ferskvannsekologi - laksefisk - bunndyr

LFI ble opprettet i 1969, og er nå en seksjon ved Uni Miljø, en avdeling i Uni Research AS, et forskningsselskap eid av universitetet i Bergen og stiftelsen Universitetsforskning Bergen. LFI Uni Miljø tar oppdrag som omfatter forskning, overvåking, tiltak og utredninger innen ferskvannsekologi. Vi har spesiell kompetanse på laksefisk (laks, sjøaure, innlandsaure) og bunndyr, og på hvilke miljøbetingelser som skal være til stede for at disse artene skal ha livskraftige bestander. Sentrale tema er:

- Bestandsregulerende faktorer
- Gytebiologi hos laksefisk
- Biologisk mangfold basert på bunndyrsamfunn i ferskvann
- Effekter av vassdragsreguleringer
- Forsuring og kalking
- Biotopjusteringer
- Effekter av klimaendringer

Oppdragsgivere er offentlig forvaltning, kraftselskap, forskningsråd og andre. Viktige samarbeidspartnere er andre forskningsinstitusjoner og FoU miljø hos oppdragsgivere.

Våre internettsider finnes på www.miljo.uni.no